

T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI

TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE METİN SEÇİMİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

146411

DANIŞMANI
Yard. Doç. Dr. Ahat ÜSTÜNER

HAZIRLAYAN
Habip EKEN

Elazığ, 2004

T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI

TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE METİN SEÇİMİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Bu tez 06/10/2004 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından oy birliği ile kabul edilmiştir.

DANIŞMAN ÜYE ÜYE
Yard.Doç.Dr. Ahat ÜSTÜNER Yard.Doç.Dr. Nadir İLHAN Yard.Doç.Dr. Ercan ALKAYA

Yukarıdaki jüri üyelerinin imzaları tasdik olunur.

Doç.Dr. Ahmet AKŞİN
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

ÖZET**Yüksek Lisans Tezi
Türkçe Öğretiminde Metin Seçimi****Habip EKEN****Fırat Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı****2004; Sayfa: IV+ 105**

Bir milletin en önemli yapı taşı ana dilidir. Bu nedenle her millet kendi ana dili öğretimi konusunda hassas davranır.

Ülkemiz Türkiye’de ilköğretimin başlangıcından lisans eğitiminin sonuna kadar, ana dili olarak Türkçe dersleri bütün öğrenciler için zorunludur. Özellikle ilköğretim ve orta öğretim devresi boyunca metin temelli ders kitapları sıklıkla kullanılır. Bu metinler rastgele değil bazı ilkeler ışığında seçilirler.

Ders kitaplarında yer alan metinler; türünün genel özelliklerini yansıtmaya, sanat değeri sergileme, hedeflenen seviyeye uygunluk vb. açılardan değerlendirilmelidirler. Buna ek olarak bu metinler, Türkçe ders programlarında belirlenmiş olan hedef ve davranışlara ulaşmakta öğrencilere yardım etmek zorundadır.

Anahtar Kelimeler: Türkçe Öğretimi, Türkçe Eğitimi, Metin Seçimi, Ders Kitabı, Metin

SUMMARY

Masters Thesis

Context Selection In Turkish Language Teaching

Habip EKEN

University of Firat

The Institute of Social Sciences

And Postgraduate Study in Turkish Education

2004; Page: IV + 105

Mother tongue is the most important major component of a nation. Thus every nation behaves sensitively about teaching own mother tongue.

In our country, Turkey, from the beginning of the primary school to end of the under graduate education, as mother tongue courses, Turkish, are compulsory for any student. Especially, during the period of primary and secondary education, context based textbooks are mainly used. These contexts are not chosen by randomly besides, in the light of some certain principles.

The contexts in the textbooks must be examined in terms of having resection of their species, serving artistic value, suitability of targeting level ... i.e. Moreover, they have to help pupils to achieve goals and objectives which indicate in Turkish lesson curriculums.

Key Words: Turkish Teaching, Turkish Education, Context Selection, Textbook, Context

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	I
SUMMARY.....	II
İÇİNDEKİLER	III
ÖN SÖZ	V
KISALTMALAR	VI
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM.....	2
1.DİL, DİL ÖĞRETİMİ VE METİN.....	2
1.1. Dil.....	2
1.1.1. Ana dili	3
1.1.2. Yabancı dil	7
1.2. Öğretim Nedir?	7
1.2.1. Öğretim ilkeleri	8
1.2.1.1. Öğrenciye görelilik ilkesi	8
1.2.1.2. Yakından uzağa ilkesi	9
1.2.1.3. Bilinenden bilinmeyene ilkesi	9
1.2.1.4. Açıklık ilkesi	9
1.2.1.5. Somuttan soyuta ilkesi	10
1.2.1.6. Ekonomiklik ilkesi	10
1.3. Dil Öğretimi	10
1.3.1. Ana dili öğretimi	11
1.4. Ana Dili Öğretiminde Metnin Yeri ve Önemi	13
1.4.1. Ders kitabı	14
1.4.2. Türkçe ders kitabı	15
1.4.3. Metin, metnin yeri ve önemi	16
1.4.4. Metinlerin sınıflandırılması	18
İKİNCİ BÖLÜM	20
2. METİN SEÇİMİ VE İLKELERİ	20
2.1.Öğrencinin Yaşı ve Düzeyi	20
2.1.1.Öğrencilere kazandırmak istediğimiz beceri ve davranışlara uygunluk (Programa uygunluk)	23

2.1.2. Öğrencilerin ilgilerine, ihtiyaçlarına ve yaşadıkları çevreye uygunluk	32
2.1.2.1. İlgi ve ihtiyaçlar	36
2.1.2.2. Çevre ve sosyal çevre	38
2.2. Metnin Dil, Üslup Özellikleri ve Sanat Değeri	39
2.2.1. Dil ve üslup	39
2.2.2. Sanat değeri	41
2.2.3. Çeviri metinler	43
2.2.4. Sadeleştirme ve kısaltma	44
2.2.5. İmla ve noktalama	47
2.3. Türkçe Öğretiminde Kullanılacak Metinlerin Özellikleri	47
SONUÇ	51
KAYNAKÇA	55
EKLER	58
EK-A. Metin Seçimiyle İlgili Örnek Uygulamalar.....	59
EK-B. İncelenmiş Olan Ders Kitaplarındaki Yazarlar, Şairler ve Metin Dağılımı.....	65
EK-C. MEB Yayını “İlköğretim Türkçe Ders Kitabı 6”daki Metinlere Ait Değerlendirme Tabloları.....	68
Öz Geçmiş.....	105

ÖN SÖZ

Eğitim ve öğretim özen isteyen süreçlerdir. Tesadüflere bırakılmayacak kadar ciddiyet gerektiren bu işler bir plan ve bir program çerçevesinde yürütülür. Yine eğitim ve öğretimin başarıyla gerçekleşmesi için bazı araç ve gereçler kullanılır.

Türkçe öğretimi veya genel olarak ana dili öğretiminde kullanılan en önemli araç o dile ait metinlerdir. Takdir edersiniz ki bu metinler öyle rastgele seçilmemelidir. Bu noktadan hareketle metin seçiminde dikkat edilmesi gereken hususları tespit etmek için böyle bir çalışma yapmaya karar verdik. Çalışmamız sırasında özellikle “Türkçe Öğretiminde Metin Seçimi İlkeleri” üzerinde durduk.

Çalışmaya başlarken kaynak taraması yaptık. Fakat konu ile ilgili ülkemizde fazla bir çalışmanın yapılmadığını gördük. Bazı seçkilere alınan metinlerin hangi kısıtlara göre belirlendiğini anlamaya çalıştık. Ayrıca MEB yayınlarından 6., 7. ve 8.sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlerle ilgili değerlendirmelerde bulunduk.

Bu çalışma ile Türkçe öğretimine bir katkı sağladıkça kendimizi mutlu sayacağız.

Yard.Doç.Dr. Ahat ÜSTÜNER hocam başta olmak üzere, çalışmam sırasında benden yardımlarını esirgemeyen ve bana yol gösteren tüm hocalarıma ve arkadaşlarıma teşekkür ediyorum.

Elazığ, 2004

Habip EKEN

KISALTMALAR

- age.** : Adı geçen eser
agm. : Adı geçen makale
C. : Cilt
MEB : Milli Eğitim Bakanlığı
TDK : Türk Dil Kurumu
S. : Sayı
s. : Sayfa
vb. : Ve benzeri
vd. : Ve diğerleri
Yay. : Yayınları

GİRİŞ

İnsanlık tarihinin en büyük mucizesi “**dil**”dir. Bugüne kadar tüm değerlerin varlığını sürdürmesi, birikmesi dil sayesinde olmuştur. Yani insanlık sahip olduğu her şeyi dile borçludur. İnsan dille vardır ve varlığını yine dil ile sürdürecektir.

Eğitim ve öğretim faaliyetinin temelinde, iletişim aracı olması nedeniyle, dil vardır. Bu sebepten dolayı insanlar başta kendi ana dillerinin kurallarını, işleyişini bilmeli ve dili kullanma becerisini üst düzeyde kazanmalıdır. Dil öğretimi temelde iki ana beceriyi kazandırmak amacıyla yapılır. Bu becerilerden ilki “anlama”; ikincisi ise “anlatma” becerisidir. Anlama, okuma ve dinleme etkinliği ile gerçekleşirken; anlatma, konuşma ve yazma faaliyetleri ile olur. İşte bu temel beceriler öğrenciye kazandırılırken en çok faydalanılan araç “**metin**”lerdir.

BİRİNCİ BÖLÜM

1.DİL, DİL ÖĞRETİMİ VE METİN

1.1. Dil

Dil ile ilgili bir kanaat edinmek için “dil” kelimesinin öncelikle sözlük anlamına bakmak ve daha sonra da bazı dilbilimciler tarafından yapılmış olan dil tanımlarını görmek gerekir.

Sözlük manası bakımından dil:

“1- İnsan ve hayvanların ağzında bulunan yemeye, tat almaya ve bilhassa insanlarda konuşmaya yarayan organ...

2- İnsanların fikir ve duygularını anlatmak için konuştukları, yazdıkları ses ve işaretler sistemi... ”¹dir. Biz burada ikinci tanım üzerinde duracağız.

Sözlük manasından sonra şimdi de dilbilimcilerin yapmış oldukları tanımlara bir bakalım.

Muharrem ERGİN, dili: “Dil, insanlar arasında anlaşmayı sağlayan tabii bir vasıta; kendi kanunları içinde yaşayan ve gelişen canlı bir varlık; milleti birleştiren ve koruyan, onun ortak malı olan sosyal bir müessese, seslerden örülmüş muazzam bir yapı; temeli bilinmeyen çağlarda atılmış gizli antlaşmalar ve sözleşmeler sistemidir.”² şeklinde tanımlar.

Doğan AKSAN’a göre: “Dil, düşünce, duygu ve isteklerin, bir toplumda ses ve anlam yönünden ortak olan öğeler ve kurallardan yaralanılarak başkalarına aktarılmasını sağlayan, çok yönlü, çok gelişmiş dizgedir.”³

“Dil insanların meramlarını anlatmak için kullandıkları bir sesli işaretler sistemidir.”⁴

Yukarıdaki dil tariflerinden de anlaşılacağı üzere dilin en önemli özelliği iletişim sağlamasıdır. Dil sayesinde ki toplumlar, kültür varlıklarını hem geliştirir hem de

¹ Örnekleriyle Türkçe Sözlük, C.1(A-E), MEB Yay., Ankara, 1996, s.655

² Muharrem ERGİN, Üniversiteler İçin TÜRK DİLİ, Bayrak Basım/Yayın/Tanıtım, 5. Baskı, s.7

³ Doğan AKSAN, Her Yönüyle Dil, Genel Çizgileriyle Dilbilim, TDK Yay., Ankara, 1990, s.11-12

⁴ Tahsin BANGUOĞLU, Türkçenin Grameri, TDK Yay., Ankara, 1990, s.9

nesilden nesile aktararak millet hayatının devamını sağlarlar. İşte bu noktadan hareketle üzerinde önemle durulması gereken önemli bir kavram daha vardır: Ana dili...

1.1.1. Ana dili

Başka dillere kaynaklık eden dil manasına gelen *ana dil* ile karıştırılmaması gereken *ana dili*:“İnsanın çocukken anasından, evdekilerden ve bağlı olduğu milletinden öğrendiği dil.”⁵dir.

“İnsan konuşma yeteneği ile doğar. Fakat dil doğuştan bilinmez. Çocuk içinde yaşadığı topluluğun dilini, anadilini uzun bir çıraklık süresince öğrenir.”⁶

“Anadili, başlangıçta anneden ve yakın aile çevresinden, daha sonra da ilişkili bulunan çevrelerden öğrenilen, insanın bilinçaltına inen ve bireylerin toplumla en güçlü bağlarını oluşturan dildir. Adından da görüleceği gibi, bu dilin anne’yle ilgisi, küçümsenemeyecek niteliktedir. Normal durumda çocuk, herkesten önce, annesinin ses dizgesini, annesinin konuştuğu dilin ya da lehçenin çeşitli ses özelliklerini kazanır. Özellikle bizim toplumumuzda, yetişmekte olan insanın anneye ve onun yakınlarıyla ilişkisinin başka toplumlara oranla fazla sürmesi, yaşam koşullarının anne ve yakın aile çevresiyle olan bağlılığı, bu yakınlığı daha da arttırmaktadır.”⁷

“Konunun asıl önemli yanı, anadilinin, dilbilim, dil yeteneği, toplumsal sorunlar, insan-ulus ilişkisi gibi bakımlardan taşıdığı değerdir. Bu gibi açılardan anadili, insanı değişik yönlerden sınımsız saran, onun bilinçaltına inen ve pek çok yönleri olan bir varlık olarak ortaya çıkar. Bu yönleri şöylece özetleyebiliriz:

a. Belli Bir Ses Dizgesi Olarak Anadili:

Dış yönüyle, ses açısından incelenecek olursa anadili, belli seslerden, belli ses eğilimlerinden oluşan, kendine özgü bir dizgedir. Örneğin dilimizdeki /ı/ sesi ancak kimi dillerde görülürken Arapçadaki ayın, hemze, gayın gibi değişik sesler dilimizde yoktur. Bir Türkün ses dizgesindeki /a/ ünlüsüyle bir İranlının dilindeki /a/ ayrılır. Kimi dillerde ünlü, kiminde ünsüz boldur. Küçüklüğümüzden başlayarak kazandığımız, kendi ulusumuza ait dizge, başka dillerle karşılaştığımızda birtakım güçlükler doğurur; yabancı dili kendi dilimiz ölçüsünde öğrenmemizi güç, hatta olanaksız duruma getirir.

b. Anlatım Yolu, Evrene Bakış Biçimi Olarak Anadili:

⁵ Örnekleriyle Türkçe Sözlük, C.1(A-E), MEB Yay., Ankara, 1996, s.120

⁶ Tahsin BANGUOĞLU, age., s.9

⁷ Doğan AKSAN, age., s.81

Biz çevremize anadilimizin penceresinden bakar, evreni anadilimizin anlama ve anlatma yolundan giderek adlandırırız. Böylece, anadilimiz bize ayrı bir, evrene bakış, evreni anlatış biçimi verir. (...)

c. Bir Ulusun Kültürünün Aynası Olarak Anadili:

(...) bir ulusun diliyle kültürü arasındaki bağlar o ölçüde sıkıdır ki, yalnızca dil varlığının incelenmesiyle bir ulusun yaşayış biçimi, inanç ve gelenekleri, çeşitli nitelikleri ve tarih boyunca içinde bulunduğu kültür hareketleri konusunda bilgi edinebiliriz. Dil, bir toplumun kültürünün en başta gelen ögesidir.

ç. Bir Toplumun Ulus Yapan Etkenlerin En Önemlisi Olarak Anadili:

Anadilinin belirttiğimiz yönlerinden en önemlisi, onun, ulusu ulus yapan öğelerin en güçlüsü olduğu gerçeğidir. Öteki yönlerin tümüyle incelenmesi de bizi bu gerçeğe götürür. Toplumun bir üyesi olarak bizim toplumla bütün ilişkilerimiz anadili aracılığıyla sağlanır: ama biz de ancak anadilimizle, bir toplumun parçası oluruz.

İnsan ister birden çok dilin konuşulduğu bir çevrede ya da ülkede büyüsün, ister ana-babası değişik uluslardan gelmiş olsun, bu dillerden ancak biri anadildir; insanı çepeçevre sarar ve bilinçaltına iner.”⁸

Bahtiyar VAHAPZADE'nin aşağıdaki şiiri ana dilini ve önemini çok güzel bir şekilde ortaya koymaktadır:

“ (Azerbaycan Türkçesi İle)

MENİM ANAM

Savadsızdır,

Adını da yaza bilmir

Menim anam.

Ancag mene,

Say öğredib,

Ay öğredib,

İl öğredib;

En vacibi:

Dil öğredib

Menim anam.

Bu dil ile tanımışam

⁸ Doğan AKSAN, age.,s.81-82

Hem sevinci,
Hem de gamı.
Bu dil ile yaratmışam
Her şi'rimi,
Her nağmemi.
Yoh men heçem,
Men yalanam,
Kitab kitab sözlerimin
Müellifi benim anam!

(Türkiye Türkçesi İle)

BENİM ANAM

Okuma bilmez,
Adını da yazamaz

Benim anam.

Ancak bana,

Sayı öğreten

Ay öğreten

Yıl öğreten

En önemlisi:

Dil öğreten

Benim anam

Bu dil ile tanımışım

Hem sevinci,

Hem de gamı.

Bu dil ile yaratmışım

Her şiirimi,

Her nağmemi.

Yok ben hiçim,

Ben yalanım,

Kitap kitab sözlerimin

Yazarı benim anam!”⁹

VAHAPZADE, şiiirde ana dilinin nasıl öğrenildiğini ve yerine getirdiği görevi de çok güzel bir şekilde ifade etmiştir.

“Sömürge olanlar dışında birçok ülkenin eğitim kurumları, kendi ana dilini ilk ve orta öğretimde vatandaşlarına doğru şekilde kazandırmaya özen göstermektedir. Bu ülkelerde, anaokulundan üniversiteye kadar yabancı dilde eğitim yapan okulları da bulmak mümkün değildir. Her seviyedeki eğitimin dili, o ülkenin kendi ana dilidir. Hatta yabancı filolojilerin eğitim dili bile, o ülkenin ana dilidir. Ben meselâ, Almanya’da Türkoloji eğitimimi Almanca olarak yaptım. Elbette bu ülkelerde de orta öğretimde bir veya birkaç yabancı dil öğretilmektedir. Ancak, matematik gibi bir dersin yabancı dilde anlatılması düşünülemez. Ana dilin okul müfredatlarındaki ağırlığı ve önemi de oldukça fazladır.”¹⁰ ifadeleri, hür milletlerin **ana diline** verdikleri önemi açıkça göstermektedir.

“Anadilin bireyin ve toplumun yaşamındaki yeri yüzyıllarca önce anlaşılmış, anadile dönme, her türlü bilgiyi ve düşüncüyü anadilin toprağında üreterek, anadili yoluyla yayma ve anadilini öğretme eğitimin başat amaçlarından biri olmuştur.”¹¹

Mensubu olduğumuz Türk milletinin ana dili Türkçedir. Anayasamızda (1982) değiştirilmesi dahi teklif edilemeyecek maddeler arasında yer alan 3. madde şöyledir:

“**Madde 3.-** Türkiye Devleti, ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütündür. Dili Türkçedir. Bayrağı, şekli kanunda belirtilen, beyaz ay yıldızlı al bayraktır. Milli marşı “İstiklal Marşı”dır. Başkenti Ankara’dır.”¹²

Yine anayasamızın 42.maddesi bu durumu şöyle dile getirir:

“**Madde 42.-** Kimse, eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılamaz. Öğrenim hakkının kapsamı kanunla tespit edilir ve düzenlenir.

Eğitim ve öğretim, Atatürk ilkeleri ve inkılâpları doğrultusunda, çağdaş bilim ve eğitim esaslarına göre, Devletin gözetim ve denetimi altında yapılır. Bu esaslara aykırı eğitim ve öğretim yerleri açılmaz.

Eğitim ve öğretim hürriyeti, Anayasaya sadakat borcunu ortadan kaldırmaz.

⁹ Nermin ERCAN vd., Ortaöğretim Türk Dili ve Edebiyatı Edebiyat 3, MEB Yay., İstanbul, 2001.s.153

¹⁰ Mustafa UĞURLU, “Türkçe Öğretiminin Neresindeyiz?”, *Türk Dili*, S.582, Haziran 2000,s.481

¹¹ Emin ÖZDEMİR, “Anadili Öğretimi”, *Türk Dili, Dil Öğretim Özel Sayısı*, S.379-380, Temmuz-Ağustos 1983, s.23

¹² T.C. Anayasası, <http://anayasa.gov.tr/ANAYASALAR/ana82.htm>, 18.07.2004

İlköğretim kız ve erkek bütün vatandaşlar için zorunludur ve Devlet okullarında parasızdır.

Özel ilk ve orta dereceli okulların bağlı olduğu esaslar, Devlet okulları ile erişilmek istenen seviyeye uygun olarak, kanunla düzenlenir.

Devlet, maddî imkânlardan yoksun başarılı öğrencilerin, öğrenimlerini sürdürebilmeleri amacı ile burslar ve başka yollarla gerekli yardımları yapar. Devlet, durumları sebebiyle özel eğitime ihtiyacı olanları topluma yararlı kılacak tedbirleri alır. Eğitim ve öğretim kurumlarında sadece eğitim, öğretim, araştırma ve inceleme ile ilgili faaliyetler yürütülür. Bu faaliyetler her ne suretle olursa olsun engellenemez.

Türkçeden başka hiçbir dil, eğitim ve öğretim kurumlarında Türk vatandaşlarına ana dilleri olarak okutulamaz ve öğretilemez. Eğitim ve öğretim kurumlarında okutulacak yabancı diller ile yabancı dille eğitim ve öğretim yapan okulların tabi olacağı esaslar kanunla düzenlenir. Milletlerarası antlaşma hükümleri saklıdır.”¹³

1.1.2. Yabancı dil

Bir insanın ana dilinin haricinde kalan bütün diller, o insan için yabancı dildir. Yabancı bir dilden kendi ana diline geçmiş veya kendi ana dilinden yabancı bir dile geçmiş olan kelimeler ve bazı yapılar kişiye sadece o yabancı dile aşinalık kazandırır.

1.2. Öğretim Nedir?

“Bireyin yaşamı boyunca süren eğitiminin bir kısmı okulda, ya da sınıf ortamında planlı ve programlı bir biçimde yürütülmektedir. Bu kesite “öğretim” denmektedir. Eğitim, yalnızca sınıf ortamında yapılan öğretime göre daha geniş kapsamlıdır. Zira eğitim, öğrenmenin olduğu her durum için söz konusudur. Eğitimde bilgi dâhil, her türlü tecrübe üzerinde durulur. Bu tecrübeler eğitsel olabilir ya da olmayabilir. Öğretim ise güdümlüdür, planlıdır, programlı ve desteklidir.”¹⁴

¹³ T.C. Anayasası, <http://anayasa.gov.tr/ANAYASALAR/ana82.htm> , 18.07.2004

¹⁴ Leyla KÜÇÜKAHMET, Öğretim İlke ve Yöntemleri, Gazi Büro Kitabevi, Ankara, 1995, s.1

“Önceden belirlenmiş hedeflere ulaşması için gereken davranışı (bilgi, beceri ve tutumu) öğrenciye kazandırma sürecine öğretim denir. Öğretme, öğrencinin öğrenmesini kılavuzlama, sağlama sürecidir. Öğretme, öğretmenin işidir.”¹⁵

“Öğretme, eğitmen (özellikle öğretmen) tarafından hedeflenen davranışları eğitilenlere (öğrencilere) kazandırmak için, planlı yaşantılar sunma sürecidir.”¹⁶

1.2.1. Öğretim ilkeleri

“Eğitim ve öğretim faaliyetlerinde amaca ulaşmayı kolaylaştırmak için Pestolozzi, Flobel, Dewey başta olmak üzere pek çok bilim adamı araştırmaları sonucunda birçok öğretim ilkesi ortaya koymuşlardır.”¹⁷ Bu ilkeler şunlardır:

- 1-Öğrenciye görelilik ilkesi
- 2-Yakından uzağa ilkesi
- 3-Bilinenden bilinmeyene ilkesi
- 4-Açıklık ilkesi
- 5-Somuttan soyuta ilkesi
- 6-Ekonomiklik ilkesi

1.2.1.1. Öğrenciye görelilik ilkesi

“Çağdaş eğitim anlayışında öğretimin başlangıcı öğrencidir. Her türlü eğitim-öğretim faaliyeti öğrenciye yönelik olmalıdır. Öğretimin şeklini, örneğin, kullanılacak ders kitabını öğrencinin gelişim özellikleri, ilgi ve ihtiyaçları, olayları algılama biçimleri belirler.

Öğrencinin ilgileri, heyecanları, öğrenme merakları öğretimde tüm faaliyetlerin temel sermayesidir. Öğrencinin yapıcı ve yaratıcı yetiştirilmesi bu sermayenin en iyi bir biçimde ele alınması ve tüm faaliyetlerin öğrenciye göre ayarlanması ile gerçekleşir.”¹⁸

¹⁵ İbrahim Ethem BAŞARAN, Eğitime Giriş, Yargıcı Matbaası, Ankara, 1996, s.169

¹⁶ İbrahim Ethem BAŞARAN, age., s.174

¹⁷ Leyla KÜÇÜKAHMET vd., Konu Alanı Ders Kitabı İnceleme Kılavuzu, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, Eylül 2003, s.14

¹⁸ Leyla KÜÇÜKAHMET vd., age., s.14

1.2.1.2. Yakından uzağa ilkesi

“Öğrenci biyolojik ve toplumsal bir varlık olarak doğal ve toplumsal bir çevrede yaşar. İhtiyaçları bu çevreden karşılanır. Bu çevreye bağlıdır. Çevresinin sürekli etkisinde kalır, bir anlamda çevresinin esiridir. Bu nedenlerden dolayı öğrenci çevresini öğrenme isteği içerisinde. Bu istek bütün bireylerde doğal bir itici güçtür. Bu güç öğretimi de canlı tutar. Çevreyi öğrenme isteği öğretimde yararlanılması gereken bir unsurdur. İşlenmekte olan konularla ilgili örneklerin, problemlerin olayların yakın ve doğal çevreden seçilmesi, evrensel ve genel konuların başlangıcının en yakın çevreden alınması yavaş yavaş daha uzak örneklere, problemlere gidilmesi gerekmektedir.

Öğrencinin içinde yaşadığı yakın zamandan hareket edilmesi ile konuların güncelleştirilmesi kastedilmektedir. Örneğin, ders kitaplarının özellikle her yeni baskısının bir öncekinin tıpkı basımı olması yerine genişletilmiş, güncelleştirilmiş baskısının olması gerekmektedir.”¹⁹

1.2.1.3. Bilinenden bilinmeyene ilkesi

“Öğretimde çoğu kez bilinenleri başlangıç olarak almak, bilinmeyene doğru ilerlemek ve bilinmeyi bulmaya çalışmak gerekir. Yeni konuya başlamadan önce eski bilgiler hatırlanmalı ve onlardan yararlanılmalıdır. Bu yaklaşım yeni öğrenileceklerin çağrışımlarla daha kolay ve daha çabuk ve daha doğru sonuçlara ulaştıracaktır.

Bu kolay ve çabuk öğrenme öğrencinin öz güveninin artmasına, cesaretle çalışmaya başlamasına ve başarıya ulaşmasına neden olacağı için eğitsel değeri yüksek bir ilkedir.”²⁰

1.2.1.4. Açıklık ilkesi

“Bilginin tam, sağlam ve kalıcı olması için açıklık ilkesine uymak gerekir. Özellikle soyut kavramlardan oluşan muhtevanın öğretiminde açıklık sözcük zenginliğiyle sağlanır. Bu imgesel algının oluşturulması, konunun iyi anlaşılması, verilen örneklerin anlaşılabilirliği, çokluğu ve kullanılan sözcüklerin çeşitliliği ile

¹⁹ Leyla KÜÇÜKAHMET vd., age. ,s.14-15

²⁰ Leyla KÜÇÜKAHMET vd., age. ,s.15

sağlanır. Konuları geniş bir bilgi, örnek, öykü ve sözcüklerle işlenmiş ders kitapları her zaman öğrenmeyi garantiler.”²¹

1.2.1.5. Somuttan soyuta ilkesi

“Öğretime somut ile başlanması yavaş yavaş soyuta doğru gidilmesi gerekmektedir. Bu geçiş öğrencinin olgunlaşma düzeyine ve konunun özelliğine göre değişse de genel ilke ilköğretimde somut bilgiler yer almalıdır, gittikçe artan oranlarda soyut bilgilere geçilmelidir.

Somut konular bazen eşya ve maddenin incelenmesine dayandığı gibi çoğunlukla örneklerle işlenmelidir.”²²

1.2.1.6. Ekonomiklik ilkesi

“Öğretimde yapılacak her şeyin en kısa yoldan, en az zaman, emek, para ve enerjiyle yapılması gerekmektedir. Öğretimde kullanılan kitap, defter ve diğer araçların en ekonomik biçimde kullanılması sağlanmalıdır. Örneğin, ders kitapları öğrencilerin kişisel zaman ve enerjilerinin yerinde ve ekonomik kullanılmasına rehberlik yapmalıdır.”²³

1.3. Dil Öğretimi

Dilin en önemli işlevi iletişim aracı olmasıdır. Eski zamanlardan beri insanlar; ister ticari, ister siyasi, isterse de kültürel münasebetler dolayısıyla öncelikle kendi dillerini iyi kullanmaya gayret ve özen göstermişler ve daha sonra yabancı dilleri öğrenmeye merak duymuş veya ihtiyaç hissetmişlerdir. İşte bu doğal süreç, dil öğrenimini ve öğretimini zorunlu kılmıştır. **Dil öğretimi; ana dili öğretimi ve yabancı dil öğretimi olmak üzere temelde ikiye ayrılır.**

Dil öğretimi temelde iki ana beceriyi kazandırmak amacıyla yapılır. Bu becerilerden ilki “anlama”; ikincisi ise “anlatma” becerisidir. Anlama, okuma ve dinleme etkinliği ile gerçekleşirken; anlatma, konuşma ve yazma faaliyetleri ile olur.

²¹ Leyla KÜÇÜKAHMET vd., age., s.15

²² Leyla KÜÇÜKAHMET vd.,age., s.15

²³ Leyla KÜÇÜKAHMET vd.,age., s.16

1.3.1. Ana dili öğretimi

“İnsanların yaşamında anadilinin çok önemli bir yeri vardır. Bireylerin başkalarıyla sağlıklı iletişim kurabilmeleri, eğitimleri sırasındaki her türlü öğrenmeyi gerçekleştirebilmeleri, büyük ölçüde anadilini etkili kullanmalarına bağlıdır. Anadilini etkili kullanma da, ancak iyi bir anadili eğitiminden geçmekle mümkün olmaktadır.”²⁴

“Ülkemizde Türkçemizin öğretimi, örgün eğitim içinde ilkokulda başlamaktadır. İlkokul, ilk okuma ve yazma öğretimi ile temel dil becerileri olan **dinleme, konuşma, okuma, yazma**’nın temel düzeyde kazandırılmasının ve çocuklarda anadili sevgisi ve bilincinin uyandırılmasının amaçlandığı ilk eğitim basamağıdır. Bundan dolayı, ilkokulda Türkçe öğretimi büyük önem taşır.”²⁵

“Anadili eğitim izlencelerinde saptanan amaçlar eğitimin değişik aşamalarında büyük bir ayrılık göstermez. Sözelimi ‘temel eğitim’le ‘ortaöğretim’ ya da ‘yükseköğretim’le ‘ortaöğretim’ arasında terimsel söyleyiş ayrılıkları bir yana özde ve temelde belli bir ayrım yok gibidir. Tersine bir özdeşlik vardır. Eğitimin bütün aşamalarını bütünselliği içinde düşünerek, anadili dersinin amaçlarını şöyle özetleyebiliriz:

- Okuduğunu, eksiksizce, yazarın iletisini yitime uğratmadan anlayabilme.
- Düşüncelerini, duygu, izlenim ve tasarımlarını belirli bir amaç doğrultusunda yazılaştırabilme.
- Değişik konularda yapılan konuşmaları dinleyip ileti ve bilgi yitimine yol açmadan eksiksizce, doğru bir biçimde algılayabilme.
- Düşünce, duygu, tasarım ve izlenimlerini güzel, doğru, etkili bir biçimde söze dönüştürme.”²⁶

“Anadili öğretiminin amaçları ve bu amaçları gerçekleştirecek okuma, dinleme, konuşma ve yazma gibi öğretim etkinlikleri nasıl anadilin iletişimsel işlevine göre belirlenmişse, bu dersin öğretiminde göz önünde tutulacak temel ilkeler de saptanmıştır bir ölçüde. İlkelerin saptanmasında anadili öğretimini oluşturan temel etkinliklerin doğası göz önünde tutulmuştur. Bu ilkeleri de ayrıntılardan kaçınarak şöylece toplayabiliriz:

²⁴ Cahit KAVCAR vd., Türkçe Öğretimi, Engin Yay., Ankara,1997,s.IX

²⁵ Cahit KAVCAR vd., age. ,s.X

²⁶ Emin ÖZDEMİR, agm., s.26

- Anadili öğretiminde çocuğun dilsel evreni çıkış noktası olacaktır. Çocuğun dilsel evreniyse çevresiyle, ilgi ve gereksinimleriyle sınırlıdır. Eğitimin değişik aşamalarında bu sınır aşamalı bir biçimde geliştirilecektir.

- Anadili etkinlikleri belli bir ilişki ağı içinde bir bütün oluşturur; konuşma dinlemeyi, dinleme anlamayı, anlama söze ve yazıya dönüştürmeyi gerektirir. Etkinlikler arasındaki ilişki ağı, derslerin akışını ve değişkenliğini oluşturmalıdır.

- Anadili dersi bir bilgi dersi değil, bir beceri ve alışkanlık dersidir. Alışkanlığın oluşması, becerilerin kazanılması ise yapmayı ve uygulatmayı gerektirir.

- Anadili dersi, bir alışkanlık ve beceri dersi olduğu kadar insan kişiliğini kurma, geliştirme dersidir. Bu derste incelenecek metinler, bunlar üzerinde yaptırılacak çalışmalar, kişiliğin oluşmasında önemli yeri olan ulusal bilinci ve coşkuyu kazanma, olayları neden-sonuç ilişkisi içinde ele alarak yargılama gücünü geliştirme, güzel metinler aracılığıyla dil beğenisini yerleştirme, yazma ve okuma etkinliğiyle imgelem gücünü besleme, güzel ve etkili anlatma amacına yönelik olmalıdır.

- Anadili dersi hem bir amaç hem de bir araç dertir. Bu bağlamda her ders bir ölçüde anadili dersi, her öğretmen de anadili öğretmenidir. Biçimsel bir benzetme değildir bu. Anadili öğretiminde sürdürülen ve alışkanlığa dönüştürmek istenen davranışlar tüm öteki dersleri de kuşatır.

Özetlemeli bir tutumla sıraladığımız bu ilkeler, anadili öğretiminin yöntemini de ortaya koymaktadır. Önce de belirttiğimiz gibi bu yöntem bir yönüyle çocuğun kişiliğini ve gelişmesini temel alan hümanist bakış açısına, bir yönüyle de salt beceri ve alışkanlık kazandırmayı amaçlayan yararçı, daha doğrusu araçsal bakış açısına yaslanmaktadır. Denilebilir ki bizde izlenen anadili öğretim yöntemi bu iki bakış açısının ürünü olan karma bir nitelik taşır.”²⁷

Ana dili olarak Türkçe öğretiminin temel ilkeleri şunlardır:

- Dil doğal bir ortam içinde öğretilmelidir.
- Öğretimde çocuğun kendi dilinden hareket edilmelidir.
- Türkçe öğretiminde bütün derslerden yararlanılmalıdır.
- Değişik dil çalışmaları arasında sıkı bir ilişki kurulmalıdır.

²⁷ Emin ÖZDEMİR, agm., s.27-28

- Çeşitli ders araç ve gereçlerinden yararlanılmalıdır.”²⁸

Bu ilkelere aşağıdaki ilkeleri de ekleyenler var.

- 1.Dil öğretimi, kültür öğretimidir.
- 2.Dil öğretimi, bilgi değil, beceri öğretimidir.
- 3.Ana dili öğretimi, düşünmenin öğretimidir.
- 4.Ana dili öğretimi 4-15 yaş arası kesintisiz olmalıdır.
- 5.Anadili öğretiminde hafıza eğitilmelidir.
- 6.Dil becerileri bütün olmakla beraber, konuşma becerisi öncelik taşır.
- 7.Ana dili öğretiminde aktif kelime serveti geliştirilmelidir.”²⁹

1.4. Ana Dili Öğretiminde Metnin Yeri ve Önemi

Türkçe dersinde kullanılan araç ve gereçler şunlardır:

1. Türkçe ders kitabı,
2. Öğretmenlerin kılavuz ve yöntem kitapları,
3. Sözlükler,
4. Ansiklopediler,
5. Dil bilgisi ve yazımla ilgili başvurma kitapları,
6. Klasik eserler ve klasik eserlerden bu sınıfların düzeylerine uyarlanmış biçimdeki kitaplar,
7. Antolojiler,
8. Metinlerle ilgili resimler,
9. Plak, bant ve kasetler (ders kitaplarındaki metinler),
10. Film ve slâytlar (tiyatro, karagöz, kukla ve eserlerin oyunlaştırılmış biçimleri, belgesel örnekler),
11. Duygu ve düşünce alanları yaratarak konuşma ve anlatımı geliştirmek için sanat değeri olan küçük, büyük resimler,
12. Radyo ve televizyonda düzenlenen dersler, konuşmalar, açık oturum, form, röportaj vb.
13. Canlı kaynaklar (yetişkinler ve sanatçılar).”³⁰

²⁸ Cahit KAVCAR vd., age., s.9

²⁹ Musa ÇİFTÇİ, “Türkçe Öğretiminde Temel İlkeler”, <http://www.anadili.egitimi.com/>, 24.06.2004

³⁰ İlköğretim Okulu Türkçe-Yazı Programı 6-7-8, MEB Yay., İstanbul,2002, s.40

Ana dili öğretiminde metnin yeri ve önemi ile ilgili olarak bir kanaat belirtmeden önce ders kitabı ve Türkçe ders kitabı denince akla ne gelmesi gerektiği üzerinde duralım.

1.4.1. Ders kitabı

“Araç-gereçler, öğretme işinin niteliğini oluşturan temel unsurlardan biridir. Kitaplar ise eğitimde kullanılan, öğrencilere yardımcı en önemli araç ve gereçlerdendir. Ders kitapları, ders konularına ait bilgileri, sıralı ve doğru bir biçimde, öğrencilerin kendi kendilerine öğrenmelerini sağlamak amacıyla hazırlanan araçlardır.”³¹

“Ders kitabı sözüyle bir derste kullanılan ve o dersin geliştirilmesine esas oluşturan kitap anlaşılmaktadır. Ders kitabı, belli bir dersin (Matematik, Türkçe, Fizik vb) öğretimi için ve belli düzeydeki (İlköğretim 1, lise 2 gibi) öğrencilere yönelik olarak yazılan; içeriği yetişeklere (öğretim programı) uygun olan, incelemesi yapılmış ve onaylanmış temel kaynaktır.”³²

“Eğitim uygulamalarında eğitim ortamları, öğretmen, derslik ve ders kitabı ile sınırlı kalır. Öğretmen, derslik ve ders kitaplarının yeterli olmadığı durumlarda ise, sorunlar katlanarak artar. Sorunları asgari düzeye indirebilmenin yollarından birisi de, ders araç ve gereçlerinin niteliğini artırmaktır.

Okulda yapılan öğrenme ve öğretme süreçlerinde kullanılan eğitim araçları arasında ders kitapları “tamamlayıcı öğretim materyalleri” arasında yer alır. Ders kitapları öğretimde öğretmenin en önemli yardımcısıdır. Ders kitapları, öğretmenlerin ve yetişkinlerin öğrenme yaşantılarına kaynaklık eden bir araçtır.”³³

“Bilgi, öğretimde bir amaç değil bir araçtır; kitaplardan öğrenilebilir. Eğitimde gerekli olan öğrencinin öğrenme isteğinin canlı tutulması ve öğrenme yöntemlerini iyi bilmesi ve kullanabilmesidir.”³⁴

“Ders kitaplarıyla ilgili yapılan araştırmalar ders kitaplarına yönelik dünya ölçeğinde kabul görmüş belirli bir metodoloji ya da kriterin olmadığına işaret

³¹ Leyla KÜÇÜKAHMET vd., age. , s.18

³² (Aktaran)Erdal CEYHAN vd., Konu Alanı Ders Kitabı İncelemesi, Anı Yay., Ankara,2003. s.16

³³ Ayşegül ATAMAN vd., Konu Alanı Ders Kitabı İnceleme Kılavuzu Türkçe 1-8, Nobel Yayın ve Dağıtım, Ankara, 2001, s.1

³⁴ Cavit BİNBAŞIOĞLU, Orta Dereceli Okullarda Öğretim Bilgisi, Ankara, 1966, s.23

etmektedir. Bunun da temel nedeni, her toplumun kendi kültürel ihtiyaçları ve eğitim anlayışlarının çerçevesinde bu kitapların içeriğinin belirlenmesi gerektiğidir. Bununla birlikte ders kitaplarının inceleyen araştırmacılar bu incelemeyi genellikle:

1. Görsel ve teknik düzen,
2. İçerik,
3. Dil ve anlatım gibi sınıflamalarla açıklamaktadırlar.”³⁵

1.4.2. Türkçe ders kitabı

Türkçe öğretmenlerinin, derste kullandıkları en temel araç Türkçe ders kitaplarıdır. Türkçe öğretiminde kullanılmak için oluşturulmuş kitaplara “Türkçe ders kitabı” denir. Yaptığımız tanımdan da anlaşılacağı üzere ister ana dili Türkçe olanlara Türkçe öğretmek için hazırlanmış olsun; isterse de ana dili Türkçe olmayanlara Türkçe öğretmek için hazırlanmış olsun Türkçe öğretiminde kullanılmak üzere hazırlanan tüm kitaplar Türkçe ders kitabıdır. Burada şu nokta unutulmalıdır ki ana dili Türkçe olanlar için hazırlanmış kitaplar ile ana dili Türkçe olmayanlar için hazırlanmış kitaplar, birbirlerinden farklılık arz ederler.

Ana dili Türkçe olanlar (Türkiye’deki örgün eğitim kurumları) için hazırlanan ders kitapları, Milli Eğitim Bakanlığı’nın Türkçe dersi programına ve **Milli Eğitim Bakanlığı Ders Kitapları ve Eğitim Araçları Yönetmeliği**’ne uygun olmalıdır. Yönetmeliğe göre eğitim araçlarının değerlendirme ölçütleri şunlardır:

- “1- 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu’nun hükümlerine uygun mu?
- 2- Bilimsel hata bulunuyor mu?
- 3- Kullanılabilirliği ve korunabilirliği uygun mu?
- 4- Kurumun/sınıfın öğretim programlarına uygun mu?
- 5- Eğitim aracı siyasî, bölücü propaganda yapıyor mu?
- 6- Eğitim aracı kişi veya kuruluşları yıpratıcı nitelik taşıyor mu?
- 7- Eğitim aracı imlâ, noktalama ve diğer dil bilgisi kurallarına uygun mu?
- 8- Kullanılan malzemenin kalitesi, renk ve baskısı uygun mu?
- 9- Öğrencilerin eğitim seviyelerine uygun mu?

³⁵ Leyla KÜÇÜKAHMET vd., age. ,s.19

- 10- Sosyal sınıf, soy, cinsiyet ve din ayrımcılığı taşıyor mu?
- 11- Estetik, kuramsal, edebî ve sosyal değerlere uygun mu?
- 12- Eğitim aracında; tarihî, çağdaş, ekonomik, politik ve dinî kavramlar tarafsız olarak veriliyor mu?
- 13- Türkçe'nin, özellikleri bozulmadan doğru olarak kullanılıyor mu?
- 14- Eğitim aracının görsel unsurları, toplumun ortak değerleriyle bağdaşır mı?
- 15- Eğitim aracı uzmanlarca tavsiye edilmiş mi?"³⁶

"Örgün eğitim süreci içinde anadilini bilinçlendirmeye geliştirmeye, sistemleştirmeye yönelik Türkçe derslerinde, temel kaynak olan Türkçe ders kitapları öğretmenden sonra en önemli araç konumundadır."³⁷

"Türkçe ders kitabı yazılırken seçilen parçaların öğrencide öğrenme arzusunu uyandıracak, bir başka söyleyişle ana dilinin güzel örneklerinden hareketle, kendi dil ve anlatım yeteneğini geliştirecek nitelikte olmasına özen gösterilmelidir. Bilginin öğrenciye boca edilmesi yerine, o bilgiyi öğrenme arzusunu uyandırmak, bilgiyi elde etmenin önemini ona kavratmak, daha tutarlı ve kalıcı bir yol olsa gerektir."³⁸

Türkçe ders kitapları hazırlanırken Türk dili ve edebiyatının en güzel eserlerinden seçilmiş okuma parçalarının yanı sıra yabancılara ait klasik olmuş eserlerden alınmış metinlere de yer verilir.

1.4.3. Metin, metnin yeri ve önemi

Ana dili öğretiminde en çok faydalanılan araç "**metin**"lerdir.

Metin kelimesi Arapça kökenlidir. "Metn" şeklinde olan kelime dilimizde "metin" şeklini almıştır. Metn: "bir yazıyı şekil ve noktalama hususiyetleriyle birlikte meydana getiren kelimelerin topu."³⁹ şeklinde izah edilir.

³⁶ 2559 sayılı Tebliğler Dergisi (MEB)

³⁷ Salim KÜÇÜK, "Türkçe Öğretiminde Metin Seçimi ve Önemi", *TÖMER Dil Dergisi*, S.43, Mayıs 1996, s.10

³⁸ Gıyasettin AYTAŞ, "Türkçe Ders Kitaplarının Yazımında Metin Seçimi ve Metin Altı Sorunlarının Hazırlanmasında Dikkat Edilmesi Gereken Bazı Hususlar", *Türk Yurdu*, Cilt:21, S.162-163 Şubat-Mart, 2001, s.59

³⁹ Ferit DEVELLİOĞLU, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*, Aydın Kitabevi Yay., Ankara, 1997, s.663

Metin kelimesinin sözlük anlamı: “Bir kitabın asıl yazısı, açıklamalardan ve eklerden ayrı olarak yazarın kendi sözü olan kısmı”⁴⁰ dır.

Remzi ÖNCÜL, hazırlamış olduğu sözlükte metin kelimesini kullanmamakla beraber bu kelimenin yerine “okuma parçası” terimini almıştır. ÖNCÜL’e göre okuma parçası: “Okuma derslerinde temel ya da yardımcı okuma kitaplarında ve bunların dışında yer alan her tür okuma materyali.”⁴¹ şeklindedir.

“Bir eser, fıkra ya da şiir türünden kısa bir yazı olacağı gibi; roman ve tiyatro türünden uzun bir yazı da olabilir. İşte böyle bir esere metin deniliyor. Uygulamada, özellikle okullarda uzun bir eserin tamamını incelemek mümkün olmadığı için, o eseri en iyi örneklendiren bölüm ya da bölümleri incelenir. Bu bölümlere de metin denir. Okul dilinde parça veya okuma parçası gibi sözler aynı kavramı anlatırlar.”⁴²

“Metin, dilsel bir üründür, okumaya konu olan, anlatımsal bir bütünlüğü bulunan sözcelerin oluşturduğu somut bir varlıktır. Her metin, günlük kullandığımız doğal dilin toprağında üretilir.”⁴³

“Her metin bir şeyler iletmek için vardır. Okur da okurken iletilen alma çabasıdadır. Yazma iletmeye etkinliktir. Bu etkinliğin sonunda bir metin ortaya çıkar. Bir konusu, kendi içinde bütünlüğü olan her yazı metindir.”⁴⁴

Eğitim ve öğretim faaliyetinin temelinde, iletişim aracı olması nedeniyle, dil vardır. Bu sebepten dolayı insanlar başta kendi ana dillerinin kurallarını, işleyişini bilmeli ve dili kullanma becerisini üst düzeyde kazanmalıdır. Dil öğretimi temelde iki ana beceriyi kazandırmak amacıyla yapılır. Bu becerilerden ilki “anlama”; ikincisi ise “anlatma” becerisidir. Anlama, okuma ve dinleme etkinliği ile gerçekleşirken; anlatma, konuşma ve yazma faaliyetleri ile olur. İşte bu temel beceriler öğrenciye kazandırılırken en çok faydalanılan araç “metin”lerdir.

⁴⁰ Örnekleriyle Türkçe Sözlük, C.3 (L-R), MEB Yay., Ankara ,1996, s.1961

⁴¹ Remzi ÖNCÜL, Eğitim ve Eğitim Bilimleri Sözlüğü, MEB Yay., İstanbul,2000, s.823

⁴² Ali OĞUZKAN, Örneklerle Türkçe ve Kompozisyon Bilgileri,MEB Yay., İstanbul,2001,s.199

⁴³ Alev ÖZİŞİK, İlköğretim 6. Sınıflarda Türkçe Öğretiminde Yeni Teknikler Kullanarak Metin Anlamayı Geliştirme, (Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, 1997,s.35

⁴⁴ Alev ÖZİŞİK, age., s.35

1.4.4. Metinlerin sınıflandırılması

“Her metin farklı amaçlarla yazılır. Bu durum onlara kendilerine özgü özellikler kazandırır. Metinler, hepsinde belirgin olarak bulunmayan özelliklere göre sınıflandırılır. ‘Psikolojik etkileme, yazarın niyeti’ gibi ölçüler, kesin olmadığından, bir metni, değişik gruplara yerleştirmek mümkündür.

Yazılı anlatım metinleri,

A. Genel olarak şöyle sınıflandırılabilir:

- * *Sanatlı metinler*; şiir, hikâye, roman, masal, fıkra, tiyatro,
- * *Bilgilendirici metinler*; makale, fıkra,
- * *Düşünce metinleri*; deneme, eleştiri, röportaj, gezi yazısı, günlük, anı,
- * *Yazışma metinleri*; özel yazışmalar, resmi yazışmalar.

B. Yazarın niyeti ve metnin işlevi açısından da şu metin tiplerinden söz edilebilir:

- * *Anlatıma dayalı metinler*; gerçeğimsi olayların anlatıldığı metinlerdir. Hikâye, roman, küçük haberler, masal, tarihi metinler, hikâyeler, röportaj vb.
- * *Betimleyici metinler*; okuyucunun hayal edebileceği bir yeri, kişiyi ayrıntılı olarak sergileyen metinlerdir. Roman, roman özeti, hikâye, el kitapları, kataloglar, otobiyografi, tarih kitapları, gazete makaleleri, masal, rehberlik metinleri vb.
- * *Kanıtlayıcı metinler*; bir düşünceyi ortaya koyan, savunan metinlerdir. Makale, deneme, ders kitapları, düşünce ve felsefe yazıları, bilim değerlendirme ve yorumları, raporlar, iş mektupları vb.
- * *Açıklayıcı metinler*; bilgilendirmeyi amaçlayan metinlerdir. Felsefe metinleri, bilim metinleri, dini metinler, kılavuzlar, okul kitapları vb.
- * *Emredici-Buyurucu metinler*; telkin, emir veya yasaklama amaçlı metinlerdir. Kanunlar, yönetmelikler, tüzükler, kılavuzlar, tarifler vb.
- * *Manzum metinler*; şiir dilinin ağır bastığı metinlerdir. Şarkı, türkü, destan, atasözü, vecize vb.
- * *Konuşmaya dayalı metinler*; karşılıklı konuşma metinleridir. Skeç, orta oyunu, komedi, dram, tragedya.

C. Metinler, dil ile ilgili düzenlemeler veya iletişim konumu bakımından ikiye ayrılır:

Kullanmalık metinler,
Kurmaca metinler (itibari metinler)”⁴⁵

Rasih ERKUL, “kullanmalık metin” tabiriyle günlük hayatta her zaman karşılaşılan, gerçek durumları değiştirmeden ifade eden, bir şey bildirmeye, anlatmaya, açıklamaya yarayan; bir gazete haberini, bir yemek kitabındaki tarifi kastetmektedir. “Kurmaca metin” tabiriyle ise roman, hikâye, tiyatro gibi edebi eserleri ifade etmektedir.

⁴⁵ Rasih ERKUL, Cümle ve Metin Bilgisi, Anı Yay., Ankara, 2004, s. 81-82

İKİNCİ BÖLÜM

2. METİN SEÇİMİ VE İLKELERİ

Eğitim ve öğretim özen isteyen süreçlerdir. Tesadüflere bırakılmayacak kadar ciddiyet gerektiren bu işler, bir plan ve bir program çerçevesinde yürütülür. Yine eğitim ve öğretimin başarıyla gerçekleşmesi için bazı araç ve gereçler kullanılır.

Türkçe öğretimi veya genel olarak ana dili öğretiminde kullanılan en önemli araç o dile ait metinlerdir. Takdir edersiniz ki bu metinler öyle rastgele seçilmemelidir ve seçilemezler de...

“Unutmamalı ki, ders kitaplarına alınacak ve incelenecek metinlerin seçimi yapılırken ‘öğrencinin biyo-psiko-sosyolojik durumu’, ‘metnin muhtevası’, ‘yazarın ifade kabiliyeti’, ‘kanuni dayanakları’ ve ‘içtimai yapı’ gibi ana esaslar da dikkate alınmalıdır.”⁴⁶

Metin seçiminde dikkate alınacak ilkeleri genel olarak aşağıdaki şekilde sıralayabiliriz:

1. Öğrencinin yaşı ve düzeyi,
2. Metnin dil, üslup özellikleri ve sanat değeri.

2.1. Öğrencinin Yaşı ve Düzeyi

İnsanoğlu doğar, yaşar ve ölür. Bu doğal süreç içerisinde bebeklik, çocukluk, gençlik, orta yaşlılık ve yaşlılık devrelerinden geçer. İlk bakışta bu sınıflandırmalar yaşla (biyolojik gelişimle) ilgili olarak algılanabilir. Yalnız, bu tasnifin bir de psikolojik tarafı vardır ve buna da düzey adı verilir.

“Yapılan bilimsel araştırmalara göre, bir ders kitabında yer alacak her türlü ayrıntının önceden çok iyi analiz edilmesi ve sonuçları kestirildikten sonra kitabın yazımına geçilmesi gerekir. Türkçe ders kitabı yazacak kimse, kendini çocuğun yerine koymalı ve kitabını o yaş grubu çocuğunun ilgi, duygu, değer ve yeteneklerine uygun olup olmadığını dikkate alarak yazmalıdır.”⁴⁷

⁴⁶ İdris KARAKUŞ, “Metinlerle Ana Dili Öğretimi”, *Bilge Dergisi*, Güz 10/1996, s.9

⁴⁷ Gıyasettin AYTAŞ, agm. , s.56-57

“Okutulacak veya sınıfta işlenecek metinler öğrencinin seviyesine uygun olmalı, ihtiyacına cevap vermelidir. Her yaş grubundaki çocuğun “biyo—psiko-sosyolojik durumu”nun, ilgi, istek ve zevklerinin farklı olduğu bilinerek metin seçimi yapılmalıdır.”⁴⁸

Ana dili öğretiminde kullanılacak olan metinler öğrencinin yaşı ve düzeyine uygun olmalıdır. Burada yaş ve düzey kelimeleri ile ayrı ayrı ifade ettiğimiz kavramları eğitim bilimciler “hazırbulunuşluk” terimiyle karşılamaktadırlar. “İnsanın, öğreneceği konu için gereken bilişsel, duyuşsal, devimsel yeterliliğe ulaşmış ve konu için gereken ön yaşantıları edinmiş olmasına, öğrenmeye hazırbulunuşluk denir.”⁴⁹

“Metinler sınıf ve yaş seviyelerine, uygun olarak değişmelidirler. Sözelimi ilköğretim altıncı sınıfta okutulan bir metnin ilköğretim yedinci sınıfında bir defa daha ders kitaplarında yer almasına gerek yoktur. Türkçe ders kitaplarında bu yanlış uygulamaların çok sık yapıldığı gözlenmektedir. Konuyu çocuğun metin aracılığı ile öğrenebilmesi için, daha önceden neleri bilmesi gerektiği her zaman dikkate alınmalıdır. Bu yüzden konular ve metinler basitten karmaşığa doğru olarak sıralanmalıdırlar.”⁵⁰

Ülkemizde yayınlanmış bulunan bazı “seçki”lerde yaşa ve düzeye görelilik göz önünde tutulmuştur.

“Bu kitapta yetmiş şairimizden derlenen 171 şiir bulunmaktadır. Bu şiirlerin seçiminde öncelikle ilk ve ortaokul çağındaki çocukların kavrayış güçleri, okuma yetenekleri ve ilgileri göz önünde tutulmuştur. Çocuğa görelilik ilkesinden hareket edilerek seçilen bu şiirlerin, ana dilimizi kullanma becerilerini artırmak yanında, ulusal kültürümüzü temsil eden vazgeçilmez değerleri tanıtmak, sevdirmek ve benimsetmek gibi özellikler taşımasına da dikkat edilmiştir.”⁵¹

“Seçkimizin başlığında, çocuk ve gençlik kavramları yer almaktadır. Çocuklar için öykü dediğimizde, kendi başına okuyabilen 18 yaşından genç çocukları; genç dediğimizde de bu yaştan üstünde olanları kastediyoruz. Ancak tasnifin ya da ayırımın kuramsal olduğu, zihinsel gelişmeleri bakımından bu sınırın altında kalanların ya da üstüne çıkanların her zaman olabildiği ve olabileceği de unutulmamalıdır.”⁵²

⁴⁸ İdris KARAKUŞ, agm. , s.9

⁴⁹ İbrahim Ethem BAŞARAN, age. , s.26

⁵⁰ Gıyasettin AYTAŞ, agm. , s.60

⁵¹ A.Ferhan OĞUZKAN, Çocuklar İçin Şiir Dünyası, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara , 1995, s. XVII

⁵² Meral ALPAY vd., Cumhuriyet Dönemi Çocuk ve Gençlik Öyküleri Seçkisi 1, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara, 1999, s.2 (Meral ALPAY’ın Sunuş Yazısından)

Yukarıda Ferhan OĞUZKAN'ın “çocuğa görelilik” diye belirttiği ilkeyi Meral ALPAY yaşa göre genç ve çocuk tasnifi yaparak kullanmış ve her ikisi de oluşturdukları seçkilerde yaş ve düzeyi göz önünde bulundurduklarını ifade etmişlerdir.

Yine ilköğretim okullarında Türkçe öğretiminde kullanılan bazı ders kitaplarına alınan metinlerin nasıl seçildiği ile ilgili olarak kitabı hazırlayanlar tarafından şunlar söylenmektedir:

“Kitabımızdaki metinler, öğrenci seviyesine uygun, titizlikle seçilmiş metinlerdir. Onlar çevresinde öğrencilerin duygu ve düşünce dünyası zenginleşecek, dilimizin sahip olduğu ifade imkânları kavranacak ve Türkçemizin özellikleri daha iyi öğrenilecektir. Çünkü metin seçimine çok dikkat edilmiş, benzerlerinin en güzelleri seçilmeye çalışılmıştır.”⁵³

“Türkçe öğretiminin ana araç-gereci metinlerdir. Bu nedenle metinlerin seçimine özel bir önem verilmiştir. Kitaba alınan metinlerde şu nitelikler aranmıştır:

- a. Öğrencilerin yaş ve sınıf düzeylerine uygun olması,
- b. Açık, sade ve yaşayan bir dille yazılmış olması,
- c. Öğrencileri okumaya özendirici nitelik taşıması,
- ç. Diğer derslerle ilgi kurmaya uygun olması,
- d. Türkçe programının öngördüğü davranışları kazandırıcı olması,
- e. Atatürk ilke ve inkılaplarını benimsetici olması,
- f. Öğrencilerdeki yurt, millet ve bayrak sevgisini güçlendirici olması.”⁵⁴

Ayrıca M.Feyzi ÖZ konuyla ilgili olarak şunları belirtiyor:

“Türkçe kitaplarına seçilecek parçaların her bakımdan sınıf düzeyine uygun olması için sistemli bir çaba gösterilmelidir.”⁵⁵

“Metin seçiminde dikkate alınacak hususlardan en önemlisi çocuğa görelilik ilkesidir. Yani metin yazarı, metin seçiminde kendi beğenisini, psikolojisini dikkate almayıp, çocuğun bulunduğu yaş itibarıyla biyolojik, psikolojik, sosyolojik gelişim özelliklerini sahip olduğu etken ve edilgen kelime hazinesini bilecek bu özellikleri gözden uzak tutmayacaktır.”⁵⁶

“Öğrenciler yaşlarına, cinsiyetlerine ve ilgilerine göre değişik kitaplardan hoşlanırlar. Bu bakımdan, sınıf kitaplıklarında çeşitli eserlerin bulunması doğaldır.

⁵³ Şerif AKTAŞ vd., İlköğretim Türkçe 7, Akçağ Yay., Ankara, s.9

⁵⁴ Yaşar YÖRÜK vd., İlköğretim Türkçe 8, Serhat Yay., İstanbul,2001.s.9

⁵⁵ M.Feyzi ÖZ, Uygulamalı Türkçe Öğretimi, Anı Yay., Ankara, 2001, s.277

⁵⁶ Salim KÜÇÜK, agm. , s.11

Bununla birlikte bir sınıf kitaplığı kurarken çocukların yaş ve düzeylerine göre okuma eğilimlerini göz önüne almak uygun olur.”⁵⁷

“Ders kitaplarında olsun, ders kitapları dışında olsun öğrenciler için hazırlanan anadili gereçlerinde çocuğa görelikle çocuksuluk birbirine karıştırılmaktadır. Okuma kitapları için yazılan ya da seçilen metinlerin, özellikle temel eğitim aşamasında, çocuğa görelikten yoksun ama çocuksu bir niteliği vardır. Kuşkusuz tüm metinlerin böyle olduğunu söylemek istemiyoruz. Ancak ‘kıraat’ kitaplarından ‘okuma kitapları’na ‘Türkçe’ kitaplarına değin eldekilere baktığımızda, çocuğa görelikle çocuksuluğun karıştırıldığına tanık oluyoruz.

Söylemek bile gereksiz, çocuğa görelilik onun ilgilerini, gereksinimlerini, dil evrenini göz önünde tutmayı, hazırlanacak okuma metnini örtüştürmeyi zorlar. Çocuksuluksa tam tersine dilin acemice kullanımı, daha doğrusu anlatımda ilkelliktir.”⁵⁸

Öğrenciye görelilik ilkesi ile çocuğa görelilik ilkesi, öğrencinin çocuk olması durumunda aynı anlamda kullanılabilir. Ancak çocukluk devresinde çıkmış birisi için ise öğrenciye görelilik şeklinde kullanılması daha yerinde olur.

Yaşa ve düzeye göre (öğrenciye görelilik) ilkesinden hareketle metin seçimiyle ilgili dikkat edilmesi gereken hususları şöyle sıralamak mümkündür:

1. Öğrencilere kazandırmak istediğimiz beceri ve davranışlara uygunluk,
 2. Öğrencilerin ilgilerine ve yaşadıkları çevreye uygunluk,
- Sıraladığımız bu maddeleri kısaca açıklamak gerekirse:

2.1.1. Öğrencilere kazandırmak istediğimiz beceri ve davranışlara uygunluk (Programa uygunluk)

Örgün eğitim kurumlarında dersler yürütülürken belli bir çerçeve program dâhilinde yürütülür. Ülkemizde ilköğretim okullarında Türkçe dersi 2098 sayılı **Tebliğler Derisi**'nde yayımlanmış olan **Türkçe Programı**'na uygun olarak yapılmalıdır. İlköğretim okullarında okutulacak kitaplara metin seçerken bu programı göz önünde tutmak yasal bir zorunluluktur.

“Yazılan ders kitaplarında önceden belirlenmiş programın amaç ve hedeflerini yerine getirmekle birlikte, bu amaçların davranışa dönüşmesini sağlayacak her türlü

⁵⁷ Cahit KAVCAR vd., age. ,s.91

⁵⁸ Emin ÖZDEMİR, agm., s.28

ayrıntının da önceden belirlenmesi gerekmektedir. İlk ve orta öğretimde Türkçe dersi programındaki konular, öğrencinin düşünme becerisinin gelişmesine katkıda bulunduğu ölçüde değer taşırlar. Eğer program, öğrencinin idrakinde, kavrayışında, tutum ve değerlerinde, anlama ve anlatma becerilerinde bir değişme sağlamıyorsa yetersizdir ve herhangi bir önemi yoktur. Böyle bir program çerçevesinde yazılan ders kitabının da işlerliği ve geçerliliği tartışma götürür.”⁵⁹

“Programın vermek istediği bilgi ve beceriler, ruhbilimin belirlediği öğrenme yeteneğine ve kurallarına, bir de eğitmek istediğimiz çocukların ya da gençlerin ruhsal gelişim düzeylerine göre seçilip düzenlenmelidir; yoksa amaçladığımız bilgi ve beceriler öğrenilemez, eğitimde gerçekleşmiş olmaz. Ruhbilim, dil öğrenmenin, bilgi değil beceri olduğunu göstermektedir; anadili programı da böyle bir eğitim verecek nitelikte düzenlenmeli ve uygulanmalıdır.

Anadili programlarının yapılmasında, alan uzmanları sayılan Türkçe ve yazın öğretmenlerinin, dilbilimcilerin, dili ustaca kullanmakta olan yazar ve sanatçıların ileri sürecekleri görüşlerin de önemli yeri vardır.”⁶⁰

Eğitim ve öğretim çalışmalarının en temel amacı insanoğlunu fert fert mensubu olduğu toplumun parçası olarak yetiştirmektir. İşte bu noktadan hareketle unutulmamalıdır ki her devlet kendi nüfuz alanı içerisinde eğitim ve öğretim faaliyetlerini planlar ve bir program içerisinde yürütür. Bizim ülkemizde eğitim ve öğretim çalışmalarını Milli Eğitim Bakanlığı yürütmektedir.

“Türkçe dersi programı, anlama ve anlatma olmak üzere iki temel başlıktan oluşmaktadır. Öğrencinin anlatabilmesi için, öncelikle anlama bölümünü tamamlaması gerekir. Anlama başlığı da,

- a. Gözlem yoluyla anlama,
- b. Dinleme yoluyla anlama,
- c. Okuma yoluyla anlama,

olmak üzere üç başlık altında toplanmaktadır.

Türkçe ders kitaplarında yer alan metinlerin büyük bir kısmı okuma yoluyla anlama etkinliğini yerine getirebilecek özelliktedir. Hâlbuki anlama etkinliği sadece okuma yoluyla anlama ile gerçekleştirilemez. Okuma yoluyla anlama, sadece anlama basamaklarından biridir. Bunun yanında ve ondan belki daha önemli olan basamak,

⁵⁹ Gıyasettin AYTAŞ, agm. , s.56

⁶⁰ Beşir GÖĞÜŞ, “Anadili Eğitim Programlarının Niteliği”, *Türk Dili, Dil Öğretim Özel Sayısı*, S.379-380,s.40-41

gözlem yoluyla anlamadır. Öğrencilerin gözlem yoluyla anlama etkinliğini elde edebilmeleri için Türkçe kitaplarında yer alan metinlerin öncelikle gözlem yoluyla anlama aşamasını gerçekleştirecek özellikte olmaları gerekmektedir.

Okumanın ve gözlemin yanında, dinlemede dil becerilerinin gelişmesinde önemli bir unsurdur. Türkçe kitapları için seçilen metinlerin bir kısmının dinleme yoluyla anlamaya uygun olarak seçilmedikleri veya dinleme yoluyla anlamamanın önemini vurgulamakta yetersiz oldukları anlaşılmaktadır. Ülkemizde yabancı dil eğitimi için kullanılan dinleme kasetlerinin bir benzeri, Türkçe ders kitapları için de oluşturulabilir. Bunun için diksiyonu güzel ve Türkçeyi iyi konuşan kimselere hazırlatılan dinleme kasetleri, dinleme yoluyla anlama metinlerini desteklemek için derste kullanılabilir. Türk dilinin, sesli eğitimine önem verilmelidir. Bu amaçla sürekli görsel ve işitsel materyaller hazırlanmalıdır.”⁶¹

Ana dilimiz “Türkçe”nin öğretilmesi ile ilgili çalışmalara büyük önem veren ve özen gösteren devletimiz, diğer tüm dersler için yaptığı gibi Türkçe dersi için de değişik öğretim kademelerine uygun programlar hazırlamıştır. Bizi bu çalışma içerisinde ilköğretim okullarında Türkçe öğretimi ilgilendirdiği için “İlköğretim Okulları Türkçe Eğitim Programı” üzerinde kısaca durmak istiyor ve özellikle “Genel Amaçlar”ı hatırlatmak istiyoruz:

“İlköğretim okullarında Türkçe öğretiminin amacı, Milli Eğitimin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak;

1. Öğrencilere, görüp izlediklerini, dinlediklerini, okuduklarını tam ve doğru olarak anlama gücü kazandırmak;
2. Onlara, görüp izlediklerini, dinlediklerini, okuduklarını incelediklerini ve düşündüklerini, tasarladıklarını söz ya da yazı ile doğru ve amaca uygun olarak anlatma beceri ve alışkanlığını kazandırmak;
3. Öğrencilere Türk dilini sevdirmek, kurallarını sezdirmek; onları, Türkçeyi gelişim süreci içinde bilinçle, özenle kullanmaya yöneltmek;
4. Onlara, dinleme okuma alışkanlık ve zevkini kazandırmak; estetik duygularının gelişmesine yardımcı olmak;
5. Türlü etkinliklerle öğrencilerin kelime dağarcığını zenginleştirmek;

⁶¹ Gıyasettin AYTAŞ, agm. , s.60

6. Onların ulusal duygusunu ve ulusal coşkusunu güçlendirmede kendi payına düşeni yapmak;

7. Sözlü ve yazılı Türk ve dünya kültür ürünleri yoluyla, Türk kültürünü tanıma ve kazanmalarında; Türk yurdunu ve ulusunu, doğayı, hayatı insanlığı sevmelerinde yardımcı olmak;

8. Onlara, bilimsel, eleştirci, doğru, yapıcı ve yaratıcı düşünme yollarını kazandırmada Türkçe dersinin payına düşeni gerçekleştirmektir.”⁶²

Yukarıda belirtilen genel amaçlar ışığında Türkçe dersi etkinlik alanları “Anlama, Anlatım, Dil Bilgisi, Atatürkçülük ve Yazı” olarak belirlenmiş ve bu alanlarla ilgili detaylı bir amaç – davranış tablosu oluşturulmuştur. Bu amaç-davranış tablosu “**İlköğretim Okulu Türkçe-Yazı Programı 6-7-8**” adıyla MEB tarafından yayınlanmıştır. Bu programda öğrencilere kitap tavsiye edilirken dikkat edilmesi gereken hususlar hakkında şunlar söylenmektedir:

“Çocuğa okuma eğilimine uygun ve anlayacağı eseri tavsiye etmelidir. Bundan başka çocuğa tavsiye edilecek eserler değerli olmalı, onun ilgisini çekecek, klasik, yani okulda okutabilecek bir nitelik taşımali; konusu yurt, ulus ve doğa sevgisini aşilayip beslemeli, milli şuurunu, ulusal coşkuyu güçlendirici olmalı; ahlak duygusuna aykırı bulunmamalı; hayata karşı iyimserlik, insanlığa karşı sevgi aşilamalı; Türk tarih ve inkılâbının özelliklerini gösterebilmeli; çocuğu düşündürüp duygulandıran, ona neşeli ve sağlıklı karakter kazandıracak nitelikte, üslubu sağlam eserler yeğ tutulmalıdır.”

Bir konuşmayı dinleyebilme becerisi kazandırmak istediğimiz bir öğrenci; dinlemek için uygun bir şekilde oturma, dikkatini konu üzerinde toplama, dikkatini konuşmacıya yöneltme, gözleriyle konuşmacıyı izleme, konuşanın ve dinleyenlerin dikkatini dağıtacak hareketler yapmama ve konuşmanın önemli sözlerini not alma davranışlarını sergilemelidir. Bu amaç ve davranışların gerçekleşmesi için en uygun metin hitabet, konferans ... türü bir metin olmalıdır. Yine bir metni doğru anlamlandıracak şekilde okuma becerisi kazandırmak istediğimiz bir öğrenciyi hikâye, masal türünün güzel bir örneğiyle karşı karşıya getirmeliyiz.

Özellikle yazı ile ilgili çalışmalarda amaç-davranış ikilisi açısından metnin pek de önemi görünmemektedir. Fakat yazı dersi çerçevesinde güzel dilimizin nadide örnekleriyle birlikte metnin ana fikrini, en güzel cümlesini yazı derslerinde kullanmanın yerinde olacağı kanaatindeyiz.

⁶² İlköğretim Okulu Türkçe-Yazı Programı 6-7-8, MEB Yay., İstanbul,2002, s.7

Metin seçiminde bu genel amaçlara uygun olarak belirlenecek olan amaç ve davranışları mutlaka göz önünde tutmak gerekir. Anlama, Anlatım, Dil Bilgisi çalışmaları beraber yürütüleceği unutulmamalı ve Atatürkçülük konuları Anlama ve Anlatım çalışmaları ile iç içe yürütülmelidir.

Atatürkçülük konularını incelediğimiz ders kitaplarında işleyen metinler aşağıya çıkarılmıştır.

(6.sınıf)

- a. **Atatürk'te Okuma Tutkusu: Makale**
- b. **Atatürk'ün Yaşamı: Biyografi**
- c. **Atatürk ve Sanat: Makale**
- ç. **Atatürk'te İnsan ve Millet Sevgisi: Makale**
- d. **Anılarda Atatürk: Hatıra**

(7. sınıf)

- a. **Ulusal Kültür: Makale**
- b. **Sanat ve Sanatçı: Makale**
- c. **Ulusal Ahlâk: Makale**
- ç. **Atatürk ve Bilim: Makale**
- d. **Dilin Önemi: Makale**
- e. **Atatürk'ün Türk Tiyatrosuna Getirdiği: Fıkra (Köşe yazısı)**

(8. sınıf)

- a. **Cumhuriyetin Onuncu Yıl Nutku'ndan: Söylev**
- b. **Atatürk ve Kurtdereli: Anı**
- c. **Atatürk'ün Kişisel Özellikleri: Makale**
- ç. **Atatürk Diyor Ki : (Türü yok.)**
- d. **Atatürk'ün Bilime ve Akılcılığa Verdiği Önem: Makale**
- e. **Atatürk'ün Milli Eğitim Hakkındaki Görüşleri : (Türü yok.)**
- f. **Büyük Söylev: Makale**
- g. **Gençliğe Hitabe: Söylev**

Ders kitaplarına alınan veya ders kitaplarında yer alması için yazılan metinlerin çoğu sıradan metinler olup birçoğu da tür olarak makale biçimindedir. Bu da kitaplardaki makale türündeki metinlerin sayısını artırmaktadır.

Atatürkçülükle ilgili metinler, **MEB** veya **Türk Tarih Kurumu** tarafından programa uygun bir şekilde her sınıf seviyesine ve müfredatına göre yazılmalı ve ders kitabı hazırlayanların kişisel tercihlerine bırakılmamalıdır. İşin özü, bir standart getirilmeli, aynı seviye için hazırlanan ders kitaplarındaki **Atatürkçülükle** ilgili metinler aynı olmalıdır.

Ana dili öğretiminin en önemli aşamalarından biri de **dil bilgisi öğretimidir**. İnsanların gündelik hayatta kullandıkları dilin kurallarını, işleyişini bilmesi onların kendi dillerini kullanma becerilerini artırır.

Dil bilgisi tedrici bir şekilde öğretilir ve öğrenilir. Konular birbirinin üzerine bina edilir. Bundan dolayı kolaydan zora daha doğrusu karmaşığa doğru yol izlenir (Tümevarım). Burada da yine belirleyici olan yaş ve düzeydir.

“Bu gün, okullarımızda, Milli Eğitim Bakanlığınca 26 Ekim 1981 Tarih, 2098 Sayılı *Tebliğler Dergisi'nde* yayımlanan Temel Eğitim (İlköğretim) Türkçe Programında belirtilen dil bilgisi konu alanının özel amaçları ve öğrencilere kazandırılacak davranışlar doğrultusunda eğitim vermeye, öğretim yapılmaya çalışılmaktadır. Türkçe dersi, dolayısıyla onun konuları, Temel Eğitimin I-V. sınıflarında sınıf öğretmenleri, VI-VIII. sınıflarda da Türkçe öğretmenleri tarafından okutulmaktadır.

Sınıf ve Türkçe öğretmenleri, Türkçe dersinin kendi içinde bir bütünlük taşıdığını; okuma, dinleme, anlama, anlatım, dil bilgisi, yazım gibi konu alanlarına ayrılrsa da bu derste, bu etkinliklerin birbirini tamamlayacak biçimde verilmesi gerektiğine inanmakta ve dil bilgisi konularını, genel olarak Türkçe konuları içinde vermeye çalışmaktadırlar.

Öğretim programlarında, genel olarak dil bilgisi için ayrı bir saat ayrılmadığı gibi, ilgili konular için ayrı bir ders kitabı da bulunmamaktadır, Öğretmenler de, Türkçe kitaplarındaki sıra ve dağılıma göre dil bilgisi konularına yer vermekte, konuları ders kitaplarında işaret edildiği düzeyde işlemektedirler.”⁶³

“Metin çözümlemeleri, kelime dağarcığının zenginleştirilmesi, okuma, metnin dilinin, anlatımının ve türünün incelenmesi Türkçe dersinin etkinlikleridir. Bütün bu

⁶³ Mukim SAĞIR, İlköğretim Okullarında Dil Bilgisi Öğretimi, *Türk Dili*, S.601, Ocak 2002, s.56

çalışmalar nasıl birbiri içinde veriliyorsa, dil bilgisi çalışmalarının da bunlarla birlikte, bu etkinlikler içinde, onlarla iç içe verilmesi gerekirken genelde bu gerçekleşmemektedir. Her ne kadar ilgili öğretmenlerce dil bilgisi konularına ayrı bir ders saati ayrılmadığı görülse de, Türkçe saatlerinin bir kısmının belirgin bir biçimde, amaç terimi, kuralı ezberletmekmiş gibi geçiştirilmesi gene yanlıştır. Hâlbuki dil bilgisinin tanımları, kuralları öne çıkartılarak değil, bunların kullanımdaki yeri sezdirilip kavratılarak, öğrencilerin benzer beceri ve davranışlar kazanmalarını sağlanmalıdır.”⁶⁴

Çoğu zaman dil bilgisi programı ile incelenen metnin uyumsuz olduğu görülmektedir. Belki de birçok Türkçe ders kitabının en olumsuz yönü bu uyumsuzluktur. “Hazırlanan her sınıfın kitabı, bir sonraki kitabı geliştirici nitelikte olmalı, konular tekrar edilmemelidir. Yıllık planlar göz önünde tutularak, metinler ilgili sınıf seviyesinin dil bilgisi programına uygun seçilmelidirler.”⁶⁵

“Dil bilgisi öğretiminde de metin seçimi önemlidir. Dil bilgisi konuları işlenirken kitaptaki parça ve örnekler her zaman iyi seçilmiş parçalardan ya da öğretici örneklerden oluşamayabilir. Bu yüzden öğretmenlerin konu paralelinde başvuracakları dil bilgisi “akıl defterleri” olması gerekirken, öğretmenler genelde böyle bir araç kullanmamaktadır.”⁶⁶

Kelime türlerinden sıfatı öğretmek için içerisinde çokça sıfat geçen bir metin kullanılmalıdır. Yine yapısına göre cümle çeşitlerini öğretirken sadece içerisinde basit cümle bulunduran bir metni değil de tüm çeşitlere örnek gösterebileceğimiz bir metni kullanmalıyız.

Dil bilgisi öğretimi için ayrı bir ders saati ayırmak yerine metin çalışmaları esnasında dilin kuralları, işleyişi sezdirilmelidir. “Yeni karşılaşılan kelimelerin asıl ve doğru anlamı, sözün gelişinden çıkarılır ki bu, kelimenin cümlede ve cümlenin yer aldığı metnin bütünü içinde incelenmesiyle olabilir. Bu, bize Türkçe öğretiminde metin üzerinde çalışmanın zorunlu olduğunu bir kez daha kanıtlamaktadır.”⁶⁷

Programa uygunluk ilkesi kitaba alınacak metinlerin türlerini de belirler. İncelemiş olduğumuz MEB yayını olan Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin türlere göre dağılımını aşağıdaki gibidir.

⁶⁴ Mukim SAĞIR, agm. , s.58

⁶⁵ Gıyasettin AYTAS, agm. , s.60

⁶⁶ Mukim SAĞIR, agm. , s.58

⁶⁷ İlköğretim Okulu Türkçe-Yazı Programı 6-7-8, MEB Yay., İstanbul,2002, s.31

METİN TÜRLERİ	6.SINIF	7.SINIF	8.SINIF
Biyografi:	1	1	1
Deneme:	3	2	0
Destan:	0	0	1
Eleştiri:	0	0	1
Fabl:	1	1	1
Fıkra (“Köşe yazısı”, Düşünce yazısı):	1	2	1
Fıkra (Olay yazısı):	1	0	1
Gazete haberi:	0	1	1
Gezi yazısı:	2	1	1
Hatıra, anı, günce:	5	2	2
Hikâye:	2	3	2
Konferans veya söylev:	0	0	3
Makale:	3	6	5
Masal:	1	0	0
Mektup:	1	1	1
Roman:	1	2	1
Röportaj:	0	1	1
Sohbet (Söyleşi):	2	2	2
Şiir:	9	11	7
Tiyatro:	3	2	1
Türü net olmayan	0	0	3
TOPLAM	36	38	36

Not: 8. sınıf ders kitabındaki serbest okuma parçaları değerlendirme dışı tutulmuştur.

“Türü net olmayan” ifadesi ile 8. sınıf ders kitabında yer alan ÖZLÜ SÖZLER (sayfa 87), ATATÜRK DİYOR KI (sayfa 92) ve ATATÜRK'ÜN MİLLİ EĞİTİM KONUSUNDAKİ GÖRÜŞLERİ (sayfa 144) başlıklı metinler kastedilmektedir.

Bu dağılımda göze çarpan en önemli şey şiir türündeki eserlerin 6. ve 7. sınıf ders kitaplarında diğer türlerden çok fazla olmasıdır. Konularına göre farklı türlerde olan şiirlerden, ölçülü (4-5) ve serbest (1-2) olmak üzere toplam beş veya altı şiire yer verilebilir.

Ayrıca 6. ve 7. sınıf ders kitaplarında konferans ve söylev türünde bir esere yer verilmemiş olması da dikkat çekicidir. Çünkü 6. (7.) sınıf Türkçe ders programında öğrencilerin kazanacağı davranışlar bölümünde “25-30 (30-35) dakikalık bir konuşmayı, konferansı vb. dinleyebilmek;” yer alıyor. Bu nedenle konferans veya söylev türünde bir metin bu ders kitaplarına alınmalıydı.

6. sınıf ders kitabında hatıra türündeki metinlere fazla yer verilmiştir. İki veya üç metin yeterli olurdu. Yine en az ikişer roman parçasına ve hikâyeye yer verilmeliydi.

İlköğretim okullarımızda Türkçe dersi, haftada 5 ders saati üzerinden yapılmaktadır. Bu sebeple ders kitabına alınan ortalama 35-36 metin tam anlamıyla işlenememektedir. Ders kitabına alınan metin sayısı, serbest okuma parçaları hariç, programa uygun bir şekilde ortalama 30 metinle sınırlandırılmalıdır. Bu sınırlama öğrencilerin metin türlerini daha iyi kavramalarına olanak sağlayacaktır. 6., 7. ve 8. sınıflarda işlenecek metin türleri ve sayıları kanaatimizce şöyle olmalıdır:

Biyografi:1

Deneme:2

Destan:1

Fabl:1

Fıkra (“Köşe yazısı”, Düşünce yazısı):1

Fıkra (Olay yazısı):1

Gezi yazısı:1

Gazete haberi:1

Hatıra, anı, günce: 2

Hikaye:2-3

Konferans veya söylev :1

Makale:2-3

Masal:1

Mektup:1

Roman:2-3

Röportaj:1

Sohbet (Söyleşi):1

Şiir:5-6

Tiyatro:2-3

Metin seçiminde “öğretim stratejileri, yöntem ve teknikleri” de dikkate alınmalıdır. Çünkü öğretme işini gerçekleştiren öğretmen, çeşitli yöntem ve tekniklerden faydalanmaktadır. Örneğin; ders kitabına alınan tiyatro türündeki bir metin dramatizasyon yöntemiyle sınıf ortamında kavratılmaya uygun olmalıdır.

2.1.2. Öğrencilerin ilgilerine, ihtiyaçlarına ve yaşadıkları çevreye uygunluk

Öğrenciye görelilik, çocuğa görelilik gibi terimlerle de karşılanan **öğrencilerin ilgilerine, ihtiyaçlarına ve yaşadıkları çevreye uygunluk ilkesi** ile ilgili olarak ilk olarak bilmemiz gereken öğrencilerin genel özellikleridir. Aşağıda 4 ile 15 yaş arasındaki öğrencilerin genel özellikleri ve bu yaş gruplarına yönelik kitap yazarken nelere dikkat edilmesi gerektiği belirtilmiştir.

“Eğitim bilimciler ve çocuk psikologları, çocukların genel özelliklerini şu şekilde tespit etmişlerdir.

4-6 yaş grubu çocuklarının genel özellikleri:

Genellikle uysal ve uyumludurlar. Genellikle fiziksel oyunları daha kolay oynayabilmektedirler. Kelime oyunlarından hoşlandıkları için, benzer tek heceli kelimeleri tekrarlamaktan hoşlanırlar. Bu yüzden şiirlerin, şarkıların belli yerlerini çok rahat ezberleyebilirler. Kelime hazineleri yavaş yavaş gelişir ve konuşma onlar için bir eğlence halini alır.

Yaratıcılığın başlaması da bu yaşlarda olduğu için, hayal mahsulü hikayeler anlatmaktan zevk duyan 4-6 yaş grubu çocukları, dinleyen buldukları takdirde doğaçlama olarak hikâye anlatabilmektedirler.

Diğer önemli bir özellikleri ise, taklit yeteneklerinin gelişmiş olmasıdır. Yakın çevrelerindeki insanların (anne, baba, simitçi, bakkal, polis vb), taklitlerini yaparlar. Arkadaş gruplarıyla oynama istekleri artar.

Bu yaş grubu çocuklar için kitap yazarken şu hususların göz önüne alınması gerekmektedir:

1. Metinler, çocukların en çok kullandıkları, anlamını bildikleri 40 kelimedenden meydana gelmelidir.

2. Cümlelerdeki kelime sayısı, üç ile beş kelime olmalıdır.

3. Mümkin olduğunca mecazlara ve kelimelerin ikinci ve üçüncü anlamlarına yer verilmemelidir.

4. Metinlerde kullanılacak kelimeler, çocukların ruh dünyalarında yanlış ilgi kurdurmayacak nitelikte olmalıdır.

5. Metinler yazılırken kullanılan anlatım zamanı tek olmalıdır.

6. Birleşik zamanlı fiiller kullanılmamalıdır.

7. Çok sık olmamakla birlikte, çocukların anlama seviyelerine uygun tasvirler yapılabilir.

8. Karşılıklı konuşmalardan çok hoşlandıkları için, mümkün olduğunca, metinlerde diyaloglara yer verilmeli; bir başka söyleyişle metinlerde karşılıklı konuşma bölümlerinin daha çok olmalarına dikkat edilmelidir.

6-8 yaş grubu çocuklarının genel özellikleri:

Davranışlarında gel-gitler vardır; bir an heyecanlı iken aniden üzgün, içe dönük olabilirler. Bir an uyumlu iken, bir anda uyumsuzluk sergileyebilmektedirler.

Cinsiyet kavramı ile ilgili algılamaları olgunlaştığı için karşı cinsle bedensel farkı tam kavramışlardır. Bu yüzden kız-erkek ayrımı yaparlar ve bu ayrıma göre oyunlarda rol alırlar.

Kelime dağarcıkları hayli gelişmiştir. Büyükleriyle pek çok konuda uzun cümleler kurarak konuşabilirler. Lider olma eğilimleri yüzünden, buldukları gruba kendi varlıklarını hissettirmek istekleri vardır.

Bu yaş grubuna yönelik kitap yazarken şunlara dikkat edilmelidir.

a. Metinler, çocukların en çok kullandıkları yüz kelimedenden oluşmalıdır.

b. Cümlelerdeki kelime sayısı üç ile yedi kelime arasında olmalıdır.

c. Anlatımda mecazlar, kelimelerin ikinci anlamları kullanılmamalıdır.

d. Anlatım üslubu tek olmalı, birleşik zamanlı fiillerin kullanılmamasına özen gösterilmelidir.

e. Çocuğun hayal gücünün kavrayamayacağı yer, zaman kavramlarından kaçınılmalıdır.

f. Konunun anlatımında yazar kendini, çocuğun yerine koymalı ve seçtiği konunun o yaş grubunun ilgi, duygu, değer ve yeteneklerine uygun olup olmadığına bakmalıdır.

g. Gerekğinde, çocukların anlama düzeylerine uygun tasvirler yapılmalıdır.

h. Anlatımda konuşma ve diyalog daha etkili olacaksa metinlerde diyaloglara daha sık yer verilmelidir.

i. Metinler oluşturulurken tekerleme üslubundan (ses tekrarı olarak) faydalanılabilir.(Bu yaşlardaki çocukların reklamlardaki benzer kelimeleri hemen ezberledikleri gözlenmiştir.)

8-12 Yaş grubu çocuklarının genel özellikleri:

Bu dönem, çocuğun hayatının üçüncü sakin devresidir. Kendi benliğinden uzaklaşarak grup ilişkilerine önem verirler. Temel soyut kavramları elde ederler ve sosyal baskılara karşı duyarlıdırlar. Kendisini baskı altında tutmak isteyenlere karşı bir tutukluk ve içe kapanıklık başlar. Aile ilişkilerindeki olumsuzluklar ilişkilerini olumsuz yönde etkiler.

Varlıklara ve tabiat olaylarına canlılık verirler, kendilerine göre yorumlarlar ve olaylar arasındaki ilişkileri bulmaya başlarlar. Tabiatta meydana gelen değişmelere daha mantıklı yorumlar getirirler. Bu yaş çocuğunun muhakemesi, olaylar arasında sebep sonuç ilişkileri kurarak, bütünden parçaya doğru gelişir.

Adalet ve eleştiri duygusu gelişir, mesafe ve zaman kavramlarını daha doğru kavramaya başlarlar. Bu nedenle çocuklar kutlama törenleri ve teşviklere karşı hassastırlar. Yasaklamalar yerine özendirmeler, daha etkilidir. Bu yüzden okul çalışmalarında hayal ve imgeyi geliştirici çalışmalara zaman ayırmalıdır.

Yukarıda ifade edilen özellikler dikkate alınarak, bu yaş grubuna yönelik kitap yazılırken, şu hususların göz önünde bulundurulması gerekir:

a. Metinler, çocuğun en çok kullandığı ve anlamını bildiği 300 kelimedenden oluşmalıdır.

b. Cümlelerdeki kelime sayısı beş ile yedi arasında olmalıdır.

c. Metinlerde basit birleşik cümleler kullanılabilir.

d. Haber kiplerinin basit zamanları kullanılmalıdır.

e. Gerekteğinde metinlerde çocuğun kavrayabileceği mecazlara ve diğer anlamlara yer verilebilir.

f. Sıfatlar ve benzetmelerle çocuğun tasvir yeteneğinin gelişmesi sağlanmalıdır.

12-15 yaş grubu çocuklarının genel özellikleri:

Teorik konulara ilgi duyarlar. Uzun ve dikkāt isteyen çalışmalarından hoşlanmadıkları için, okuma ilgi, düzey ve becerileri de farklılık gösterir. Spor, eğlence, gülmece, fen ve tabiat olayları ile bunlarla ilgili anlatımlardan hoşlanan bu yaş grubu çocukları, düşüncelerine önem verilmesini arzu ederler.

Gizli olan şeylere aşırı merak duyarlar ve gizlilik içeren oyunları, romanları, öyküleri, filmleri severler. Okudukları kitaplarda kendilerini görürler. Beğenilme istekleri fazladır.

Ergenlik dönemine de girmek üzere oldukları için, ilgi ve ihtiyaçları çok dağınıktır. Duygusal yönden bağımsız olma istekleri hâkimdir. Bazen çocuksu bazen de yetişkin rolleri üstlenebilirler. Yeni ve değişik etkinliklerden hoşlanırlar. “Ben kimim?” sorusu önem kazanır ve kimlik arama çabaları artar. Soyut işlemler üzerinde çalışabilirler. Saldırganlık eğilimlerinde artış gözlenir.

Bazı davranışlarında aşırılıklar gözlenir. Meslekleri tanımaya karşı ilgileri artar ve kendi kimliklerinden vazgeçme pahasına topluma bağımlı kalabilirler veya karşıt kültür ve politik grupların içinde kaybolmayı yeğleyebilirler.

Kurallara isyan isteği hâkimdir. Toplumun onayladığı değerlere uygun varsayımlar geliştirirler. Bu varsayımlar yetersiz olursa algılamaları ve düşünceleri olumsuz etkilenir. Sosyalleşmeyi ve mevcut kültürü reddedebilirler. Yahut toplumsal değişmenin getirdiği aktiviteden kurtulmak için geleneklere, dini inançlara ve otoriteye tam bağımlılık gösterebilirler. Kendilerinin önemsenmediklerini hissettiklerinde depresyona girerler.

Öğretmenlerin ve diğer yetişkinlerin açıklarını yakalama isteği vardır. Arkadaşlık ilişkileri ön plana çıkar ve kısa vadeli hedeflerden hoşlanırlar. Farklı giyim ve davranışlar göstererek kimlik kazanmaya çalışırlar. Kimlik arama çabalarında

bunalıma düşünce her şeyi bırakma istekleri doğar. Amaca ne oranda ulaştıklarını bilirlerse, çok daha hızlı öğrenirler. Özdeşleşecekleri modeller arama ihtiyacındadırlar.

12-15 yaş grubu çocuklara yönelik kitap yazılırken, dikkat edilecek hususları şöyle sıralayabiliriz:

- a. Kitapta yer alacak metinler, çocuğun en çok kullandığı ve anlamını bildiği 700 kelimedenden oluşmalıdır.
- b. Cümle uzunlukları ortalama yedi ile on kelimedenden oluşmalıdır.
- c. Anlatımda çocuğun düzeyine göre yalın, sade, yer yer Türkçenin güzelliğini sergileyecek benzetmeler ve mecazlara yer verilmelidir.
- d. Bütün fiil zamanları kullanılabilir.
- e. Birleşik cümlelere yer verilebilir.”⁶⁸

2.1.2.1. İlgi ve ihtiyaçlar

Bir metni seçerken, metnin öğrencinin ilgi ve ihtiyacına cevap verecek nitelikte olup olmadığına dikkat edilmelidir.

“İlgi, iki şey arasındaki yakınlık olup bireyin, ‘seçme’ bakımından serbest olduğu zaman herhangi bir konuya karşı yaptığı tercihtir. İlgi, öğrenme oluşumunun önemli bir aşamasıdır. İlgi olmadan ‘öğrenme’, ‘anlama’ ve ‘hatırlama’ olamaz.”⁶⁹

Bütün insanları birbirinden ayıran psikolojik farklılıkları vardır. Bu farklılıklar insanları birbirinden ayırt ederken aynı zamanda gelişim ve değişim süreçlerinde de etkili olmaktadır. Bu sebepten dolayı insanoğlu yaşa, cinsiyete içinde bulunduğu çağa ve kendi düzeyine göre farklı şeylere ilgi gösterirler. Toplumumuzda kız çocuklarının bebeğe, erkek çocuklarının tabancaya ilgi duyması gibi.

Hüseyin TUNCER ile Mehmet YARDIMCI'nın beraber hazırladıkları “Anadolu Öğretmen Liseleri İçin ÇOCUK EDEBİYATI ” adlı ders kitabındaki “Dili Öğretmede ve Dil Becerisinin Geliştirilmesinde Çocuk Edebiyatının Rolü” başlıklı yazıyı şöyle özetlemek mümkündür. Okul öncesi çağda çocukların masallara, masalların içindeki tekerlemelere, oyun oynarken kendi uydurdıkları şiirciklere ilgili olduğu görülür.

⁶⁸ Gıyasettin AYTAŞ, agm. , s.57-59

⁶⁹ Cavit BİNBAŞIOĞLU, Öğretim Metodu ve Uygulama, Binbaşıoğlu Yay.,Ankara,1972

Aslında bu dönem, 9-10 yaşına kadar süren dönem, çocuğun hayalden gerçeğe yöneldiği dönemdir. Bu dönemde erkek çocukları serüven, gezi, tarih, kahramanlık konulu kitaplara yönelirken; kız çocukları ev hayatını konu edinen eserlere yönelirler. Soyut konuları ele alan kitaplara yöneliş ise ilkokulu bitirip ortaokula geçiş dönemine rastlar.⁷⁰

“Öğrenciler yaşlarına, cinsiyetlerine ve ilgilerine göre değişik kitaplardan hoşlanırlar.”⁷¹

“(…) çocuğun gerçeklerine taban tabana zıt, “idealize” edici, kurmaca metinlerle; dünyayı sorunsuz gösteren uydurma yazılarla, ne yöntem yönünden, ne de bilgi yönünden bir yere varılır.”⁷²

Türkçe öğretiminde metin seçimi yaparken göz önünde bulundurulması gerekenlerden biri de **öğrencilerin ihtiyaçlarıdır**. Öğrencilerin ihtiyaçları hakkında bir fikir uyandırması açısından aşağıdaki maddelere dikkatlice bakılmalıdır.

“Orta öğrenim çağındaki çocukların zorunlu ihtiyaçlarının bazıları şunlardır:

1. Ekonomik yaşama akıllıca uyum yapmak,
2. Fiziksel çevreye sağlıklı uyum yapmak,
3. Demokrasiyi benimsemek ve onun gerektirdiği ödev ve sorumlulukları yerine getirmek,
4. Ailenin önem ve değerini anlamak ve bunun toplum için önem ve değerini belirtmek,
5. Tüketimle ilgili alışkanlıklar kazanmak,
6. Bilimsel gelişme ve yöntemlerin insan yaşamına yaptığı yardımı bilmek ve takdir etmek,
7. Başkalarına saygılı olmak ve onlarla işbirliği yapmak,
8. Mantıksal düşünmeye alışmak, düşüncelerini açıkça ortaya koyma ve başkalarını anlayışla dinleme ve eleştirel okuma ve diğer yeteneklerini geliştirmek.”⁷³

Öğrencilerin ilgileri ve ihtiyaçları değişkendir. Değişen ilgiler ve ihtiyaçlar metin seçiminde dikkate alınmalıdır.

⁷⁰ Hüseyin TUNCER vd., Anadolu Öğretmen Liseleri İçin ÇOCUK EDEBİYATI, MEB Yay., Ankara, 2000, s.35-37

⁷¹ Cahit KAVCAR vd., age.,s.91

⁷² Adnan BİNYAZAR, “Anadili Öğretiminde Yazınsal Alanlara Açılım”, *Türk Dili, Dil Öğretim Özel Sayısı*, Sayı 379-380, s.62

⁷³ Cavit BİNBAŞIOĞLU, Orta Dereceli Okullarda Öğretim Bilgisi, Ankara 1966, s. 10.

2.1.2.2. Çevre ve sosyal çevre

İnsan sosyal bir varlıktır, onu çevresinde yaşayanlardan ayrı değerlendiremezsiniz. Çünkü onun kişiliğine en fazla etki eden, sosyal çevresidir. İnsan hayatında önemli olan şeylerden biri de doğal çevresidir ki bu doğal çevre insanı sınırlandırabileceği gibi ufkunu da açabilir. Örneğin; bilgisayarın olmadığı bir çevrede yaşayan birisine bilgisayar üzerine yazılmış bir makaleyi okutursanız, okuyucu konuyu kavramakta zorlanır, ondan anlamasını bekleyemezsiniz. Ayrıca ders kitabına aldığınız bir tiyatro metni, metnin okunacağı yerin doğal ve sosyal çevresine göre, sınıfta veya uygun olan başka bir yerde ya sahnelenebilir ya da sahnelenemez.

“Türkçe ders kitaplarının yazımında seçilen metinler, mümkün olduğunca çocuğun okul dışındaki dünyasıyla ilgili olmalıdır. Çünkü, çocuk kendi gözlemleri ile, okudukları ve dinledikleri arasında ilgi kurmak ister. İlgi kuramadığı konulara kayıtsız kalır, onları kavramakta zorluk çeker. Kimi ders kitabı yazarları metin seçiminde bu durumu yeterince göz önünde bulundurmazlar.”⁷⁴

Öğrencinin içerisinde yaşadığı toplumun sosyal değerleri vardır. Kısaca kültür diye adlandırdığımız bu değerler manzumesi toplumu var eder ve yaşatır. Türkçe öğretimi için seçtiğimiz metinler milletimizin ve özelde öğretim yapılan yörenin değerleri ile çatışmamalıdır. “ (...) metinlerde aranılması gereken özelliklerden biri de milli kültürü yansıtabilme becerisidir.”⁷⁵

“Metinlerin kültürel özelliklerimize uygun seçilmesi metni anlamayı kolaylaştırır. Ülkemizin kültür özelliklerini yansıtmayan metinler öğrenciyi ek bir beceri ile baş etme durumunda bırakır. Reynolds ve diğerleri tarafından yapılan araştırma kültürel içeriği bilinen okuma metinlerinin kişinin anlamasını doğrudan etkilediği görüşünü desteklemektedir. Okuyucunun kültürü ile metnin kültürel içeriği çakışmıyorsa okuyucu metinde anlatılan anlamları oluşturamayabilir.”⁷⁶

“Okulda öğrenci yazısal ürünlerle beslenirse, yetiştiğinde, bir kültürel ortama da yabancı kalmayacaktır. Ama bundan da önemlisi, okuma alanları yönünden, okulla ev arasındaki bağlantıyı da göz önünde bulundurmalıdır. Bir kitap evde okunabiliyorsa, o kitaptan ya da benzerlerinden metinler de olmalıdır anadili kitaplarında.”⁷⁷

⁷⁴ Gıyasettin AYTAŞ, agm. , s.59

⁷⁵ Salim KÜÇÜK, agm., s.12

⁷⁶ Ayşegül ATAMAN vd., age. , s.23

⁷⁷ Adnan BİNYAZAR, agm., s.62

Zaten Milli Eğitim Bakanlığı'nın 2098 sayılı Tebliğler Dergisi'nde yer alan "Türkçe Dersi Programı"nda Genel Amaçlar başlığı altında sıralanan 6. ve 7. maddeler bu duruma şöylece vurgu yapmaktadır:

"Madde 6: Onların ulusal duygusunu ve ulusal coşkusunu güçlendirmede kendi payına düşeni yapmak;

Madde 7: Sözlü ve yazılı Türk ve dünya kültür ürünleri yoluyla, Türk kültürünü tanıma ve kazanmalarında; Türk yurdunu ve ulusunu, doğayı, hayatı, insanlığı sevmelerinde yardımcı olmak;"

Sağlam bir toplum yapısını oluşturmak ve bu yapıyı sürdürebilmek için **ahlâkî değerlere** önem vermek gerektiği hiçbir zaman unutulmamalıdır. İlköğretim çağındaki öğrencilerin kişiliklerinin okul sıralarında olduğu gerçeğinden hareketle milletimizin misafirperverlik, büyüklerine saygı ve küçüklerine sevgi göstermek, doğayı korumak ve hayvanları sevmek; vatanına, milletine, bayrağına, diline, dinine ve ailesine bağlı olmak gibi değerleri öğrencilere kazandırmak gerekir. Bu nedenle metin seçimi yaparken milletimizin millî ve manevî değerlerini yansıtan eserlerden faydalanılmalıdır.

2.2. Metnin Dil, Üslup Özellikleri ve Sanat Değeri

Ana dili öğretiminde amacın anlama (okuma, dinleme) ve anlatma (konuşma, yazma) becerilerini geliştirmek olduğunu söylemiştik. İşte bu nedenle metin seçimi yaparken yaşayan dilin öğrenciye her yönüyle kavratılması için dikkat edilmelidir. Seçilen metinlerin dili anlaşılır, zaman içerisinde dilde yaşayan kelimelerle öğrencinin kelime hazinesini zenginleştirici; öğrenciyi sıkmayan ve sanat kaygısı güdülenerek kaleme alınmış metinler olmalıdır.

2.2.1. Dil ve üslup

Dili iyi kullanma becerisini kazanmanın yollarından birisi de dili iyi kullanan ve üslubu sağlam yazarların eserlerini veya o eserlerden alınmış okuma parçalarını okumakla olur. Bu tür eserler okuma alışkanlığının pekişmesi de sağlar.

"Ders kitaplarının en önemli yönlerinden birisi de dil ve anlatım özelliğidir. Öğrenci ders kitabından dinleme, izleme, okuma, anlama, sözlü ve yazılı anlatım, dilbilgisi ve yazı gibi temel becerileri kazanacak, anadilini doğru ve düzgün konuşmayı

öğrenecektir. Bu sebeple doğru ve düzgün bir Türkçe ile yazılmış ders kitapları çok önemli olmaktadır. Yazarlar, ders kitaplarında doğru, duru, yabancı sözcüklerden uzak bir Türkçe kullanmalıdırlar. Yabancı sözcük kullanılması halinde, yabancı sözcüğün yanına, parantez içinde Türkçe okunuşları yazılmalıdır.

Ders kitaplarında sözcük seçiminde dikkat edilmesi gereken en önemli hususlardan birisi, kitabın bütünlüğü içerisinde benzeri kavramların kullanılmasıdır. Örneğin; olanak-imekân, meselâ-örnek, gibi.

Ders kitapları dil ve anlatım yönünden şu nitelikleri taşımalıdır:

- Anlatım duru mu?
- Seçilen sözcükler sınıf seviyesine uygun mu?
- Kelime sayısı sınıf düzeyine uygun mu?
- Yazım kurallarına uyulmuş mu?
- Cümleler görsel imgelerle destekleniyor mu?
- Yabancı sözcükler Türkçe okunuşlarıyla verilmiş mi?
- Güncel Türkçe kullanılmış mı?
- Ders programına uygun mu?
- Biçimsel içerik uygun mu?
- Alanla ilgili bilimsel bulgulara uygun mu?"⁷⁸

"... Parçalarda kullanılan dilin sade ve doğal olmasına önem verilmelidir. Bu hususlar göz önünde bulundurulmak suretiyle kitaplardaki parçaların öğrenciler tarafından kolay ve rahat bir şekilde okunması ve anlaşılması olanağı hazırlanmalıdır."⁷⁹

"Ders kitaplarında Türk dilinin zengin anlatım olanaklarını yansıtan metinlere yeterince yer verilmemesi"⁸⁰ Türkçe öğretiminin sorunları arasında en başta gelmektedir.

Okuma parçasında kullanılan kelimeler öğrencilerin kelime hazinesine hitap etmeli ve ayrıca eş zamanlı olarak sözcük dağarcığını da zenginleştirmelidir. Bu sebepten dolayı yaş ve seviye arttıkça kelimeler somuttan soyuta doğru seyretmelidir. Ayrıca seviye ilerledikçe deyimlere, mecazlı anlatımlara yer veren metinler de öğrencinin karşısına çıkarılmalıdır.

⁷⁸ Ayşegül ATAMAN vd., age. , s.10

⁷⁹ M. Feyzi ÖZ, age., s.277

⁸⁰ Sedat SEVER, Türkçe Öğretimi ve Tam Öğrenme, Anı Yay., Ankara, 2000, s.27

Metinleri seçerken bir plâna ve ana fikre sahip olmasına dikkat edilmelidir. Metnin konusu ve ana fikri öğrenci seviyesine uygun olmalıdır. “Yapısız bir plan çerçevesinde yazılmayan, konu bütünlüğü olmayan, belli bir ana fikrin işlenmediği, bir olay örgüsüne uygun yazılmayan metinler Türkçe kitaplarında yer almamalıdır.”⁸¹

2.2.2. Sanat değeri

Seçilen metin, türünün özelliklerini yansıtmalıdır. “Türünün en belirgin özelliğini taşıma ve örnekleme, bunun yanında estetik bir sanat değeri taşıma, metin seçiminde dikkate alınması gereken bir diğer husus.”⁸²ur.

Başarılı sanatçıların eserlerinden seçilen metinlerin öğrencilerin okuma alışkanlığı kazanmasında da etkili olacağı unutulmamalıdır. Bu durumu AKTAŞ ve diğerleri hazırladıkları ders kitabında şöyle vurgulamaktadırlar: “ (...) metin seçimine çok dikkat edilmiş, benzerlerinin en güzelleri seçilmeye çalışılmıştır.”⁸³

Metin seçilirken metnin yazarı veya şairi de çok dikkat edilmesi gereken bir başka husustur. “Yazarlar, kitaplarında belli amaçları belirli temalar çerçevesinde farklı bakış açılarıyla vermeye çalışırlar. Çocuklarında bu farklı bakış açılarını tespit etmesi ve anlaması gerekir. İşte bu farklılıkları yalnızca ders içerisinde değil, ders dışı ortamlarda da öğrenip irdelemeleri için çocuklara yazarların kimlikleri tanıtılıp onlarla nasıl iletişim kurulacağı gösterilmelidir. Ayrıca her kitapta birden fazla metin olacağı için çocuğun pek çok yazarı ve ilgi alanlarını tanıma imkânı olacaktır. Sekiz yıl boyunca kimi zaman tekrar, kimi zamanda yeni isimler duyulacak ve ilköğretimin sonunda çocukların zihinsel sözlüğüne belirli sayıda yazar ve eser ismi yerleşecektir. Çocuklarda kimi zaman bu karakterleri taklit edecekler, kimi zamanda onlardan edindikleri düşünceleri günlük hayattaki problemlerini çözmede kullanacaklardır. Bu nedenlerden dolayı metin yazarları hakkında kitaplarda bilgi verilmelidir. Verilecek bilgiler aşağıdaki sorulara cevap oluşturmalıdır.

- Yazarın aldığı eğitim ile yazdığı alan örtüşüyor mu?
- Yazarın ilgili alanda başka eserleri var mı?
- Yazarın kısa otobiyografisine yer verilmiş mi?
- Yazara nasıl ulaşılacağı (iletişim kurulacağı) belli mi?

⁸¹ Ayşegül ATAMAN vd., age., s.21

⁸² Salim KÜÇÜK, agm. , s.11

⁸³ Şerif AKTAŞ vd., age., s.9

- Yazarın kitabı yazmadaki amacı belli mi?
- İzleyen baskıları için açıklamalar var mı?
- Yazarın alanı belli mi?
- Çocuk edebiyatçısı mı?
- Okuma uzmanı mı?
- Dil bilimci mi?
- Çocuk gelişimci mi?
- Ölçme değerlendirmeci mi?
- Çizim uzmanı mı?
- Sınıf öğretmeni mi?
- İlköğretim uzmanı mı?
- Yukarıdaki uzmanlık alanlarından oluşmuş bir ekip mi?
- Diğer”⁸⁴

Ders kitaplarını hazırlayan kişiler mümkün olduğunca öğrencileri farklı yazarların eserleriyle karşı karşıya getirmelidir. Farklı yazar ve şairlerin eserlerini okuma fırsatı bulan öğrenci belli yazarların eserlerini okumak zorunda kalmamış olur ve aynı zamanda farklı üslupları tanıyarak benliğinde bulunan yaratıcılığını geliştirme imkânına kavuşur. İncelenen ders kitaplarına eserleri alınan yazar ve şairler (EK-B), öğrencideki yaratıcılığın gelişmesine hizmet edecek çeşitliliktedir.

Yazar ve şairlerle ilgili olarak, zamanın hızla akıp geçtiğini göz önünde tutarak MEB bünyesinde oluşturacağı bir kurul aracılığıyla eserlerinden faydalanılacak yerli ve yabancı yazar ve şairlerin listesini ve mümkünse eser isimlerini güncelleştirmelidir.

“Ders kitaplarının yazımında karşılaşılan diğer bir yanlış da, metinleri belli yazar ve şairlerin eserlerinden seçilmeleridir. Bu durum, hem eğitim bilimi hem de öğretim metodu açısından sakıncalıdır. Kitapta değişik ve orijinal metinlere yer verilmelidir. Öğrencilerin belli bir anlayışa bağlı şair ve yazarların eseleri ile karşı karşıya kalmaları, onların eleştirel düşünme gelişimlerini olumsuz yönde etkiler. Amaç, öğrencinin hür ve bilimsel düşünebilmesidir. Farklı görüşlere sahip yazarların eserlerinden seçilmiş metinlerin kitapta yer almış olması, öğrencinin tenkitçi bir bakış açısına sahip olmasını sağlar.”⁸⁵

⁸⁴ Ayşegül ATAMAN vd., age. , s.15-16

⁸⁵ Gıyasettin AYTAŞ, agm., s.59

Sanat değeri yüksek eserlerin okuma alışkanlığı kazandırmanın yanında okuma alışkanlığını pekiştireceği de unutulmamalıdır.

2.2.3. Çeviri metinler

Çeviri eserler sayesinde insan başka kültür varlıklarını tanıma fırsatı bulur. Bu nedenle ders kitaplarında çeviri metinlere de yer verilir. Çeviri metinlere yer verilmesi dilimizin fakirliğinden değil, dünyadaki kültürel zenginlikleri, insanlarımıza tanıtmak gayesinden kaynaklanmaktadır.

“Türkçeyi fakir sayanlar, bir dayanak noktası olarak da, başka bir dilden Türkçeye yapılan tercüme sırasında çekilen güçlükleri göstermektedirler. Oysa bir dilde yazılmış herhangi bir metni başka bir dile çevirmenin her zaman birtakım zorlukları vardır. Bu gerçek fakir bir dilden zengin bir dile yapılacak tercüme için de söz konusudur. Çünkü her milletin varlıklar ve kavramlar dünyası ve bunları ifade şekilleri farklıdır. Farklı kavram ve hareketleri olan, kendine özgü deyim ve kalıplaşmış ifade şekilleri olan bir dille yazılmış metin, daha zengin bir dile çevrilse bile, çevirenin bazı noktalarda zorlanması tabiidir. Hele çevirici kendi dilinin ifade imkânlarını yeterince bilmiyorsa, çevirme işi daha da güçleşir. İşte bu güçlük bir kısım aydınlarımız arasında Türkçenin fakir olduğu kuruntusunu doğurmuştur. Dil şuurundan yoksun olanlar, bu durumda, kolay yolu seçerek, o dildeki kelimeleri yeğlemektedirler.”⁸⁶

İncelemiş olduğumuz ders kitaplarındaki çeviri metinler şunlardır:

(6.sınıf)

a. **Atla Eşek** : La Fontaine Çeviren: Orhan Veli KANIK (Fabl)

b. **Konuşma ve Hoşgörü** : Saint Laurent Çeviren : Cevdet PERİN (Sohbet: Sadeleştirilmiş)

(7.sınıf)

a. **Balıkçıl** : La Fontaine Çeviren: Orhan Veli KANIK (Fabl)

(8.sınıf)

a. **Bir Babanın Mektubu** : Edmondo de AMICIS “Çocuk Kalbi” (Mektup)

b. **Tasmalı Güvercin** : Beydeba “Kelile ve Dinme” (Fabl)

⁸⁶ Ahat ÜSTÜNER, “Türkçenin Anlatım Gücü”,

http://www.dilimiz.gen.tr/makaleler/a_ustuner_turkce.html, 25.07.2004

Ana dili öğretiminde yabancı dillerden yapılan çeviri metinlerin de kullanıldığı gerçeğinden hareketle şunlara dikkat etmeliyiz:

1. Çeviri metinlerin sanat değeri taşıyan orijinal eserler olması,
2. Yaşayan dille yapılmış bir çeviri olması,
3. Çevirinin ana dilimizi özellikleri önemsenererek yapılmış olması (Birebir, kelime kelime tercüme değil de anlam boyutu ön planda tutularak yapılmış bir tercüme olması, hatta mümkünse adaptasyon yapılması.).

2.2.4. Sadeleştirme ve kısaltma

“Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı ders kitabında yer alacak metinlerin hangi yazar ve şairlerden olmaları gerektiğini belli kıstaslara bağladığı için, ders kitabı yazacak kimseleri sınırlandırmaktadır. Bu durum ders kitabı yazarları büyük bir sıkıntıya sokmaktadır. Seçilecek metinlerin, günümüz çocuklarının anlama düzeylerine uygun olmaları da ayrı bir sorun. Sorunu kendince aşmak isteyen ders kitabı yazarı da işin kolayına kaçmakta, seçtiği metni ya kısaltmakta veya sadeleştirmektedir.”⁸⁷

İncelemiş olduğumuz ders kitaplarındaki sadeleştirilmiş ve kısaltılmış metinler şunlardır:

Sadeleştirilmiş Metinler

(6.sınıf)

- a. **Konuşma ve Hoşgörü: Sohbet**
- b. **Atatürk'te İnsan ve Millet Sevgisi: Makale**
- c. **Anılarda Atatürk: Hatıra**

(7.sınıf)

- a. **Hükümet Şekli Cumhuriyet Olacaktır: Anı**
- b. **Okuma: Fıkra (Köşe Yazısı)**

(8.sınıf)

- a. **Bir Gemi: Tiyatro**
- b. **Tasmalı Güvercin : Fabl**

⁸⁷ Gıyasettin AYTAS, agm. , s.59

Kısaltılmış Metinler

(6.sınıf)

- a. Atatürk Okulu : Şiir
- b. Uzun İnce Bir Yoldayım : Şiir
- c. Ormanın Bekçileri : Tiyatro
- ç. Vatan : Şiir
- d. Perili El : Masal
- e. Atatürk Kurtuluş Savaşı'nda : Şiir
- f. Kitapların Kanatları : Tiyatro
- g. Sevgi : Deneme
- ğ. Kır Koşusu : Hatıra

(7.sınıf)

- a. İstiklâl Marşı'ndan: Şiir
- b. Haşmet Gülkökan: Hikâye
- c. Ben Atatürk'ün Arkadaşım: Anı
- ç. Atatürk ve Bilim: Makale
- d. Kompozisyon: Deneme
- e. Atatürk Kurtuluş Savaşı'nda: Şiir
- f. Yeşil Gece: Roman
- g. Munise'nin Kaçışı: Roman
- ğ. Hacivat ile Karagöz: Tiyatro
- h. Bu Toprak: Şiir
- ı. Eski Çarıklar: Tiyatro

(8.sınıf)

- a. Bir Gemi: Tiyatro
- b. Abant Çağırıyor: Gezi Yazısı
- c. Şöyle Falan Olmak: Eleştiri
- ç. Son Kuşlar: Hikâye

Bir metinde sadeleştirme yapma ihtiyacı, okuyucunun anlamaması kaygısıyla yapılır. Bu da okuyucunun (öğrencinin) seviyesi ile ilgilidir. Sadeleştirme yerine dili ağır olan bu metinlerle öğrenciyi daha sonraki yıllarda karşılaştırmak daha doğru olur kanaatindeyiz. Bu nedenle, sadeleştirilmiş hiçbir metnin ders kitaplarına alınmasını

doğru bulmuyoruz. Eğer sadeleştirilen metinlerle ders kitaplarını doldurursak öğrenciye sözlük kullanma alışkanlığını kazandıramayız. Dolayısıyla öğrenciyi kelime hazinesini arttırması yönünde zorlamış olmayız.

“Ders kitaplarında parça seçiminde karşılaşılan bir diğer husus da, yazarın eseri üzerinde çeşitli değiştirme ve sadeleştirmeler yapma anlayışıdır. Bu durum eseri üzerinde sadeleştirme ve değiştirme yapılan yazarın eserine ve kendisine yapılan en büyük saygısızlıktır. Ya o eseri orijinal haliyle kitaba alıp, gerekiyorsa yanında sadeleştirmesine yer verilmeli veya bu tür metinleri kitaba almamalıyız.”⁸⁸

Herhangi bir metin kısaltıldığında ister istemez benliğinden bir şeyler kaybeder. Hele de kısaltılan bir edebi eser ise... Ders kitabına alınan metinlerin bazılarında kısaltma yapılması doğaldır. Çünkü roman, tiyatro vb. uzun türleri tanıtmak için kısa bir bölümünü seviyeye uygun bir şekilde kitaba almak gerekir. Bu kısaltma yapılırken alınan bölümün anlamlı bir bütünlük göstermesi gerekmektedir. Şekil ve muhteva açısından kendine has özellikleri bulunan şiir türündeki metinleri kesinlikle ders kitaplarına alırken kısaltmamalıyız. Aynı şekilde genel olarak yapı itibariyle kısa olan fıkra, eleştiri, mektup vb. türlerde ders kitabına alınacak uygun metin bulma imkânı her zaman daha fazladır.

Herhangi bir edebi eserde kısaltmaya gitmek o eserin bünyesindeki büyüğü yok eder, eserin (sanatçının) sözü kaybolur, eser başkalaşır.

“Türkçe kitaplarına seçilen metinler, yazarların eserlerinden ya aynen, ya da kısaltılarak alınmaktadır. Metin bütünlüğü ve konu akışı açısından, metinlerin kısaltılmaları her zaman geçerli bir yol değildir. Çünkü uygun bir bölümü bulup, oradan metni kesip almak gerekir. Alınan bölümün de, kendi içinde bir bütünlüğü olmalıdır. Eğer bir metni kısaltmak zorunda isek, ya o metni uygun bir şekilde bölmeliyiz, ya da o metni kitaba almak yerine aynı konuda bir metni kendimiz yazmalıyız.”⁸⁹

“Türkçe kitaplarının sınıf düzeyleri yükseldikçe yazı puntolarının küçüldüğü, satır aralarının daraldığı birtakım biçimsel düzenlemeler yapıldığı göze çarpmaktadır. Bu düzenlemelerdeki titizlik metinlerin içeriğinde, yapılarında ve türlerinde görülmediği gibi metin uzunluklarında da görülmemektedir. Yaş düzeyleri yükseldikçe metin uzunlukları farklılaşmamaktadır. Öğrenciye uzun metinleri okuyup anlama alışkanlıkları kazandırılmamaktadır. Bu nedenle Türkçe kitaplarında çağdaş ve

⁸⁸ Gıyasettin AYTAŞ, agm., s.59-60

⁸⁹ Gıyasettin AYTAŞ, agm., s.59

klasiklerden alınmış roman ve öykü bölümlerine yer verilmeli, metin sayısını artırmak yerine metin uzunlukları artırılmalıdır.”⁹⁰

2.2.5. İmlâ ve noktalama

Her ne kadar imlâ ve noktalama öğretimi, Türkçe öğretimi programında dil bilgisi öğretimi içerisinde gösterilmiş olursa olsun ayrıca ele alınıp önemle üzerinde durulmalıdır. Hatta her sınıf seviyesine göre, özellikle de 4.- 8. sınıflarda, öğretim yılı başında genel olarak imlâ ve noktalama kuralları hatırlatılmalı ve daha sonraki süreçte yeri geldikçe tekrarlanmalıdır. Her Türkçe öğretmeni ders planlarında bir öğretim yılı için en az ayda bir kez dikte uygulamasına yer vermeli ve öğrencilerin gelişimini takip etmelidir.

Metinlerin anlaşılabilirliğini etkileyen önemli unsurlardan biri de “**imlâ ve noktalama**” olduğu unutulmamalıdır. Doğru imlâ ve noktalamaya sahip olan bir metnin anlaşılabilirliği arttığı gibi, böyle sağlam bir metnin aynı zamanda imlâ ve noktalama öğretimi açısından öğrenciye örnek olacağı akılda tutulmalıdır.

2.3. Türkçe Öğretiminde Kullanılacak Metinlerin Özellikleri

Türkçe öğretiminde kullanabileceğimiz metinler belli özelliklere sahip olmalıdır. Bu özellikler şunlardır:

“1. Metinler kelime ve cümle sayımlı olmalıdır. Ders kitaplarına alınan metinlerde kullanılan kelimeler, metnin kitaba yerleştirilmesi sırasında periyodik bir artış göstermeli, her okunan yeni metinde yeni yeni kelimelerle karşılaşılmalıdır. Bu tür uygulama kelime servetini artırmak için şarttır.

2. Hem üslup hem de muhtevaca sağlam olmalıdır. Muhtevası güzel, üslubu zayıf veya üslubu sağlam, muhtevası sakat olan metinler okutulmamalıdır.

3. Seçilecek metinler dil sevgisini, dili kullanma zevkini de kazandıracak güzellikte olmalıdır.

4. Güzel okuma, okuduğunu anlama, anladığını anlatma yeteneğinin gelişmesine yardımcı olmalıdır.

⁹⁰ Ayşegül ATAMAN vd., age. , s.26

5. Milli ve manevi duyguları beslemeli, kıymet hükümlerimize ters düşmemelidir.

6. Türk'ün dehasını ve zevk anlayışını temsil etmeli, Türk çocuğuna “edebi zevk ve duygu terbiyesi” vermeli ve milli mefahiri geliştirecek özellikler taşımalıdır.

7. Okutulacak metinler, ev ile okul arasında bağlantı sağlamalıdır. Tarihi gerçeklere ters düşmemeli, Türk'ün adet ve törelerini, ahlak yapısını zedelemeli, ailede verilen eğitim ile okulda verilen eğitimin bütünleşmesine hizmet etmelidir.

8. Hayatı sevdirmeli, iyimserlik aşılmalı, ilham telkin etmeli, zihni ve ruhi uyarılar sağlamalı ve düşünmeye sevk etmelidir.

9. Tabiatdaki bütün canlılara şefkatle bakmayı ve sevmeyi telkin etmeli, sempati uyandırmalı, bakış açılarını genişletmeli, hayat tecrübesi kazandırmalı ve gelecek için yol gösterici olmalıdır.

10. Milli kültürümüzün numuneleri olmalı ve Türk kimliğini kazandırmak gibi vazifelerin yapılmasında yardımcı olmalıdır.

11. Bedîî ve hissî reaksiyonlar uyandırmalı, öğrencinin çevresini ve insanları tanıyabilmesi için rehberlik yapabilmelidir.

12. Özü yönünden değerli ve klasik olmalıdır.

13. Birinci sınıf şair ve yazarların, birinci sınıf, üslubu sağlam eserlerinden alınmalıdır.

14. Öğrencinin ilgisini çekmeli ve okuma isteğini uyandırabilmelidir.

15. Öğrencinin anlayabileceği ve zevk alacağı metinler olmalı, güzellik duygusu aşılmalı, ihtiyaç ve isteklerine cevap vermelidir.

16. Allah'a, vatana, millete, devlete, aileye, öğretmen ve öğrencilere karşı sorumluluk hissi vermeli, inandırıcı olmalı ve güven duygusu aşılmalıdır.

17. Müstehcen konular işleyen metinler olmamalıdır.

18. Sağlam, sıhhatli, dürüst, neşeli, idealist karakterleri işlemeli, marazi karakterlerle bedbinlik telkin etmemeli, Türk'ün karakteristik özelliklerini tanıtıcı vasıfları olmalıdır.

19. Dünü bu güne, bu günü yarına bağlayıcı vasıflar taşımalı, “kültür köprüsü” vazifesini yerine getirecek mahiyette olmalı, dünün ne olduğunu belirtmeli, gelecek hakkında fikir vermeli ve dün ile bu gün arasında mukayese yapma imkânı sağlamalıdır.

20. Metinler ders kitabına renk katmalı, onun sevimli hale gelmesine yardımcı olmalıdır.

21. Tereddüt uyandırıcı metinler olmamalıdır.

22. Edebi dönemlerin ve akımların temayüllerini aksettirmeli, Türk edebiyatı ve kültür tarihinin öğrenilmesine vasıtalık etmelidir.

23. Metinler Anayasa ve Milli Eğitim Temel Kanunu'na ve yönetmeliklere uygun olmalıdır.

24. Metnin alındığı eser Bakanlıkça tavsiyeli olmalıdır.

25. Devlet ve millet hayatında problem olacak metinler ders kitaplarına alınmamalıdır.”⁹¹

Ayrıca Özcan DEMİREL, “Türkçe Ders Kitaplarını Değerlendirme Ölçeği” hazırlamıştır. Bu ölçekte metin seçiminde kullanılacak kıstasları ifade eden sorular şunlardır:

“İÇERİK

11. Atatürk İnkılap ve İlkelerini kavratan ve benimseten metinlerin konmasına özen gösterilmiş mi?

12. İlköğretim okulları Türkçe Eğitim Programında belirtilen hedeflerle tutarlı olarak hazırlanmış mı?

13. Konular bir önceki sınıf programını tamamlayıcı, bir sonrakine hazırlayıcı mı?

14. Konular gelecekteki yaşama hazırlayıcı mı?

15. Metinler öğrencilerin yaş ve sınıf düzeyine uygun mu?

16. Metinler sanat değeri taşıyan ve öğrencileri okumaya özendirici nitelikte mi?

17. Metinler öğrencilerin ilgilerine ve sosyal yaşamlarına uygun mu?

18. Metinler ünitelerle ilişkili mi?

19. Metinler ünitelerle ilgili sıraya konmuş mu?

20. Metinler anlaşılır bir üslupla yazılmış mı?

21. Metinlerin seçiminde çağdaş Türk yazar ve ozanlarının eserlerine yer verilmiş mi?

22. Metin sayısı yıllık ders saatiyle orantılı mı?

23. Kitabın sonunda sözlük var mı?

24. Kitabın sonunda kaynakça var mı?

25. Dilbilgisi konuları programındaki sıraya alınmış mı?

⁹¹ İdris KARAKUŞ, agm. , s.9-10

KELİME VE CÜMLE YAPISI

26. Açık ve sade olarak yaşayan bir dilde yazılmış mı?
27. Cümleler sınıf düzeylerine uygun uzunlukta mı?
28. Olduğu gibi yazılması gereken yabancı kelimelerin Türkçe okunuşları yanında gösterilmiş mi?
29. Cümle yapısı öğrencinin seviyesine uygun mu?
30. Cümleler basitten karmaşığa, bilinenden bilinmeyene, somuttan soyuta doğru sıralanıyor mu?
31. Yazım kurallarına uygun mu?
32. Metinler dilbilgisi konularını işleyici nitelikte mi?
33. Dilbilgisi yapıları sistematik olarak değişik üniteler içinde tekrar ediliyor mu?"⁹²

⁹² Özcan DEMİREL, İlköğretim Okullarında Türkçe Öğretimi, MEB Yay., İstanbul, 1999.s.216-217

SONUÇ

Dil öğretiminde kullanılan en önemli araç metinlerdir ve metin seçimi özen isteyen bir çalışma gerektirir.

Ders kitabı hazırlayan birçok kişinin metin seçiminde kullandığı yol; önce sanat değeri olan, türünün güzel örneği sayılabilecek bir metnin seçilmesi ve daha sonra Türkçe dersi programı çerçevesinde amaç ve davranışları belirlenmesi şeklindedir. Belirlenen amaç ve davranışları gerçekleştirmek için etkinlikler planlanır. Bu şekilde hazırlanan birçok kitaptaki en büyük kusur, özellikle dil bilgisi konularının düzenli bir şekilde kolaydan zora, basitten karmaşığa doğru ilerlememesi, yani rastgele dizilmiş olmasıdır.

Metin seçiminde Türkçe dersi programı çerçevesinde amaç ve davranışlar belirlendikten sonra bu amaç ve davranışları gerçekleştirmeye yönelik uygun bir metin aranmalıdır. Özellikle “anlama, anlatım ve dil bilgisi” etkinlikleri için belirlediğimiz amaçların birbiriyle uyumlu olması gereklidir. Kitaptaki metinlerin sıralanmasında dil bilgisi konuları merkeze alınmalıdır.

Yazar ve şairlerle ilgili olarak, zamanın hızla akıp geçtiğini göz önünde tutarak MEB bünyesinde oluşturacağı bir kurul aracılığıyla eserlerinden faydalanılacak yerli ve yabancı yazar ve şairlerin listesini ve mümkünse eser isimlerini güncelleştirmelidir.

Atatürkçülükle ilgili metinler, **MEB** veya **Türk Tarih Kurumu** tarafından programa uygun bir şekilde her sınıf seviyesine ve müfredatına göre yazılmalı ve ders kitabı hazırlayanların kişisel tercihlerine bırakılmamalıdır. İşin özü, bir standart getirilmeli, aynı seviye için hazırlanan ders kitaplarındaki **Atatürkçülük**le ilgili metinler aynı olmalıdır.

Sadeleştirilen metinler, öğrencinin kelime hazinesine katkı sağlamayacağından ders kitaplarına alınmamalıdır.

Tiyatro, roman gibi türler hariç kısaltılmış metinler ders kitaplarına alınmamalıdır. Uzun türler kısaltılırken türün genel özelliklerini hissettirmeye dikkat edilmelidir.

Ayrıca metin seçiminde “öğretim stratejileri, yöntem ve teknikleri” dikkate alınmalıdır.

Yapılan çalışma sonucunda yukarıda belirlediğimiz ve incelediğimiz ilkeler doğrultusunda metin seçiminde kullanılması için aşağıdaki değerlendirme tablosunu öneriyoruz.

Değerlendirme tablosundaki sorular cevaplandırılırken yapılmış olunan çalışmadaki ilgili açıklamalar, mutlaka göz önünde bulundurulmalıdır.

Aşağıdaki değerlendirme tablosunda yer alan “Benzerleri arasında en güzeli mi?” sorusu şiir türünde bir eser için “Aynı temayı işleyen şiirler arasında en güzeli mi?” şeklinde algılanmalıdır. Çünkü bir şiirin güzelliği, insandan insana değişir, tüm insanların estetik anlayışlarının aynı olmasını bekleyemezsiniz.

Yine “Yazarı edebiyat tarihinde (önemli) bir yere sahip mi?” sorusuna cevap ararken edebiyat dünyasının dışındaki kimseleri işledikleri konunun uzmanı olup olmamaları ve dili kullanma becerilerine göre değerlendirmek gerekir.

Metnin Alındığı Eserin Adı, Varsa Metnin Başlığı:.....

Yazarı veya Şairi:.....

Öğrencinin Yaşı :..... Öğrencinin Düzeyi:.....

AMAÇ VE DAVRANIŞLAR

1. Anlama Açısından Amaç ve Davranışlar

Amaç:.....

Davranış 1:.....

Davranış 2:.....

...

2. Anlatım Açısından Amaç ve Davranışlar

Amaç:.....

Davranış 1:.....

Davranış 2:.....

...

3. Dil Bilgisi Açısından Amaç ve Davranışlar

Amaç:.....

Davranış 1:.....

Davranış 2:.....

...

*Atatürkçülük ile ilgili hedef ve davranışlar "Anlama ve Anlatım" çalışmalarını çerçevesinde mutlaka yerine getirilmelidir.

METİN

1. Seviyeye uygun mu? (.....)
2. Öğrencilere kazandıracığımız davranışları gerçekleştirmeye uygun mu? (.....)
3. Öğrencilerin ilgilerini çekici mi? (.....)
4. Öğrencilerin yaşadıkları çevrenin sosyal değerlerine uygun mu? (.....)
5. Yaşayan dille mi yazılmış? (.....)
6. Kelime kadrosu açısından zengin mi? (.....)
7. Türünün genel özelliklerini yansıtıyor mu? (.....)
8. Benzerleri arasında en güzeli mi? (.....)
9. Sanat değeri taşıyor mu? (.....)
10. Kısaltılmamış mı? (.....)
11. Sadeleştirilmemiş mi? (.....)
12. Yazarı edebiyat tarihinde (önemli) bir yere sahip mi? (.....)
13. İmlâ ve noktalama yönünden sağlam mı? (.....)

ÇEVİRİ İSE;

14. Klasik olmuş bir eserden mi alınmış? (.....)
15. Çeviri yaşayan Türkçe ile yapılmış mı? (.....)
16. Çeviri yapılırken anlam boyutu göz önünde bulundurulmuş mu? (.....)

*Yukarıdaki sorular “Evet” veya “Hayır” şeklinde cevaplandırılacaktır. Ayrıca “Hayır” cevabı verilen sorularla ilgili “Değerlendirme” bölümünde açıklama yapılacaktır.

DEĞERLENDİRME

* Metin seçimi yapan öğretmen kendi kanaatlerini belirtecektir.

KAYNAKÇA

2559 sayılı Tebliğler Dergisi (MEB)

AKSAN, Doğan, **Her Yönüyle Dil, Genel Çizgileriyle Dilbilim**, TDK Yay., Ankara,1990

AKTAŞ, Şerif vd., **İlköğretim Türkçe 7**, Akçağ Yay., Ankara

ALPAY, Meral vd., **Cumhuriyet Dönemi Çocuk ve Gençlik Öyküleri Seçkisi 1**, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara, 1999, s.2 (Gönül ALPAY'ın Sunuş Yazısından)

ATAMAN, Ayşegül vd., **Konu Alanı Ders Kitabı İnceleme Kılavuzu Türkçe 1-8**, Nobel Yayın ve Dağıtım, Ankara, 2001

AYTAŞ, Gıyasettin, **“Türkçe Ders Kitaplarının Yazımında Metin Seçimi ve Metin Altı Sorunlarının Hazırlanmasında Dikkat Edilmesi Gereken Bazı Hususlar”**, *Türk Yurdu*, Cilt:21,S.162-163 Şubat-Mart, 2001

BANGUOĞLU, Tahsin, **Türkçenin Grameri**, TDK Yay.,Ankara,1990

BAŞARAN, İ.Ethem, **Eğitime Giriş**, Yargıcı Matbaası, Ankara, 1996

BİNBAŞIOĞLU, Cavit, **Orta Dereceli Okullarda Öğretim Bilgisi**, Ankara, 1966

....., **Öğretim Metodu ve Uygulama**, Binbaşioğlu Yayınevi, Ankara,1972

BİNYAZAR, Adnan, **“Anadili Öğretiminde Yazınsal Alanlara Açılım”**, *Türk Dili, Dil Öğretim Özel Sayısı*, S.379-380, Temmuz-Ağustos 1983

CEYHAN, Erdal vd., **Konu Alanı Ders Kitabı İncelemesi**, Anı Yay., Ankara, 2003

ÇİFTÇİ, Musa, **“Türkçe Öğretiminde Temel İlkeler”**,
<http://www.anadili.egitimi.com/> , 24.06.2004

DEMİREL,Özcan, **İlköğretim Okullarında Türkçe Öğretimi**, MEB Yay., İstanbul,1999

DEVELLİOĞLU, Ferit, **Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat**, Aydın Kitabevi Yay., Ankara , 1997

DOĞRUEL, Süheyla vd., **İlköğretim Türkçe Ders Kitabı 7**, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul,2001

ERCAN, Nermin vd., **Ortaöğretim Türk Dili ve Edebiyatı Edebiyat 3**, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul, 2001

- ERGİN, Muharrem, **Üniversiteler İçin TÜRK DİLİ**, Bayrak Basım/Yayım/Tanıtım, 5. Baskı
- ERKUL, Rasih, **Cümle ve Metin Bilgisi**, Anı Yay., Ankara, 2004
- GÖĞÜŞ, Beşir, “Anadili Eğitim Programlarının Niteliği”, *Türk Dili, Dil Öğretim Özel Sayısı*, S.379-380, Temmuz-Ağustos 1983
- İlköğretim Okulu Türkçe-Yazı Proramı 6-7-8**, MEB Yay., İstanbul, 2002,
- KARAKUŞ, İdris, “Metinlerle Ana Dili Öğretimi”, *Bilge Dergisi*, Güz 10/1996
- KAVCAR, Cahit vd., **Türkçe Öğretimi**, Engin Yay., Ankara,1997
- KOYUNCU, Melahat vd., **Türkçe 6 Ders Kitabı**, Tutubay Yay. Ankara, 2003
- KÜÇÜK, Salim, “Türkçe Öğretiminde Metin Seçimi ve Önemi”, *TÖMER Dil Dergisi*, S.43, Mayıs 1996
- KÜÇÜKAHMET, Leyla vd., **Konu Alanı Ders Kitabı İnceleme Kılavuzu**, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, Eylül 2003
- KÜÇÜKAHMET, Leyla, **Öğretim İlke ve Yöntemleri**, Gazi Büro Kitabevi, Ankara,1995
- OĞUZKAN, Ali, **Örneklerle Türkçe ve Kompozisyon Bilgileri**, MEB Yay., İstanbul, 2001
- OĞUZKAN, A.Ferhan, **Çocuklar İçin Şiir Dünyası**, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara,1995
- ÖNCÜL, Remzi, **Eğitim ve Eğitim Bilimleri Sözlüğü**, MEB Yay., İstanbul, 2000
- Örnekleriyle Türkçe Sözlük (4 cilt)**, MEB Yay., Ankara ,1996
- ÖZ, M.Feyzi, **Uygulamalı Türkçe Öğretimi**, Anı Yay., Ankara, 2001
- ÖZDEMİR,Emin, “Anadili Öğretimi”, *Türk Dili, Dil Öğretim Özel Sayısı*, S.379-380, Temmuz-Ağustos 1983
- ÖZİŞİK, Alev, **İlköğretim 6. Sınıflarda Türkçe Öğretiminde Yeni Teknikler Kullanarak Metin Anlamayı Geliştirme**, (Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, 1997
- SAĞIR, Mukim, “İlköğretim Okullarında Dil Bilgisi Öğretimi”, *Türk Dili*, S.601, Ocak 2002

SARAÇOĞLU, Ahmet vd., **İlköğretim Türkçe Ders Kitabı 8**, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul,2001

SEVER, Sedat, **Türkçe Öğretimi ve Tam Öğrenme**, Anı Yay., Ankara, 2000

T.C. Anayasası(1982), <http://anayasa.gov.tr/ANAYASALAR/ana82.htm>,
18.07.2004

TUNCER, Hüseyin vd., Anadolu Öğretmen Liseleri İçin ÇOCUK EDEBİYATI, MEB Yay., Ankara, 2000, s.35-37

UĞURLU, Mustafa, “**Türkçe Öğretiminin Neresindeyiz?**”, *Türk Dili* , S.582,
Haziran 2000

ÜNAL, Meral vd., **İlköğretim Türkçe Ders Kitabı 6**, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul,2001

ÜSTÜNER, Ahat, “**Türkçenin Anlatım Gücü**”,
http://www.dilimiz.gen.tr/makaleler/a_ustuner_turkce.html, 25.07.2004

YÖRÜK, Yaşar vd., **İlköğretim Türkçe 8**, Serhat Yay., İstanbul,2001

EKLER

EK-A**METİN SEÇİMİYLE İLGİLİ ÖRNEK UYGULAMALAR****YURDUM***

1917 senesinde
Topraklarında doğmuşum.
Anamdan emdiğim süt
Çeşmenden, tarlandan gelmiş.
Emmilerim sınırlarında
Senin için dövüşürken ölmüşler.
Kalelerinin burcunda
Uçurtma uçurmuşum.
Çimmişim derelerinde.

Topraklarının üstünde
Top oynamış, âşık olmuş, düşünmüş,
Ahbap edinmişim.

Kederlendiğim günler olmuş,
Naçar dolaşmışım sokaklarında.
Sevinçli günlerim olmuş,
Başım havalarda gezmişim.

Bağrımı açıp ılgıt ılgıt
Esen serin rüzgârlarına,
İlk defa kıyılarından
Denizi seyretmişim.
İssız çorak ovalarında
Günlerce yolculuk etmişim.

Ağladığım senin içindir,
Güldüğüm senin için!

* Yaşar YÖRÜK vd., **İlköğretim Türkçe 8**, Serhat Yayınları, İstanbul, 2001, s.13

Öpüp başıma koyduğum

Ekmek gibisin!

Cahit KÜLEBİ

(Rüzgâr- Kısaltılarak alınmıştır.)

Metnin Alındığı Eserin Adı, Varsa Metnin Başlığı: YURDUM

Yazarı veya Şairi: Cahit KÜLEBİ

Öğrencinin Yaşı:15

Öğrencinin Düzeyi: 8. Sınıf

AMAÇ VE DAVRANIŞLAR

1.Anlama Açısından Amaç ve Davranışlar

Amaç: Sesli okuma tekniği becerisi.

Davranış 1: Bir şiiri vurgu ve tonlamaya uygun olarak okuma.

Davranış 2: Bir şiiri duygusunu yansıtacak şekilde okuma.

2.Anlatım Açısından Amaç ve Davranışlar

Amaç: Bir şiirin temasını kavrama yeteneği.

Davranış 1: Şiirin bölümlerindeki duyguları söyleme.

Davranış 2: Şiirin temasını söyleme.

Davranış 3: Tema ile konu arasındaki farkı kavrama.

3.Dil Bilgisi Açısından Amaç ve Davranışlar

Amaç: Nesnesine göre fiil çatılarını kavrama bilgisi.

Davranış 1: Nesnesine göre fiil çatılarının kaçça ayrıldığını söyleme.

Davranış 2: Geçişli eylemin farkına varma.

Davranış 3: Geçişsiz eylemin farkına varma.

Davranış 4: Oldurgan eylemin farkına varma.

Davranış 5: Ettirgen eylemin farkına varma.

*Atatürkçülük ile ilgili hedef ve davranışlar "Anlama ve Anlatım" çalışmalarını çerçevesinde mutlaka yerine getirilmelidir.

METİN

1. Seviyeye uygun mu? (EVET)
- 2.Öğrencilere kazandıracığımız davranışları gerçekleştirmeye uygun mu? (EVET)
- 3.Öğrencilerin ilgilerini çekici mi? (EVET)
- 4.Öğrencilerin yaşadıkları çevrenin sosyal değerlerine uygun mu? (EVET)
- 5.Yaşayan dille mi yazılmış? (EVET)
- 6.Kelime kadrosu açısından zengin mi? (EVET)
- 7.Türünün genel özelliklerini yansıtıyor mu? (EVET)
- 8.Benzerleri arasında en güzeli mi? (EVET)
- 9.Sanat değeri taşıyor mu? (EVET)
- 10.Kısaltılmamış mı? (HAYIR)
- 11.Sadeleştirilmemiş mi? (EVET)
- 12.Yazarı edebiyat tarihinde (önemli) bir yere sahip mi? (EVET)
- 13.İmlâ ve noktalama yönünden sağlam mı? (EVET)

ÇEVİRİ İSE;

- 14.Klasik olmuş bir eserden mi alınmış? (.....)
- 15.Çeviri yaşayan Türkçe ile yapılmış mı? (.....)
- 16.Çeviri yapılırken anlam boyutu göz önünde bulundurulmuş mu? (.....)

* Yukarıdaki sorular “Evet” veya “Hayır” şeklinde cevaplandırılacaktır. Ayrıca “Hayır” cevabı verilen sorularla ilgili “Değerlendirme” bölümünde açıklama yapılacaktır.

DEĞERLENDİRME

Öğrencilere kazandırılmak istenen davranışlara uygun; öğrencilerin ilgisini çekecek, seviyelerine uygun ve aynı zamanda sanat değeri taşıyan bir şiirdir. Kısaltılmış olması eserin anlaşılabilirliği açısından olumsuzluk sergilemektedir.

Ağız özellikleri içermesi bir olumsuz yön gibi görünse de “Dil Bilgisi” açısından “ağız” konusunu kavratmak için değerlendirilebilir.

AFFET BENİ MİNİK SERÇE*

Evimizin bulunduğu bahçe kocamandı. Her mevsim, bir başka güzel oluyordu bahçemiz. Ağaçları, kuşları, çiçekleri çok seviyordum. Hele kuşlar, o renk renk, cıvılcıvıl ötüşen kuşlar...

Yaşım ya dokuz ya da ondu. Bir gün her çocuk gibi ben de sapanı merak saldım. Önce lastik, sonra çatal derken, benim de bir sapanım oldu. Artık sabahtan akşama dek kuş peşimde koşuyor ama bir türlü kuş vuramıyordum.

O sabah yine erkenden uyandım. Sapanımı aldım. Bahçeye çıktım. Parmaklarımın ucuna basarak gidiyor, taşlayacak kuş arıyordum. Dut ağacının altına gelmişim. Ancak , yapraklar gizliyordu kuşları.

Sonunda küçücük bir serçe süzüldü, tam üzerimdeki dala kondu. Sapanımı gerdim, taşı fırlattım. Serçe , bulunduğu yerden bir iki metre yükseldi, yere düştü.

Heyecandan kalbim duracaktı. Koştu , aldım. Tam göğsünden isabet almıştı kuş. Gagasından kanla karışık bir sıvı geliyordu. Kanatlarını gerdim, sıcacıktı. Kalbim gümbür gümbür çarpıyor, heyecanla kuşu inceliyordum. Yavaş yavaş soğudu. Kaskatı oldu serçe.

Bahçede kuş seslerinden başka çıt çıkmıyordu. Gittikçe çoğalıyordu sesler... Sanki tüm kuşlar birlik olmuş ölen kardeşleri için ağlıyorlardı.

Heyecanım korkuya dönüşmüş, ne yapacağımı şaşırılmışım. Sıkıca tutmuş, göğsüme bastırıyordum kuşu. Bir yandan da ağlıyordum:

- Affet beni minik serçe, diye

Fırlattım attım sapanı. Serçeyi ağaçlardan birinin kovuğuna yerleştirdim. Üzerini de çiçeklerle örttüm. İki gözüm iki çeşme eve döndüm.

Hem ağlıyor hem anlatıyordum suçumu anneme. Annem, üzülerek dinledi beni. Sonunda:

- Çok kötü bir şey yapmışsın oğlum. Kuşları da anneleri, babaları, kardeşleri ve yuvaları vardır. Bak, küçük serçe yuvasına dönemeyecek. Bu son olsun. Küçük kuştan ve tüm kuşlardan af dile. Bir daha eline sapan alma. Hakkımı helal etmem sana, dedi.

Akşam olmak üzereydi. Hava gittikçe kararıyor, kuşlar yuvalarına dönüyorlardı. Ama küçük serçe yapayalnızdı şimdi...

* Melahat KOYUNCU vd., **Türkçe 6 Ders Kitabı**, Tutibay Yay., Ankara, 2003, s.62

O gece hiç uyku tutmadı beni. Birkaç kez korkuyla uyandım. Sabah erkenden serçeyi bıraktığım yere koştum. Ondan af diledim. Bir daha elime sapan almadım.

O gün bugündür, nerede eli sapanlı bir çocuk görsem, bu acı hikâyeyi anlatır, zavallı minik serçeyi anarım.

Affet beni minik serçe...

Atila ÇAKIROĞLU

Hikâyeler

Metnin Alındığı Eserin Adı, Varsa Metnin Başlığı: AFFET BENİ MİNİK SERÇE

Yazarı veya Şairi: Atila ÇAKIROĞLU

Öğrencinin Yaşı : 13

Öğrencinin Düzeyi: 6. Sınıf

AMAÇ VE DAVRANIŞLAR

1. Anlama Açısından Amaç ve Davranışlar

Amaç: Bir anıyı çeşitli yönleri ile kavrama becerisi.

Davranış 1: Anı türünün özelliklerinin farkına varma.

Davranış 2: Anı türünü diğer türlerden ayırt etme.

Davranış 3: Anı türü ile hikaye arasındaki benzerlikleri görme.

2. Anlatım Açısından Amaç ve Davranışlar

Amaç: Başından geçmiş bir olayı anı türüne uygun anlatma becerisi.

Davranış 1: Anı türünün özelliklerine uygun olarak sözlü anlatma.

Davranış 2: Anı türünün özelliklerine uygun olarak yazılı anlatma.

3. Dil Bilgisi Açısından Amaç ve Davranışlar

Amaç: Ses olaylarını kavrama yeteneği.

Davranış 1: Ses olaylarını bulma.

Davranış 2: Ses olaylarını yazıda gösterme.

*Atatürkçülük ile ilgili hedef ve davranışlar "Anlama ve Anlatım" çalışmalarını çerçevesinde mutlaka yerine getirilmelidir.

METİN

1. Seviyeye uygun mu? (EVET)
2. Öğrencilere kazandıracığımız davranışları gerçekleştirmeye uygun mu? (EVET)
3. Öğrencilerin ilgilerini çekici mi? (EVET)
4. Öğrencilerin yaşadıkları çevrenin sosyal değerlerine uygun mu? (EVET)
5. Yaşayan dille mi yazılmış? (EVET)
6. Kelime kadrosu açısından zengin mi? (EVET)
7. Türünün genel özelliklerini yansıtıyor mu? (EVET)
8. Benzerleri arasında en güzeli mi? (EVET)
9. Sanat değeri taşıyor mu? (EVET)
10. Kısaltılmamış mı? (EVET)
11. Sadeleştirilmemiş mi? (EVET)
12. Yazarı edebiyat tarihinde (önemli) bir yere sahip mi? (EVET)
13. İmlâ ve noktalama yönünden sağlam mı? (EVET)

ÇEVİRİ İSE;

14. Klasik olmuş bir eserden mi alınmış? (.....)
15. Çeviri yaşayan Türkçe ile yapılmış mı? (.....)
16. Çeviri yapılırken anlam boyutu göz önünde bulundurulmuş mu? (.....)

*Yukarıdaki sorular “Evet” veya “Hayır” şeklinde cevaplandırılacaktır. Ayrıca “Hayır” cevabı verilen sorularla ilgili “Değerlendirme” bölümünde açıklama yapılacaktır.

DEĞERLENDİRME

Öğrencilere kazandırılmak istenen davranışlara uygun; özellikle de erkek öğrencilerin ilgisini çekecek, seviyelerine uygun ve aynı zamanda sanat değeri taşıyan bir metindir.

“Dil Bilgisi” açısından daha sonra ikilemeleri kavratmak için de kullanılabilir.

Ayrıca “Hayvanları Koruma Haftası”nda tekrar okutulması yerinde olur.

EK-B

İncelenmiş Olan Ders Kitaplarındaki Yazarlar, Şairler ve Metin Dağılımı

YAZAR VE ŞAİRLER	6.SINIF	7.SINIF	8.SINIF	TOPLAM
Abbas SAYAR	1			1
Ahmet ALTÜMSEK	1			1
Ahmet KÖKLÜGİLLER		1		1
Akşam Gazetesi		1		1
Ali POYRAZOĞLU	1			1
Arif Hikmet PAR- A. ÖNEN			1	1
Aşık Veysel ŞATIROĞLU	1	1		2
Aşık Veysel ŞATIROĞLU			1	1
Atalay YÖRÜKOĞLU		1		1
ATATÜRK			3	3
Aydın SU	1			1
Ayhan ATAKOL	1	1		2
Ayşe AFETİNAN		1		1
Aziz NESİN	2	1		3
Bedri Rahmi EYUBOĞLU			1	1
Behçet Kemal ÇAĞLAR	1			1
Beydeba			1	1
Bilim ve Teknik Ansiklopedisi			1	1
Cahit KÜLEBİ	1	1		2
Cahit Sıtkı TARANCI	1	1		2
Ceyhun Atuf KANSU		1		1
Doğan CÜCELOĞLU	1			1
Edmondo De AMICIS			1	1
Eflatun Cem GÜNEY	1			1
Enver Ziya KARAL	1			1
Erdal ATABEK	1			1
Erol HIZARCI		1		1
Feyza HEPCİLİNGİRLER			1	1
Gülten AKIN	1			1
Gündüz AYDIN		1		1
Haldun TANER			1	1
Halide Edip ADIVAR	1			1
Hasan Ali YÜCEL	1			1
Hasan OLALI		1		1
Hasan ŞİMŞEK		1		1
Hikmet Feridun ES		1		1

Hilmi DİLİBAL			1	1
İlbeyi LAÇIN	1			1
İlhan GEÇER		1		1
İlhan SELÇUK			1	1
İlhan TARUS			1	1
İpek ONGUN	1			1
Kamil OZAY			1	1
Kani SARIGÖLLÜ			1	1
Karacaoğlan		1	1	2
Komisyon	2	4	3	9
La FONTAINE	1	1		2
Mazhar Feridun KANSU		1		1
Mehmet Akif ERSOY		1		1
Mehmet KAPLAN		1		1
Mehmet KEMAL		1		1
Mehmet Rauf İNAN			1	1
Memduh Şevket ESENDAL		1	1	2
Metin AND		1		1
Meydan Larousse Ansiklopedisi	1			1
Necati CUMALI		1		1
Necmettin Halil ONAN			1	1
Nedim UÇAR			1	1
Nihat Sami BANARLI			1	1
Nurettin ÖZDEMİR	1			1
Nurullah ATAÇ	1			1
Oktay AKBAL	2	1		3
Orhan HANÇERLİOĞLU		1		1
Orhan Veli KANIK	1			1
Ömer Asım AKSOY			1	1
ÖZLÜ SÖZLER...			1	1
Peyami SAFA		1		1
Reşat Nuri GÜNTEKİN		2		2
Rıza Tevfik BÖLÜKBAŞI	1			1
Sabahattin Kudret AKSAL	1			1
Saint Laurent	1			1
Sait Faik ABASIYANIK			1	1
Seçil AKGÜN		1		1
Suna TANALTAY	1			1
Şevket RADO			1	1

Şükrü Enis REGÜ		1		1
Şükrü KURGAN			1	1
Talip APAYDIN	1			1
Tarık BUĞRA			1	1
Tevfik FİKRET		1		1
Ulaş ÖZDEMİR			1	1
Ülker KÖKSAL	1			1
Veysi TURAL			1	1
Yahya AKENGİN		1		1
Yaşar KEMAL			1	1
Yeni Resimli Bilgi Ansiklopedisi			1	1
Ziya Osman SABA			1	1
Ziya ÜNSEL	1			1
	36	38	36	110

EK-C**MEB Yayını “İlköğretim Türkçe Ders Kitabı 6”daki Metinlere Ait Değerlendirme Tabloları**

Yapılan değerlendirme çalışmaları hakkında bir fikir vermesi ve sunulan çalışma içerisinde gereksiz olarak yer tutmaması açısından sadece 6.sınıf ders kitabındaki metinlere ait değerlendirme tablolarına yer verilmiştir.

İncelenen bu ders kitabı*, *Milli Eğitim Bakanlığı, Talim ve Terbiye Kurulu'nun 23.07.1999 gün ve 246 sayılı kararı ile ders kitabı olarak kabul edilmiştir.*

* Meral ÜNAL vd., *İlköğretim Türkçe Ders Kitabı 6*, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul, 2001

HİROŞİMALAR OLMASIN**Yazar: Oktay AKBAL, deneme, sayfa 9****METİN**

1. Seviyeye uygun mu? (EVET)
 2. Öğrencilere kazandıracığımız davranışları gerçekleştirmeye uygun mu?(EVET)
 3. Öğrencilerin ilgilerini çekici mi? (EVET)
 4. Öğrencilerin yaşadıkları çevrenin sosyal değerlerine uygun mu? (EVET)
 5. Yaşayan dille mi yazılmış? (EVET)
 6. Kelime kadrosu açısından zengin mi? (EVET)
 7. Türünün genel özelliklerini yansıtıyor mu? (EVET)
 8. Benzerleri arasında en güzeli mi? (EVET)
 9. Sanat değeri taşıyor mu? (EVET)
 10. Kısaltılmamış mı? (EVET)
 11. Sadeleştirilmemiş mi? (EVET)
 12. Yazarı edebiyat tarihinde (önemli) bir yere sahip mi? (EVET)
 13. İmlâ ve noktalama yönünden sağlam mı? (EVET)
- ÇEVİRİ İSE;**
14. Klasik olmuş bir eserden mi alınmış? (.....)
 15. Çeviri yaşayan Türkçe ile yapılmış mı? (.....)
 16. Çeviri yapılırken anlam boyutu göz önünde bulundurulmuş mu? (.....)

*Yukarıdaki sorular “Evet” veya “Hayır” şeklinde cevaplandırılacaktır. Ayrıca “Hayır” cevabı verilen sorularla ilgili “Değerlendirme” bölümünde açıklama yapılacaktır.

DEĞERLENDİRME

İnsan hayatının ve barışın önemini anlatan güzel bir metin.

* Metin seçimi yapan öğretmen kendi kanaatlerini belirtecektir.

ATATÜRK OKULU

Şair: Ahmet ALTÜMSEK, şiir, sayfa 12

METİN

1. Seviyeye uygun mu?	(EVET)
2. Öğrencilere kazandıracığımız davranışları gerçekleştirmeye uygun mu?	(EVET)
3. Öğrencilerin ilgilerini çekici mi?	(HAYIR)
4. Öğrencilerin yaşadıkları çevrenin sosyal değerlerine uygun mu?	(EVET)
5. Yaşayan dille mi yazılmış?	(EVET)
6. Kelime kadrosu açısından zengin mi?	(EVET)
7. Türünün genel özelliklerini yansıtır mı?	(EVET)
8. Benzerleri arasında en güzeli mi?	(HAYIR)
9. Sanat değeri taşıyor mu?	(HAYIR)
10. Kısaltılmamış mı?	(HAYIR)
11. Sadeleştirilmemiş mi?	(EVET)
12. Yazarı edebiyat tarihinde (önemli) bir yere sahip mi?	(HAYIR)
13. İmlâ ve noktalama yönünden sağlam mı?	(EVET)

ÇEVİRİ İSE;

14. Klasik olmuş bir eserden mi alınmış?	(.....)
15. Çeviri yaşayan Türkçe ile yapılmış mı?	(.....)
16. Çeviri yapılırken anlam boyutu göz önünde bulundurulmuş mu?	(.....)

*Yukarıdaki sorular “Evet” veya “Hayır” şeklinde cevaplandırılacaktır. Ayrıca “Hayır” cevabı verilen sorularla ilgili “Değerlendirme” bölümünde açıklama yapılacaktır.

DEĞERLENDİRME

Öğrencilerin ilgisini çekmekten uzak olduğu gibi aynı zamanda sanat değeri açısından çok zayıf bir şiirdir. 6. sınıf öğrencilerinin zihnindeki okul anlayışı şiirdeki okul anlayışının önündedir. Ayrıca şair, tanınmış bir şair değildir.

* Metin seçimi yapan öğretmen kendi kanaatlerini belirtecektir.

İŞİTMEK VE DİNLEMEK**Yazar: Doğan CÜCELOĞLU, deneme, sayfa 16****METİN**

1. Seviyeye uygun mu? (EVET)
 - 2.Öğrencilere kazandıracamız davranışları gerçekleştirmeye uygun mu? (EVET)
 - 3.Öğrencilerin ilgilerini çekici mi? (EVET)
 - 4.Öğrencilerin yaşadıkları çevrenin sosyal değerlerine uygun mu? (EVET)
 - 5.Yaşayan dille mi yazılmış? (EVET)
 - 6.Kelime kadrosu açısından zengin mi? (EVET)
 - 7.Türünün genel özelliklerini yansıtıyor mu? (EVET)
 - 8.Benzerleri arasında en güzeli mi? (EVET)
 - 9.Sanat değeri taşıyor mu? (EVET)
 - 10.Kısaltılmamış mı? (EVET)
 - 11.Sadeleştirilmemiş mi? (EVET)
 - 12.Yazarı edebiyat tarihinde (önemli) bir yere sahip mi? (EVET)
 - 13.İmlâ ve noktalama yönünden sağlam mı? (EVET)
- ÇEVİRİ İŞE;**
- 14.Klasik olmuş bir eserden mi alınmış? (.....)
 - 15.Çeviri yaşayan Türkçe ile yapılmış mı? (.....)
 - 16.Çeviri yapılırken anlam boyutu göz önünde bulundurulmuş mu? (.....)

*Yukarıdaki sorular “Evet” veya “Hayır” şeklinde cevaplandırılacaktır. Ayrıca “Hayır” cevabı verilen sorularla ilgili “Değerlendirme” bölümünde açıklama yapılacaktır.

DEĞERLENDİRME

İnsanın karşısındakini dinlemesinin bir görgü kuralı olduğu da metin işlenirken vurgulanmalıdır.

* Metin seçimi yapan öğretmen kendi kanaatlerini belirtecektir.

ÇOCUKLUK**Şair: C.Sıtkı TARANCI, şiir, sayfa 20****METİN**

1. Seviyeye uygun mu?	(EVET)
2.Öğrencilere kazandıracığımız davranışları gerçekleştirmeye uygun mu?	(EVET)
3.Öğrencilerin ilgilerini çekici mi?	(EVET)
4.Öğrencilerin yaşadıkları çevrenin sosyal değerlerine uygun mu?	(EVET)
5.Yaşayan dille mi yazılmış?	(EVET)
6.Kelime kadrosu açısından zengin mi?	(EVET)
7.Türünün genel özelliklerini yansıtıyor mu?	(EVET)
8.Benzerleri arasında en güzeli mi?	(EVET)
9.Sanat değeri taşıyor mu?	(EVET)
10.Kısaltılmamış mı?	(EVET)
11.Sadeleştirilmemiş mi?	(EVET)
12.Yazarı edebiyat tarihinde (önemli) bir yere sahip mi?	(EVET)
13.İmlâ ve noktalama yönünden sağlam mı?	(EVET)
ÇEVİRİ İSE;	
14.Klasik olmuş bir eserden mi alınmış?	(.....)
15.Çeviri yaşayan Türkçe ile yapılmış mı?	(.....)
16.Çeviri yapılırken anlam boyutu göz önünde bulundurulmuş mu?	(.....)

*Yukarıdaki sorular “Evet” veya “Hayır” şeklinde cevaplandırılacaktır. Ayrıca “Hayır” cevabı verilen sorularla ilgili “Değerlendirme” bölümünde açıklama yapılacaktır.

DEĞERLENDİRME

Çocukların dünyasını gözler önüne seren güzel bir şiir.

* Metin seçimi yapan öğretmen kendi kanaatlerini belirtecektir.

ATATÜRK'TE OKUMA TUTKUSU

Yazar: Komisyon, makale, sayfa 24

METİN

1. Seviyeye uygun mu?	(EVET)
2. Öğrencilere kazandıracığımız davranışları gerçekleştirmeye uygun mu?	(EVET)
3. Öğrencilerin ilgilerini çekici mi?	(HAYIR)
4. Öğrencilerin yaşadıkları çevrenin sosyal değerlerine uygun mu?	(EVET)
5. Yaşayan dille mi yazılmış?	(EVET)
6. Kelime kadrosu açısından zengin mi?	(HAYIR)
7. Türünün genel özelliklerini yansıtıyor mu?	(HAYIR)
8. Benzerleri arasında en güzeli mi?	(HAYIR)
9. Sanat değeri taşıyor mu?	(HAYIR)
10. Kısaltılmamış mı?	(EVET)
11. Sadeleştirilmemiş mi?	(EVET)
12. Yazarı edebiyat tarihinde (önemli) bir yere sahip mi?	(EVET)
13. İmlâ ve noktalama yönünden sağlam mı?	(EVET)

ÇEVİRİ İSE;

14. Klasik olmuş bir eserden mi alınmış?	(.....)
15. Çeviri yaşayan Türkçe ile yapılmış mı?	(.....)
16. Çeviri yapılırken anlam boyutu göz önünde bulundurulmuş mu?	(.....)

* Yukarıdaki sorular “Evet” veya “Hayır” şeklinde cevaplandırılacaktır. Ayrıca “Hayır” cevabı verilen sorularla ilgili “Değerlendirme” bölümünde açıklama yapılacaktır.

DEĞERLENDİRME

Atatürkçülükle ilgili bir metin olmakla beraber sadece bulunması gerektiği için gereken önem verilmeden kaleme alınmış bir metindir. 6. sınıf öğrencilerinin kelime dağarcığını zenginleştirme açısından yetersiz bir metindir. Öğrencilerin anlamını bilmeyeceğini tahmin ettiğim “deha” ve “mürşit” kelimelerinden başka öğrencileri zorlayacak bir kelime yok. Bu seviyedeki bir öğrenci 150-200 kelimelik bir fikir yazısını anlamlı olarak okuyabilmeliyken metnin başlık dahil 134 kelimedenden oluşması başka bir olumsuzluktur.

* Metin seçimi yapan öğretmen kendi kanaatlerini belirtecektir.

YAZAR OLMAK**Yazar: Oktay AKBAL, anı (hatıra), sayfa 27****METİN**

1. Seviyeye uygun mu? (EVET)
2. Öğrencilere kazandıracığımız davranışları gerçekleştirmeye uygun mu? (EVET)
3. Öğrencilerin ilgilerini çekici mi? (EVET)
4. Öğrencilerin yaşadıkları çevrenin sosyal değerlerine uygun mu? (EVET)
5. Yaşayan dille mi yazılmış? (EVET)
6. Kelime kadrosu açısından zengin mi? (EVET)
7. Türünün genel özelliklerini yansıtıyor mu? (EVET)
8. Benzerleri arasında en güzeli mi? (EVET)
9. Sanat değeri taşıyor mu? (EVET)
10. Kısaltılmamış mı? (EVET)
11. Sadeleştirilmemiş mi? (EVET)
12. Yazarı edebiyat tarihinde (önemli) bir yere sahip mi? (EVET)
13. İmlâ ve noktalama yönünden sağlam mı? (EVET)

ÇEVİRİ İSE;

14. Klasik olmuş bir eserden mi alınmış? (.....)
15. Çeviri yaşayan Türkçe ile yapılmış mı? (.....)
16. Çeviri yapılırken anlam boyutu göz önünde bulundurulmuş mu? (.....)

*Yukarıdaki sorular “Evet” veya “Hayır” şeklinde cevaplandırılacaktır. Ayrıca “Hayır” cevabı verilen sorularla ilgili “Değerlendirme” bölümünde açıklama yapılacaktır.

DEĞERLENDİRME

Metin çok güzel bir metin olmakla beraber Oktay AKBAL’a ait ikinci metin bu. Bir ders kitabında bir yazar ya da bir şairden bir eser alınmasının öğrencilerin farklı kişileri tanınması açısından yararlı olacağı kanaatindeyiz.

* Metin seçimi yapan öğretmen kendi kanaatlerini belirtecektir.

ONUNCU YIL MARŞI

Şair: Behçet Kemal ÇAĞLAR (F. Nafiz ÇAMLİBEL) , şiir, sayfa 30

METİN

1. Seviyeye uygun mu? (EVET)
 2. Öğrencilere kazandıracığımız davranışları gerçekleştirmeye uygun mu? (EVET)
 3. Öğrencilerin ilgilerini çekici mi? (EVET)
 4. Öğrencilerin yaşadıkları çevrenin sosyal değerlerine uygun mu? (EVET)
 5. Yaşayan dille mi yazılmış? (EVET)
 6. Kelime kadrosu açısından zengin mi? (EVET)
 7. Türünün genel özelliklerini yansıtıyor mu? (EVET)
 8. Benzerleri arasında en güzeli mi? (EVET)
 9. Sanat değeri taşıyor mu? (EVET)
 10. Kısaltılmamış mı? (EVET)
 11. Sadeleştirilmemiş mi? (EVET)
 12. Yazarı edebiyat tarihinde (önemli) bir yere sahip mi? (EVET)
 13. İmlâ ve noktalama yönünden sağlam mı? (EVET)
- ÇEVİRİ İSE;**
14. Klasik olmuş bir eserden mi alınmış? (...)
 15. Çeviri yaşayan Türkçe ile yapılmış mı? (...)
 16. Çeviri yapılırken anlam boyutu göz önünde bulundurulmuş mu? (...)

*Yukarıdaki sorular “Evet” veya “Hayır” şeklinde cevaplandırılacaktır. Ayrıca “Hayır” cevabı verilen sorularla ilgili “Değerlendirme” bölümünde açıklama yapılacaktır.

DEĞERLENDİRME

Kitapta yalnızca Behçet Kemal ÇAĞLAR, eserin şairi olarak gösterilmiştir. Bilgi yanlışlığı olmaması açısından Faruk Nafiz ÇAMLİBEL’in adının da yazılması gerekirdi.

* Metin seçimi yapan öğretmen kendi kanaatlerini belirtecektir.

HUZUR ÜLKESİ**Yazar: Ayhan ATAKOL, gezi yazısı, sayfa 33****METİN**

1. Seviyeye uygun mu?	(EVET)
2. Öğrencilere kazandıracağımız davranışları gerçekleştirmeye uygun mu?	(EVET)
3. Öğrencilerin ilgilerini çekici mi?	(EVET)
4. Öğrencilerin yaşadıkları çevrenin sosyal değerlerine uygun mu?	(EVET)
5. Yaşayan dille mi yazılmış?	(EVET)
6. Kelime kadrosu açısından zengin mi?	(EVET)
7. Türünün genel özelliklerini yansıtıyor mu?	(EVET)
8. Benzerleri arasında en güzeli mi?	(HAYIR)
9. Sanat değeri taşıyor mu?	(EVET)
10. Kısaltılmamış mı?	(EVET)
11. Sadeleştirilmemiş mi?	(EVET)
12. Yazarı edebiyat tarihinde (önemli) bir yere sahip mi?	(HAYIR)
13. İmlâ ve noktalama yönünden sağlam mı?	(EVET)
ÇEVİRİ İSE;	
14. Klasik olmuş bir eserden mi alınmış?	(.....)
15. Çeviri yaşayan Türkçe ile yapılmış mı?	(.....)
16. Çeviri yapılırken anlam boyutu göz önünde bulundurulmuş mu?	(.....)

*Yukarıdaki sorular “Evet” veya “Hayır” şeklinde cevaplandırılacaktır. Ayrıca “Hayır” cevabı verilen sorularla ilgili “Değerlendirme” bölümünde açıklama yapılacaktır.

DEĞERLENDİRME

Metin “Hürriyet Pazar Eki”nden alınmış, türünün genel özelliklerini yansıtmakla beraber daha güzel gezi yazısı örnekleri edebi tarihimizde mevcut. Ayrıca yazar fazlaca tanınmış biri de değil.

* Metin seçimi yapan öğretmen kendi kanaatlerini belirtecektir.

ATATÜRK'ÜN YAŞAMI**Meydan Larousse Ansiklopedisi, biyografi, sayfa 37****METİN**

1. Seviyeye uygun mu? (EVET)
 2. Öğrencilere kazandıracığımız davranışları gerçekleştirmeye uygun mu? (EVET)
 3. Öğrencilerin ilgilerini çekici mi? (EVET)
 4. Öğrencilerin yaşadıkları çevrenin sosyal değerlerine uygun mu? (EVET)
 5. Yaşayan dille mi yazılmış? (EVET)
 6. Kelime kadrosu açısından zengin mi? (EVET)
 7. Türünün genel özelliklerini yansıtıyor mu? (EVET)
 8. Benzerleri arasında en güzeli mi? (EVET)
 9. Sanat değeri taşıyor mu? (EVET)
 10. Kısaltılmamış mı? (EVET)
 11. Sadeleştirilmemiş mi? (EVET)
 12. Yazarı edebiyat tarihinde (önemli) bir yere sahip mi? (EVET)
 13. İmlâ ve noktalama yönünden sağlam mı? (EVET)
- ÇEVİRİ İSE;**
14. Klasik olmuş bir eserden mi alınmış? (...)
 15. Çeviri yaşayan Türkçe ile yapılmış mı? (...)
 16. Çeviri yapılırken anlam boyutu göz önünde bulundurulmuş mu? (...)

*Yukarıdaki sorular “Evet” veya “Hayır” şeklinde cevaplandırılacaktır. Ayrıca “Hayır” cevabı verilen sorularla ilgili “Değerlendirme” bölümünde açıklama yapılacaktır.

DEĞERLENDİRME

Atatürkçülük konuları içerisinde yer alan seviyeye uygun, sade bir metin. Sadeliğin sebebi ansiklopediden alıntı olmasından kaynaklanıyor. Kitabı hazırlayan komisyon Atatürk'ün hayatıyla ilgili daha güzel bir metin bulabilir ya da kendileri kaleme alabilirdi.

* Metin seçimi yapan öğretmen kendi kanaatlerini belirtecektir.

UZUN İNCE BİR YOLDAYIM**Şair: Aşık Veysel, şiir, sayfa 44****METİN**

1. Seviyeye uygun mu?	(EVET)
2.Öğrencilere kazandıracığımız davranışları gerçekleştirmeye uygun mu?	(EVET)
3.Öğrencilerin ilgilerini çekici mi?	(EVET)
4.Öğrencilerin yaşadıkları çevrenin sosyal değerlerine uygun mu?	(EVET)
5.Yaşayan dille mi yazılmış?	(EVET)
6.Kelime kadrosu açısından zengin mi?	(EVET)
7.Türünün genel özelliklerini yansıtıyor mu?	(EVET)
8.Benzerleri arasında en güzeli mi?	(EVET)
9.Sanat değeri taşıyor mu?	(EVET)
10.Kısaltılmamış mı?	(HAYIR)
11.Sadeleştirilmemiş mi?	(EVET)
12.Yazarı edebiyat tarihinde (önemli) bir yere sahip mi?	(EVET)
13.İmlâ ve noktalama yönünden sağlam mı?	(EVET)
ÇEVİRİ İSE;	
14.Klasik olmuş bir eserden mi alınmış?	(.....)
15.Çeviri yaşayan Türkçe ile yapılmış mı?	(.....)
16.Çeviri yapılırken anlam boyutu göz önünde bulundurulmuş mu?	(.....)

*Yukarıdaki sorular “Evet” veya “Hayır” şeklinde cevaplandırılacaktır. Ayrıca “Hayır” cevabı verilen sorularla ilgili “Değerlendirme” bölümünde açıklama yapılacaktır.

DEĞERLENDİRME

Kitaba alınmış en güzel eserlerden biri. Keşke kısaltılmadan kitaba alınsaydı. Ayrıca kitapta yer alan şiirlerden önce yer alsaydı daha da iyi olurdu. Çünkü bu şiir, manzumeyi, dörtlüğü, dizeyi, ölçüyü, kafiye ve redifi öğrenciye kavratmak açısından da daha uygun bir şiirdir.

* Metin seçimi yapan öğretmen kendi kanaatlerini belirtecektir.

KÜFECİ**Yazar: Talip APAYDIN, hikâye, sayfa 47****METİN**

1. Seviyeye uygun mu? (EVET)
2. Öğrencilere kazandıracığımız davranışları gerçekleştirmeye uygun mu? (EVET)
3. Öğrencilerin ilgilerini çekici mi? (EVET)
4. Öğrencilerin yaşadıkları çevrenin sosyal değerlerine uygun mu? (EVET)
5. Yaşayan dille mi yazılmış? (EVET)
6. Kelime kadrosu açısından zengin mi? (EVET)
7. Türünün genel özelliklerini yansıtıyor mu? (EVET)
8. Benzerleri arasında en güzeli mi? (EVET)
9. Sanat değeri taşıyor mu? (EVET)
10. Kısaltılmamış mı? (EVET)
11. Sadeleştirilmemiş mi? (EVET)
12. Yazarı edebiyat tarihinde (önemli) bir yere sahip mi? (EVET)
13. İmlâ ve noktalama yönünden sağlam mı? (EVET)
- ÇEVİRİ İSE;**
14. Klasik olmuş bir eserden mi alınmış? (.....)
15. Çeviri yaşayan Türkçe ile yapılmış mı? (.....)
16. Çeviri yapılırken anlam boyutu göz önünde bulundurulmuş mu? (.....)

*Yukarıdaki sorular “Evet” veya “Hayır” şeklinde cevaplandırılacaktır. Ayrıca “Hayır” cevabı verilen sorularla ilgili “Değerlendirme” bölümünde açıklama yapılacaktır.

DEĞERLENDİRME

Yardımsızlık, merhamet, helal kazanç, dürüstlük gibi milletimizi ayakta tutan ve her kişilik sahibi insanda bulunması gereken erdemleri öğrencilere kendi yaşlarında bir kahraman aracılığıyla aşlamaya çalışan çok güzel bir eser.

* Metin seçimi yapan öğretmen kendi kanaatlerini belirtecektir.

YILKI ATI**Yazar: Abbas SAYAR, roman, sayfa 50****METİN**

1. Seviyeye uygun mu? (EVET)
- 2.Öğrencilere kazandıracığımız davranışları gerçekleştirmeye uygun mu? (EVET)
- 3.Öğrencilerin ilgilerini çekici mi? (EVET)
- 4.Öğrencilerin yaşadıkları çevrenin sosyal değerlerine uygun mu? (EVET)
- 5.Yaşayan dille mi yazılmış? (EVET)
- 6.Kelime kadrosu açısından zengin mi? (EVET)
- 7.Türünün genel özelliklerini yansıtıyor mu? (HAYIR)
- 8.Benzerleri arasında en güzeli mi? (HAYIR)
- 9.Sanat değeri taşıyor mu? (EVET)
- 10.Kısaltılmamış mı? (EVET)
- 11.Sadeleştirilmemiş mi? (EVET)
- 12.Yazarı edebiyat tarihinde (önemli) bir yere sahip mi? (EVET)
- 13.İmlâ ve noktalama yönünden sağlam mı? (EVET)

ÇEVİRİ İSE;

- 14.Klasik olmuş bir eserden mi alınmış? (.....)
- 15.Çeviri yaşayan Türkçe ile yapılmış mı? (.....)
- 16.Çeviri yapılırken anlam boyutu göz önünde bulundurulmuş mu? (.....)

*Yukarıdaki sorular “Evet” veya “Hayır” şeklinde cevaplandırılacaktır. Ayrıca “Hayır” cevabı verilen sorularla ilgili “Değerlendirme” bölümünde açıklama yapılacaktır.

DEĞERLENDİRME

Ders kitabındaki ilk romandan alınmış metin olmasına rağmen, alıntı yapılan kısım roman türünün özelliklerini sezdiremediği gibi aynı zamanda net bir olay kurgusuna sahip değil. Daha güzel bir romandan alıntı yapılabileceği gibi aynı romanın içerisinde türün özelliklerini daha güzel ortaya koyan ve net bir kurgusu olan bir kısım alınabilirdi.

*Metin seçimi yapan öğretmen kendi kanaatlerini belirtecektir.

VATAN**Şair: Nurettin ÖZDEMİR, şiir, sayfa 54****METİN**

1. Seviyeye uygun mu? (EVET)
 2. Öğrencilere kazandıracığımız davranışları gerçekleştirmeye uygun mu? (EVET)
 3. Öğrencilerin ilgilerini çekici mi? (EVET)
 4. Öğrencilerin yaşadıkları çevrenin sosyal değerlerine uygun mu? (EVET)
 5. Yaşayan dille mi yazılmış? (EVET)
 6. Kelime kadrosu açısından zengin mi? (EVET)
 7. Türünün genel özelliklerini yansıtıyor mu? (EVET)
 8. Benzerleri arasında en güzeli mi? (HAYIR)
 9. Sanat değeri taşıyor mu? (EVET)
 10. Kısaltılmamış mı? (HAYIR)
 11. Sadeleştirilmemiş mi? (EVET)
 12. Yazarı edebiyat tarihinde (önemli) bir yere sahip mi? (EVET)
 13. İmlâ ve noktalama yönünden sağlam mı? (EVET)
- ÇEVİRİ İŞE;**
14. Klasik olmuş bir eserden mi alınmış? (.....)
 15. Çeviri yaşayan Türkçe ile yapılmış mı? (.....)
 16. Çeviri yapılırken anlam boyutu göz önünde bulundurulmuş mu? (.....)

*Yukarıdaki sorular “Evet” veya “Hayır” şeklinde cevaplandırılacaktır. Ayrıca “Hayır” cevabı verilen sorularla ilgili “Değerlendirme” bölümünde açıklama yapılacaktır.

DEĞERLENDİRME

Vatan konulu, vatanperverlik temasını işleyen Orhan Şaik GÖKYAY'ın “BU VATAN KİMİN?” gibi daha güzel şiirler var. Herhangi bir edebi eserde kısaltmaya gitmek o eserin bünyesindeki büyüğü yok eder, eserin (sanatçının) sözü kaybolur, eser başkalaşır.

* Metin seçimi yapan öğretmen kendi kanaatlerini belirtecektir.

TEMİZLİK

Yazar: Hasan Ali YÜCEL, fıkra (fikir yazısı), sayfa 57

METİN

1. Seviyeye uygun mu? (EVET)
 2. Öğrencilere kazandıracığımız davranışları gerçekleştirmeye uygun mu? (EVET)
 3. Öğrencilerin ilgilerini çekici mi? (EVET)
 4. Öğrencilerin yaşadıkları çevrenin sosyal değerlerine uygun mu? (EVET)
 5. Yaşayan dille mi yazılmış? (EVET)
 6. Kelime kadrosu açısından zengin mi? (EVET)
 7. Türünün genel özelliklerini yansıtıyor mu? (EVET)
 8. Benzerleri arasında en güzeli mi? (EVET)
 9. Sanat değeri taşıyor mu? (EVET)
 10. Kısaltılmamış mı? (EVET)
 11. Sadeleştirilmemiş mi? (EVET)
 12. Yazarı edebiyat tarihinde (önemli) bir yere sahip mi? (EVET)
 13. İmlâ ve noktalama yönünden sağlam mı? (EVET)
- ÇEVİRİ İSE;**
14. Klasik olmuş bir eserden mi alınmış? (....)
 15. Çeviri yaşayan Türkçe ile yapılmış mı? (.....)
 16. Çeviri yapılırken anlam boyutu göz önünde bulundurulmuş mu? (.....)

*Yukarıdaki sorular “Evet” veya “Hayır” şeklinde cevaplandırılacaktır. Ayrıca “Hayır” cevabı verilen sorularla ilgili “Değerlendirme” bölümünde açıklama yapılacaktır.

DEĞERLENDİRME

Temizlik alışkanlığını, geleceğimiz olan çocuklarımıza kazandırmak için güzel bir metin. Özellikle çevre temizliği vurgulanıyor.

* Metin seçimi yapan öğretmen kendi kanaatlerini belirtecektir.

ORMANIN BEKÇİLERİ

Yazar: Ülker KÖKSAL, tiyatro, sayfa 60

METİN

1. Seviyeye uygun mu? (EVET)
2. Öğrencilere kazandıracığımız davranışları gerçekleştirmeye uygun mu? (EVET)
3. Öğrencilerin ilgilerini çekici mi? (HAYIR)
4. Öğrencilerin yaşadıkları çevrenin sosyal değerlerine uygun mu? (EVET)
5. Yaşayan dille mi yazılmış? (EVET)
6. Kelime kadrosu açısından zengin mi? (EVET)
7. Türünün genel özelliklerini yansıtıyor mu? (EVET)
8. Benzerleri arasında en güzeli mi? (EVET)
9. Sanat değeri taşıyor mu? (EVET)
10. Kısaltılmamış mı? (HAYIR)
11. Sadeleştirilmemiş mi? (EVET)
12. Yazarı edebiyat tarihinde (önemli) bir yere sahip mi? (EVET)
13. İmlâ ve noktalama yönünden sağlam mı? (EVET)
- ÇEVİRİ İSE;**
14. Klasik olmuş bir eserden mi alınmış? (.....)
15. Çeviri yaşayan Türkçe ile yapılmış mı? (.....)
16. Çeviri yapılırken anlam boyutu göz önünde bulundurulmuş mu? (.....)

*Yukarıdaki sorular “Evet” veya “Hayır” şeklinde cevaplandırılacaktır. Ayrıca “Hayır” cevabı verilen sorularla ilgili “Değerlendirme” bölümünde açıklama yapılacaktır.

DEĞERLENDİRME

6. sınıftan çok 4. ve 5.sınıf öğrencilerinin hayal dünyasına hitap eden bir tiyatro metni. Bu yaş öğrencileri daha gerçekçi eserlerle ilgilendirirler. Öğrencilere dayanışma ruhunu aşıyor.

* Metin seçimi yapan öğretmen kendi kanaatlerini belirtecektir.

KARAGÖZ'LE HACIVAT**Yazar: Aydın SU, tiyatro (gölge oyunu), sayfa 65****METİN**

1. Seviyeye uygun mu? (EVET)
 2. Öğrencilere kazandıracığımız davranışları gerçekleştirmeye uygun mu? (EVET)
 3. Öğrencilerin ilgilerini çekici mi? (EVET)
 4. Öğrencilerin yaşadıkları çevrenin sosyal değerlerine uygun mu? (EVET)
 5. Yaşayan dille mi yazılmış? (EVET)
 6. Kelime kadrosu açısından zengin mi? (EVET)
 7. Türünün genel özelliklerini yansıtıyor mu? (EVET)
 8. Benzerleri arasında en güzeli mi? (EVET)
 9. Sanat değeri taşıyor mu? (EVET)
 10. Kısaltılmamış mı? (HAYIR)
 11. Sadeleştirilmiş mi? (EVET)
 12. Yazarı edebiyat tarihinde (önemli) bir yere sahip mi? (EVET)
 13. İmlâ ve noktalama yönünden sağlam mı? (EVET)
- ÇEVİRİ İSE;**
14. Klasik olmuş bir eserden mi alınmış? (.....)
 15. Çeviri yaşayan Türkçe ile yapılmış mı? (.....)
 16. Çeviri yapılırken anlam boyutu göz önünde bulundurulmuş mu? (.....)

*Yukarıdaki sorular “Evet” veya “Hayır” şeklinde cevaplandırılacaktır. Ayrıca “Hayır” cevabı verilen sorularla ilgili “Değerlendirme” bölümünde açıklama yapılacaktır.

DEĞERLENDİRME

Kültür tarihimizin en önemli taşlarından biri olan Karagöz oyunlarına çok güzel bir örnek olan bu metin, görgü kurallarını konu ediniyor. Komedi unsuru özellikle bu yaş grubu öğrencilerin ilgisini daha fazla çekiyor.

* Metin seçimi yapan öğretmen kendi kanaatlerini belirtecektir.

YOLÜSTÜ**Yazar: Ziya ÜNSEL, gezi yazısı, sayfa 69****METİN**

1. Seviyeye uygun mu? (EVET)
2. Öğrencilere kazandıracağımız davranışları gerçekleştirmeye uygun mu? (EVET)
3. Öğrencilerin ilgilerini çekici mi? (EVET)
4. Öğrencilerin yaşadıkları çevrenin sosyal değerlerine uygun mu? (EVET)
5. Yaşayan dille mi yazılmış? (EVET)
6. Kelime kadrosu açısından zengin mi? (EVET)
7. Türünün genel özelliklerini yansıtıyor mu? (EVET)
8. Benzerleri arasında en güzeli mi? (HAYIR)
9. Sanat değeri taşıyor mu? (EVET)
10. Kısaltılmış mı? (HAYIR)
11. Sadeleştirilmemiş mi? (EVET)
12. Yazarı edebiyat tarihinde (önemli) bir yere sahip mi? (EVET)
13. İmlâ ve noktalama yönünden sağlam mı? (EVET)

ÇEVİRİ İSE;

14. Klasik olmuş bir eserden mi alınmış? (.....)
15. Çeviri yaşayan Türkçe ile yapılmış mı? (.....)
16. Çeviri yapılırken anlam boyutu göz önünde bulundurulmuş mu? (.....)

*Yukarıdaki sorular “Evet” veya “Hayır” şeklinde cevaplandırılacaktır. Ayrıca “Hayır” cevabı verilen sorularla ilgili “Değerlendirme” bölümünde açıklama yapılacaktır.

DEĞERLENDİRME

Kitaptaki ikinci gezi yazısı örneği olmasına rağmen, daha güzel bir gezi yazısı örneği bulunabilirdi. Kısaltılmış olması, daha doğrusu aralardan yapılan çıkarmalar konunun akışını biraz bozmuş. 2. paragrafı 3. paragraf arasında çıkarılan bölüm çok bariz bir kopukluk oluşturuyor. Başlık da güzel değil.

* Metin seçimi yapan öğretmen kendi kanaatlerini belirtecektir.

YÜKSEK EVDE OTURANLARIN TÜRKÜSÜ

Şair: Gülten AKIN, şiir, sayfa 73

METİN

1. Seviyeye uygun mu?	(EVET)
2. Öğrencilere kazandıracığımız davranışları gerçekleştirmeye uygun mu?	(EVET)
3. Öğrencilerin ilgilerini çekici mi?	(HAYIR)
4. Öğrencilerin yaşadıkları çevrenin sosyal değerlerine uygun mu?	(EVET)
5. Yaşayan dille mi yazılmış?	(EVET)
6. Kelime kadrosu açısından zengin mi?	(EVET)
7. Türünün genel özelliklerini yansıttı mı?	(EVET)
8. Benzerleri arasında en güzeli mi?	(HAYIR)
9. Sanat değeri taşıyor mu?	(EVET)
10. Kısaltılmamış mı?	(EVET)
11. Sadeleştirilmemiş mi?	(EVET)
12. Yazarı edebiyat tarihinde (önemli) bir yere sahip mi?	(EVET)
13. İmlâ ve noktalama yönünden sağlam mı?	(EVET)
ÇEVİRİ İSE;	
14. Klasik olmuş bir eserden mi alınmış?	(....)
15. Çeviri yaşayan Türkçe ile yapılmış mı?	(.....)
16. Çeviri yapılırken anlam boyutu göz önünde bulundurulmuş mu?	(.....)

*Yukarıdaki sorular “Evet” veya “Hayır” şeklinde cevaplandırılacaktır. Ayrıca “Hayır” cevabı verilen sorularla ilgili “Değerlendirme” bölümünde açıklama yapılacaktır.

DEĞERLENDİRME

Bu şiir apartmanların hayatımızdan alıp götürdüklerine dikkat çekmek için kaleme alınmış. İlköğretim çağındaki öğrencilerin ilgisini pek çekmeyecek bir şiir. Kitaba sırf Gülten AKIN’ın adından dolayı alınmış gibi.

* Metin seçimi yapan öğretmen kendi kanaatlerini belirtecektir.

YAZISIZ MEKTUP**Şair: Orhan Veli KANIK, “manzum fıkra” (olay yazısı), sayfa 80****METİN**

1. Seviyeye uygun mu? (EVET)
2. Öğrencilere kazandıracağımız davranışları gerçekleştirmeye uygun mu? (EVET)
3. Öğrencilerin ilgilerini çekici mi? (EVET)
4. Öğrencilerin yaşadıkları çevrenin sosyal değerlerine uygun mu? (EVET)
5. Yaşayan dille mi yazılmış? (EVET)
6. Kelime kadrosu açısından zengin mi? (EVET)
7. Türünün genel özelliklerini yansıtır mı? (EVET)
8. Benzerleri arasında en güzeli mi? (EVET)
9. Sanat değeri taşıyor mu? (EVET)
10. Kısaltılmamış mı? (EVET)
11. Sadeleştirilmemiş mi? (EVET)
12. Yazarı edebiyat tarihinde (önemli) bir yere sahip mi? (EVET)
13. İmlâ ve noktalama yönünden sağlam mı? (EVET)

ÇEVİRİ İSE;

14. Klasik olmuş bir eserden mi alınmış? (.....)
15. Çeviri yaşayan Türkçe ile yapılmış mı? (.....)
16. Çeviri yapılırken anlam boyutu göz önünde bulundurulmuş mu? (.....)

*Yukarıdaki sorular “Evet” veya “Hayır” şeklinde cevaplandırılacaktır. Ayrıca “Hayır” cevabı verilen sorularla ilgili “Değerlendirme” bölümünde açıklama yapılacaktır.

DEĞERLENDİRME

Öğrencilerin zevkle okuyacağı, enfes bir şekilde kaleme alınmış bir manzum fıkra.

* Metin seçimi yapan öğretmen kendi kanaatlerini belirtecektir.

BAYRAĞIMIZIN ALTINDA**Yazar: Halide Edip ADIVAR, hikâye, sayfa 84****METİN**

1. Seviyeye uygun mu? (EVET)
 - 2.Öğrencilere kazandıracığımız davranışları gerçekleştirmeye uygun mu? (EVET)
 - 3.Öğrencilerin ilgilerini çekici mi? (EVET)
 - 4.Öğrencilerin yaşadıkları çevrenin sosyal değerlerine uygun mu? (EVET)
 - 5.Yaşayan dille mi yazılmış? (EVET)
 - 6.Kelime kadrosu açısından zengin mi? (EVET)
 - 7.Türünün genel özelliklerini yansıtıyor mu? (EVET)
 - 8.Benzerleri arasında en güzeli mi? (EVET)
 - 9.Sanat değeri taşıyor mu? (EVET)
 - 10.Kısaltılmamış mı? (EVET)
 - 11.Sadeleştirilmemiş mi? (EVET)
 - 12.Yazarı edebiyat tarihinde (önemli) bir yere sahip mi? (EVET)
 - 13.İmlâ ve noktalama yönünden sağlam mı? (EVET)
- ÇEVİRİ İSE;**
- 14.Klasik olmuş bir eserden mi alınmış? (.....)
 - 15.Çeviri yaşayan Türkçe ile yapılmış mı? (.....)
 - 16.Çeviri yapılırken anlam boyutu göz önünde bulundurulmuş mu? (.....)

*Yukarıdaki sorular “Evet” veya “Hayır” şeklinde cevaplandırılacaktır. Ayrıca “Hayır” cevabı verilen sorularla ilgili “Değerlendirme” bölümünde açıklama yapılacaktır.

DEĞERLENDİRME

Türünün güzel bir örneği olan bu hikâyede, her çocuğun kendi ninesiyle bir tutacağı bir nine aracılığıyla bayrak, memleket sevgisi ve hürriyetin kıymeti anlatılmaktadır.

* Metin seçimi yapan öğretmen kendi kanaatlerini belirtecektir.

UÇUN KUŞLAR

Şair: Rıza Tevfik BÖLÜKBAŞI, şiir, sayfa 88

METİN

1. Seviyeye uygun mu? (HAYIR)
 2. Öğrencilere kazandıracığımız davranışları gerçekleştirmeye uygun mu? (EVET)
 3. Öğrencilerin ilgilerini çekici mi? (HAYIR)
 4. Öğrencilerin yaşadıkları çevrenin sosyal değerlerine uygun mu? (EVET)
 5. Yaşayan dille mi yazılmış? (EVET)
 6. Kelime kadrosu açısından zengin mi? (EVET)
 7. Türünün genel özelliklerini yansıtıyor mu? (EVET)
 8. Benzerleri arasında en güzeli mi? (EVET)
 9. Sanat değeri taşıyor mu? (EVET)
 10. Kısaltılmamış mı? (EVET)
 11. Sadeleştirilmemiş mi? (EVET)
 12. Yazarı edebiyat tarihinde (önemli) bir yere sahip mi? (EVET)
 13. İmlâ ve noktalama yönünden sağlam mı? (EVET)
- ÇEVİRİ İSE;**
14. Klasik olmuş bir eserden mi alınmış? (.....)
 15. Çeviri yaşayan Türkçe ile yapılmış mı? (.....)
 16. Çeviri yapılırken anlam boyutu göz önünde bulundurulmuş mu? (.....)

*Yukarıdaki sorular “Evet” veya “Hayır” şeklinde cevaplandırılacaktır. Ayrıca “Hayır” cevabı verilen sorularla ilgili “Değerlendirme” bölümünde açıklama yapılacaktır.

DEĞERLENDİRME

6. sınıf seviyesinden anlama yönüyle biraz daha üst seviyede bir şiir. Ayrıca “elem-i aşk” ve “destan-ı ömür” gibi tamlamaların bulunması dilin sadeliği açısından sıkıntı yaratıyor. Seviyeye uygun olmadığı için öğrencilerin ilgisini çekmez.

* Metin seçimi yapan öğretmen kendi kanaatlerini belirtecektir.

DOSTLUK**Yazar: Suna TANALTAY, sohbet (söyleşi), sayfa 91****METİN**

1. Seviyeye uygun mu?	(EVET)
2.Öğrencilere kazandıracağımız davranışları gerçekleştirmeye uygun mu?	(EVET)
3.Öğrencilerin ilgilerini çekici mi?	(EVET)
4.Öğrencilerin yaşadıkları çevrenin sosyal değerlerine uygun mu?	(EVET)
5.Yaşayan dille mi yazılmış?	(EVET)
6.Kelime kadrosu açısından zengin mi?	(EVET)
7.Türünün genel özelliklerini yansıtıyor mu?	(EVET)
8.Benzerleri arasında en güzeli mi?	(EVET)
9.Sanat değeri taşıyor mu?	(EVET)
10.Kısaltılmamış mı?	(EVET)
11.Sadeleştirilmemiş mi?	(EVET)
12.Yazarı edebiyat tarihinde (önemli) bir yere sahip mi?	(HAYIR)
13.İmlâ ve noktalama yönünden sağlam mı?	(EVET)

ÇEVİRİ İŞE;

14.Klasik olmuş bir eserden mi alınmış?	(.....)
15.Çeviri yaşayan Türkçe ile yapılmış mı?	(.....)
16.Çeviri yapılırken anlam boyutu göz önünde bulundurulmuş mu?	(.....)

*Yukarıdaki sorular “Evet” veya “Hayır” şeklinde cevaplandırılacaktır. Ayrıca “Hayır” cevabı verilen sorularla ilgili “Değerlendirme” bölümünde açıklama yapılacaktır.

DEĞERLENDİRME

Dostluk üzerinde duruluyor ve bencil olmamak gerektiği öğütleniyor. Yazarı pek tanınmamakla birlikte işlediği konunun uzmanı bir psikolog olması ve dili güzel kullanması metnin kitaba alınması için yeterli.

* Metin seçimi yapan öğretmen kendi kanaatlerini belirtecektir.

PERİLİ EL**Yazar: Eflatun Cem GÜNEY, masal, sayfa 95****METİN**

1. Seviyeye uygun mu?	(EVET)
2.Öğrencilere kazandıracığımız davranışları gerçekleştirmeye uygun mu?	(EVET)
3.Öğrencilerin ilgilerini çekici mi?	(EVET)
4.Öğrencilerin yaşadıkları çevrenin sosyal değerlerine uygun mu?	(EVET)
5.Yaşayan dille mi yazılmış?	(EVET)
6.Kelime kadrosu açısından zengin mi?	(EVET)
7.Türünün genel özelliklerini yansıtıyor mu?	(EVET)
8.Benzerleri arasında en güzeli mi?	(EVET)
9.Sanat değeri taşıyor mu?	(EVET)
10.Kısaltılmamış mı?	(HAYIR)
11.Sadeleştirilmemiş mi?	(EVET)
12.Yazarı edebiyat tarihinde (önemli) bir yere sahip mi?	(EVET)
13.İmlâ ve noktalama yönünden sağlam mı?	(EVET)
ÇEVİRİ İSE;	
14.Klasik olmuş bir eserden mi alınmış?	(.....)
15.Çeviri yaşayan Türkçe ile yapılmış mı?	(.....)
16.Çeviri yapılırken anlam boyutu göz önünde bulundurulmuş mu?	(.....)

*Yukarıdaki sorular “Evet” veya “Hayır” şeklinde cevaplandırılacaktır. Ayrıca “Hayır” cevabı verilen sorularla ilgili “Değerlendirme” bölümünde açıklama yapılacaktır.

DEĞERLENDİRME

Kitaba alınan en güzel metinlerden birisidir. Kısaltılmış olması bir olumsuzluk teşkil etmekle birlikte masal türünün özellikleri korunmuş.

* Metin seçimi yapan öğretmen kendi kanaatlerini belirtecektir.

ZEYNEP'E MEKTUP**Yazar: Aziz NESİN, mektup, sayfa 99****METİN**

1. Seviyeye uygun mu? (EVET)
 - 2.Öğrencilere kazandıracığımız davranışları gerçekleştirmeye uygun mu? (EVET)
 - 3.Öğrencilerin ilgilerini çekici mi? (EVET)
 - 4.Öğrencilerin yaşadıkları çevrenin sosyal değerlerine uygun mu? (EVET)
 - 5.Yaşayan dille mi yazılmış? (EVET)
 - 6.Kelime kadrosu açısından zengin mi? (EVET)
 - 7.Türünün genel özelliklerini yansıtıyor mu? (EVET)
 - 8.Benzerleri arasında en güzeli mi? (EVET)
 - 9.Sanat değeri taşıyor mu? (EVET)
 - 10.Kısaltılmamış mı? (EVET)
 - 11.Sadeleştirilmemiş mi? (EVET)
 - 12.Yazarı edebiyat tarihinde (önemli) bir yere sahip mi? (EVET)
 - 13.İmlâ ve noktalama yönünden sağlam mı? (EVET)
- ÇEVİRİ İSE;**
- 14.Klasik olmuş bir eserden mi alınmış? (.....)
 - 15.Çeviri yaşayan Türkçe ile yapılmış mı? (.....)
 - 16.Çeviri yapılırken anlam boyutu göz önünde bulundurulmuş mu? (.....)

*Yukarıdaki sorular “Evet” veya “Hayır” şeklinde cevaplandırılacaktır. Ayrıca “Hayır” cevabı verilen sorularla ilgili “Değerlendirme” bölümünde açıklama yapılacaktır.

DEĞERLENDİRME

Mektup türünün özelliklerini yansıtan güzel bir metindir.

* Metin seçimi yapan öğretmen kendi kanaatlerini belirtecektir.

ATATÜRK KURTULUŞ SAVAŞI'NDA**Şair: Cahit KÜLEBİ, şiir, sayfa 103****METİN**

1. Seviyeye uygun mu? (EVET)
2. Öğrencilere kazandıracığımız davranışları gerçekleştirmeye uygun mu? (EVET)
3. Öğrencilerin ilgilerini çekici mi? (EVET)
4. Öğrencilerin yaşadıkları çevrenin sosyal değerlerine uygun mu? (EVET)
5. Yaşayan dille mi yazılmış? (EVET)
6. Kelime kadrosu açısından zengin mi? (EVET)
7. Türünün genel özelliklerini yansıtıyor mu? (EVET)
8. Benzerleri arasında en güzeli mi? (HAYIR)
9. Sanat değeri taşıyor mu? (EVET)
10. Kısaltılmamış mı? (HAYIR)
11. Sadeleştirilmemiş mi? (EVET)
12. Yazarı edebiyat tarihinde (önemli) bir yere sahip mi? (EVET)
13. İmlâ ve noktalama yönünden sağlam mı? (EVET)

ÇEVİRİ İSE;

14. Klasik olmuş bir eserden mi alınmış? (.....)
15. Çeviri yaşayan Türkçe ile yapılmış mı? (.....)
16. Çeviri yapılırken anlam boyutu göz önünde bulundurulmuş mu? (.....)

*Yukarıdaki sorular “Evet” veya “Hayır” şeklinde cevaplandırılacaktır. Ayrıca “Hayır” cevabı verilen sorularla ilgili “Değerlendirme” bölümünde açıklama yapılacaktır.

DEĞERLENDİRME

Şiir kısaltılarak alınmıştır. Bu nedenle şiirin adı (başlığı) ile içerdiği konu uyuşmamaktadır. Daha güzel bir Atatürk şiiri bulunup kitaba alınabilirdi. Mesela F.Nafiz ÇAMLİBEL'in “O BAŞ” adlı şiiri veya Yaşar Nabi NAYIR'ın “ATATÜRK'Ü DİNLERKEN” adlı şiiri gibi...

* Metin seçimi yapan öğretmen kendi kanaatlerini belirtecektir.

KİTAPLARIN KANATLARI

Yazar: Ali POYRAZOĞLU, tiyatro (çocuk oyunu), sayfa 107

METİN

1. Seviyeye uygun mu? (HAYIR)
2. Öğrencilere kazandıracağımız davranışları gerçekleştirmeye uygun mu? (EVET)
3. Öğrencilerin ilgilerini çekici mi? (HAYIR)
4. Öğrencilerin yaşadıkları çevrenin sosyal değerlerine uygun mu? (EVET)
5. Yaşayan dille mi yazılmış? (EVET)
6. Kelime kadrosu açısından zengin mi? (EVET)
7. Türünün genel özelliklerini yansıtır mı? (EVET)
8. Benzerleri arasında en güzeli mi? (EVET)
9. Sanat değeri taşıyor mu? (EVET)
10. Kısaltılmamış mı? (HAYIR)
11. Sadeleştirilmemiş mi? (EVET)
12. Yazarı edebiyat tarihinde (önemli) bir yere sahip mi? (EVET)
13. İmlâ ve noktalama yönünden sağlam mı? (EVET)

ÇEVİRİ İSE;

14. Klasik olmuş bir eserden mi alınmış? (.....)
15. Çeviri yaşayan Türkçe ile yapılmış mı? (.....)
16. Çeviri yapılırken anlam boyutu göz önünde bulundurulmuş mu? (.....)

*Yukarıdaki sorular “Evet” veya “Hayır” şeklinde cevaplandırılacaktır. Ayrıca “Hayır” cevabı verilen sorularla ilgili “Değerlendirme” bölümünde açıklama yapılacaktır.

DEĞERLENDİRME

6.sınıf seviyesinin altında, çocuklara okuma alışkanlığı kazandırmayı, çocukların kitaplara ilgi duymalarını sağlayan çok güzel bir çocuk oyunu. Eserin kahramanları (Pinokyo, Peterpan, Alice, Külkedisi, Alaaddin, Robinson), çocukların daha küçük yaşlarda televizyondan veya büyüklerinin kendilerine okudukları kitaplardan tanıdıkları kişiler. Bu sayede ilk başta 6. sınıf öğrencilerinin ilgisini çekse de metni okuduktan sonra çocuksu bulacakları kanaatindeyim.

* Metin seçimi yapan öğretmen kendi kanaatlerini belirtecektir.

ATATÜRK VE SANAT**Yazar: Komisyon, makale, sayfa 111****METİN**

1. Seviyeye uygun mu? (EVET)
2. Öğrencilere kazandıracığımız davranışları gerçekleştirmeye uygun mu? (EVET)
3. Öğrencilerin ilgilerini çekici mi? (EVET)
4. Öğrencilerin yaşadıkları çevrenin sosyal değerlerine uygun mu? (EVET)
5. Yaşayan dille mi yazılmış? (EVET)
6. Kelime kadrosu açısından zengin mi? (EVET)
7. Türünün genel özelliklerini yansıtıyor mu? (EVET)
8. Benzerleri arasında en güzeli mi? (EVET)
9. Sanat değeri taşıyor mu? (EVET)
10. Kısaltılmamış mı? (EVET)
11. Sadeleştirilmemiş mi? (EVET)
12. Yazarı edebiyat tarihinde (önemli) bir yere sahip mi? (EVET)
13. İmlâ ve noktalama yönünden sağlam mı? (EVET)
- ÇEVİRİ İSE;**
14. Klasik olmuş bir eserden mi alınmış? (.....)
15. Çeviri yaşayan Türkçe ile yapılmış mı? (.....)
16. Çeviri yapılırken anlam boyutu göz önünde bulundurulmuş mu? (.....)

*Yukarıdaki sorular “Evet” veya “Hayır” şeklinde cevaplandırılacaktır. Ayrıca “Hayır” cevabı verilen sorularla ilgili “Değerlendirme” bölümünde açıklama yapılacaktır.

DEĞERLENDİRME

Atatürkçülük konularıyla ilgili olarak “ATATÜRK’TE OKUMA TUTKUSU” adlı metne göre nispeten daha güzel bir metin.

* Metin seçimi yapan öğretmen kendi kanaatlerini belirtecektir.

ATLA EŞEK**Yazar: La FONTAINE ,(Çev. O.Veli KANIK); fabl, sayfa 118****METİN**

1. Seviyeye uygun mu? (EVET)
 - 2.Öğrencilere kazandıracığımız davranışları gerçekleştirmeye uygun mu? (EVET)
 - 3.Öğrencilerin ilgilerini çekici mi? (EVET)
 - 4.Öğrencilerin yaşadıkları çevrenin sosyal değerlerine uygun mu? (EVET)
 - 5.Yaşayan dille mi yazılmış? (EVET)
 - 6.Kelime kadrosu açısından zengin mi? (EVET)
 - 7.Türünün genel özelliklerini yansıtıyor mu? (EVET)
 - 8.Benzerleri arasında en güzeli mi? (EVET)
 - 9.Sanat değeri taşıyor mu? (EVET)
 - 10.Kısaltılmamış mı? (EVET)
 - 11.Sadeleştirilmemiş mi? (EVET)
 - 12.Yazarı edebiyat tarihinde (önemli) bir yere sahip mi? (EVET)
 - 13.İmlâ ve noktalama yönünden sağlam mı? (EVET)
- ÇEVİRİ İSE;**
- 14.Klasik olmuş bir eserden mi alınmış? (EVET)
 - 15.Çeviri yaşayan Türkçe ile yapılmış mı? (EVET)
 - 16.Çeviri yapılırken anlam boyutu göz önünde bulundurulmuş mu? (EVET)

*Yukarıdaki sorular “Evet” veya “Hayır” şeklinde cevaplandırılacaktır. Ayrıca “Hayır” cevabı verilen sorularla ilgili “Değerlendirme” bölümünde açıklama yapılacaktır.

DEĞERLENDİRME

Yardımsverlik aşıl原因 bu güzel fablı, Orhan Veli dilimize büyük bir ustalıklı hem de manzum olarak aktarmıştır.

* Metin seçimi yapan öğretmen kendi kanaatlerini belirtecektir.

KİTABA HÜRMET**Yazar: Nurullah ATAÇ, deneme, sayfa 121****METİN**

1. Seviyeye uygun mu?	(HAYIR)
2.Öğrencilere kazandıracığımız davranışları gerçekleştirmeye uygun mu?	(EVET)
3.Öğrencilerin ilgilerini çekici mi?	(EVET)
4.Öğrencilerin yaşadıkları çevrenin sosyal değerlerine uygun mu?	(EVET)
5.Yaşayan dille mi yazılmış?	(EVET)
6.Kelime kadrosu açısından zengin mi?	(EVET)
7.Türünün genel özelliklerini yansıtıyor mu?	(EVET)
8.Benzerleri arasında en güzeli mi?	(EVET)
9.Sanat değeri taşıyor mu?	(EVET)
10.Kısaltılmamış mı?	(EVET)
11.Sadeleştirilmemiş mi?	(EVET)
12.Yazarı edebiyat tarihinde (önemli) bir yere sahip mi?	(EVET)
13.İmlâ ve noktalama yönünden sağlam mı?	(EVET)
ÇEVİRİ İSE;	
14.Klasik olmuş bir eserden mi alınmış?	(.....)
15.Çeviri yaşayan Türkçe ile yapılmış mı?	(.....)
16.Çeviri yapılırken anlam boyutu göz önünde bulundurulmuş mu?	(.....)

*Yukarıdaki sorular “Evet” veya “Hayır” şeklinde cevaplandırılacaktır. Ayrıca “Hayır” cevabı verilen sorularla ilgili “Değerlendirme” bölümünde açıklama yapılacaktır.

DEĞERLENDİRME

Nurullah ATAÇ gibi denemeleriyle ünlü bir yazarın güzel bir denemesi; anlaşılabilirliği açısından 6.sınıf öğrencilerinden daha çok, 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin seviyelerine daha uygun.

* Metin seçimi yapan öğretmen kendi kanaatlerini belirtecektir.

SEVGİ**Yazar: Dr. Erdal ATABEK, deneme, sayfa 124****METİN**

1. Seviyeye uygun mu? (EVET)
 2. Öğrencilere kazandıracığımız davranışları gerçekleştirmeye uygun mu? (EVET)
 3. Öğrencilerin ilgilerini çekici mi? (EVET)
 4. Öğrencilerin yaşadıkları çevrenin sosyal değerlerine uygun mu? (EVET)
 5. Yaşayan dille mi yazılmış? (EVET)
 6. Kelime kadrosu açısından zengin mi? (EVET)
 7. Türünün genel özelliklerini yansıtıyor mu? (EVET)
 8. Benzerleri arasında en güzeli mi? (EVET)
 9. Sanat değeri taşıyor mu? (EVET)
 10. Kısaltılmamış mı? (HAYIR)
 11. Sadeleştirilmemiş mi? (EVET)
 12. Yazarı edebiyat tarihinde (önemli) bir yere sahip mi? (EVET)
 13. İmlâ ve noktalama yönünden sağlam mı? (EVET)
- ÇEVİRİ İSE;**
14. Klasik olmuş bir eserden mi alınmış? (.....)
 15. Çeviri yaşayan Türkçe ile yapılmış mı? (.....)
 16. Çeviri yapılırken anlam boyutu göz önünde bulundurulmuş mu? (.....)

*Yukarıdaki sorular “Evet” veya “Hayır” şeklinde cevaplandırılacaktır. Ayrıca “Hayır” cevabı verilen sorularla ilgili “Değerlendirme” bölümünde açıklama yapılacaktır.

DEĞERLENDİRME

Genelde sevgi konusunu işleyen yazar; yaşama sevinci, paylaşma, insanlığı sevme gibi konuları da ele almıştır. Halk arasında bugün bile kabul görmemiş “varsıl”(zengin) kelimesini kullanmaya özen göstermiştir.

* Metin seçimi yapan öğretmen kendi kanaatlerini belirtecektir.

KONUŞMA VE HOŞGÖRÜ

Yazar: Saint-Laurent;(Çev. Cevdet PERİN), sohbet(söyleşi), sayfa 128

METİN

1. Seviyeye uygun mu?	(EVET)
2.Öğrencilere kazandıracığımız davranışları gerçekleştirmeye uygun mu?	(EVET)
3.Öğrencilerin ilgilerini çekici mi?	(EVET)
4.Öğrencilerin yaşadıkları çevrenin sosyal değerlerine uygun mu?	(EVET)
5.Yaşayan dille mi yazılmış?	(EVET)
6.Kelime kadrosu açısından zengin mi?	(EVET)
7.Türünün genel özelliklerini yansıtıyor mu?	(EVET)
8.Benzerleri arasında en güzeli mi?	(EVET)
9.Sanat değeri taşıyor mu?	(EVET)
10.Kısaltılmamış mı?	(EVET)
11.Sadeleştirilmemiş mi?	(HAYIR)
12.Yazarı edebiyat tarihinde (önemli) bir yere sahip mi?	(EVET)
13.İmlâ ve noktalama yönünden sağlam mı?	(EVET)
ÇEVİRİ İSE;	
14.Klasik olmuş bir eserden mi alınmış?	(?)
15.Çeviri yaşayan Türkçe ile yapılmış mı?	(HAYIR)
16.Çeviri yapılırken anlam boyutu göz önünde bulundurulmuş mu?	(?)

*Yukarıdaki sorular “Evet” veya “Hayır” şeklinde cevaplandırılacaktır. Ayrıca “Hayır” cevabı verilen sorularla ilgili “Değerlendirme” bölümünde açıklama yapılacaktır.

DEĞERLENDİRME

Ders kitabındaki metinden hareketle çeviri ile ilgili 14. ve 16. sorulara cevap vermek çok zor. Metnin sadeleştirildiğini metnin altına düşülen nottan anlıyoruz. Zaten ders kitabının kaynakçasına göre bu metin 1971 yılında yayınlanan aynı adlı eserden alınmış.

Konuşma adabı ve hoşgörü üzerine daha güzel, yerli bir metin bulunabilirdi.

* Metin seçimi yapan öğretmen kendi kanaatlerini belirtecektir.

ATATÜRK'TE İNSAN VE MİLLET SEVGİSİ

Yazar: İlbeyi LAÇIN, makale, sayfa 130

METİN

1. Seviyeye uygun mu? (EVET)
 2. Öğrencilere kazandıracağımız davranışları gerçekleştirmeye uygun mu? (EVET)
 3. Öğrencilerin ilgilerini çekici mi? (EVET)
 4. Öğrencilerin yaşadıkları çevrenin sosyal değerlerine uygun mu? (EVET)
 5. Yaşayan dille mi yazılmış? (EVET)
 6. Kelime kadrosu açısından zengin mi? (EVET)
 7. Türünün genel özelliklerini yansıtır mı? (EVET)
 8. Benzerleri arasında en güzeli mi? (EVET)
 9. Sanat değeri taşıyor mu? (EVET)
 10. Kısaltılmamış mı? (EVET)
 11. Sadeleştirilmemiş mi? (HAYIR)
 12. Yazarı edebiyat tarihinde (önemli) bir yere sahip mi? (EVET)
 13. İmlâ ve noktalama yönünden sağlam mı? (EVET)
- ÇEVİRİ İSE;**
14. Klasik olmuş bir eserden mi alınmış? (.....)
 15. Çeviri yaşayan Türkçe ile yapılmış mı? (.....)
 16. Çeviri yapılırken anlam boyutu göz önünde bulundurulmuş mu? (.....)

*Yukarıdaki sorular “Evet” veya “Hayır” şeklinde cevaplandırılacaktır. Ayrıca “Hayır” cevabı verilen sorularla ilgili “Değerlendirme” bölümünde açıklama yapılacaktır.

DEĞERLENDİRME

Sadeleştirilmiş olması dilinin ağırlığının göstergesidir. Atatürkçülük gibi her zaman güncel bir alanda günümüz Türkçesiyle kaleme alınmış bir metin bulma imkânı vardır. Eğer bulunamıyorsa komisyon tarafından yazılabilir.

* Metin seçimi yapan öğretmen kendi kanaatlerini belirtecektir.

YENİ GELEN GÜNE TÜRKÜ**Şair: Sabahattin Kudret AKSAL, şiir, sayfa 134****METİN**

1. Seviyeye uygun mu? (EVET)
2. Öğrencilere kazandıracağımız davranışları gerçekleştirmeye uygun mu? (EVET)
3. Öğrencilerin ilgilerini çekici mi? (EVET)
4. Öğrencilerin yaşadıkları çevrenin sosyal değerlerine uygun mu? (EVET)
5. Yaşayan dille mi yazılmış? (EVET)
6. Kelime kadrosu açısından zengin mi? (EVET)
7. Türünün genel özelliklerini yansıtıyor mu? (EVET)
8. Benzerleri arasında en güzeli mi? (EVET)
9. Sanat değeri taşıyor mu? (EVET)
10. Kısaltılmamış mı? (EVET)
11. Sadeleştirilmemiş mi? (EVET)
12. Yazarı edebiyat tarihinde (önemli) bir yere sahip mi? (EVET)
13. İmlâ ve noktalama yönünden sağlam mı? (EVET)

ÇEVİRİ İSE;

14. Klasik olmuş bir eserden mi alınmış? (.....)
15. Çeviri yaşayan Türkçe ile yapılmış mı? (.....)
16. Çeviri yapılırken anlam boyutu göz önünde bulundurulmuş mu? (.....)

*Yukarıdaki sorular “Evet” veya “Hayır” şeklinde cevaplandırılacaktır. Ayrıca “Hayır” cevabı verilen sorularla ilgili “Değerlendirme” bölümünde açıklama yapılacaktır.

DEĞERLENDİRME

Yaşama sevinci aşıl原因 güzel bir şiir.

* Metin seçimi yapan öğretmen kendi kanaatlerini belirtecektir.

KIR KOŞUSU**Yazar: Aziz NESİN, hatıra, sayfa 136****METİN**

1. Seviyeye uygun mu? (EVET)
 2. Öğrencilere kazandıracığımız davranışları gerçekleştirmeye uygun mu? (EVET)
 3. Öğrencilerin ilgilerini çekici mi? (EVET)
 4. Öğrencilerin yaşadıkları çevrenin sosyal değerlerine uygun mu? (EVET)
 5. Yaşayan dille mi yazılmış? (EVET)
 6. Kelime kadrosu açısından zengin mi? (EVET)
 7. Türünün genel özelliklerini yansıtıyor mu? (EVET)
 8. Benzerleri arasında en güzeli mi? (EVET)
 9. Sanat değeri taşıyor mu? (EVET)
 10. Kısaltılmamış mı? (HAYIR)
 11. Sadeleştirilmemiş mi? (EVET)
 12. Yazarı edebiyat tarihinde (önemli) bir yere sahip mi? (EVET)
 13. İmlâ ve noktalama yönünden sağlam mı? (EVET)
- ÇEVİRİ İSE;**
14. Klasik olmuş bir eserden mi alınmış? (.....)
 15. Çeviri yaşayan Türkçe ile yapılmış mı? (.....)
 16. Çeviri yapılırken anlam boyutu göz önünde bulundurulmuş mu? (.....)

*Yukarıdaki sorular “Evet” veya “Hayır” şeklinde cevaplandırılacaktır. Ayrıca “Hayır” cevabı verilen sorularla ilgili “Değerlendirme” bölümünde açıklama yapılacaktır.

DEĞERLENDİRME

Metnin içinden çıkarılan bölümler olayın akışını bozmayacak, daha doğrusu okuyucuya hissettirilmeyecek şekilde yapılmış. Aziz NESİN'den ikinci bir metin kitaba alınacağına, bu metnin yerine başka bir yazardan hatıra türünde bir metin kitaba alınabilirdi.

* Metin seçimi yapan öğretmen kendi kanaatlerini belirtecektir.

ANILARDA ATATÜRK

Yazar: Enver Ziya KARAL, hatıra, sayfa 140

METİN

1. Seviyeye uygun mu? (EVET)
 - 2.Öğrencilere kazandıracığımız davranışları gerçekleştirmeye uygun mu? (EVET)
 - 3.Öğrencilerin ilgilerini çekici mi? (EVET)
 - 4.Öğrencilerin yaşadıkları çevrenin sosyal değerlerine uygun mu? (EVET)
 - 5.Yaşayan dille mi yazılmış? (EVET)
 - 6.Kelime kadrosu açısından zengin mi? (EVET)
 - 7.Türünün genel özelliklerini yansıtıyor mu? (EVET)
 - 8.Benzerleri arasında en güzeli mi? (EVET)
 - 9.Sanat değeri taşıyor mu? (EVET)
 - 10.Kısaltılmamış mı? (EVET)
 - 11.Sadeleştirilmemiş mi? (HAYIR)
 - 12.Yazarı edebiyat tarihinde (önemli) bir yere sahip mi? (EVET)
 - 13.İmlâ ve noktalama yönünden sağlam mı? (EVET)
- ÇEVİRİ İSE;**
- 14.Klasik olmuş bir eserden mi alınmış? (.....)
 - 15.Çeviri yaşayan Türkçe ile yapılmış mı? (.....)
 - 16.Çeviri yapılırken anlam boyutu göz önünde bulundurulmuş mu? (.....)

*Yukarıdaki sorular “Evet” veya “Hayır” şeklinde cevaplandırılacaktır. Ayrıca “Hayır” cevabı verilen sorularla ilgili “Değerlendirme” bölümünde açıklama yapılacaktır.

DEĞERLENDİRME

Atatürkçülük konuları içinde kitaba alınan bu metnin olumsuz tek yönü sadeleştirilmiş olmasıdır.

* Metin seçimi yapan öğretmen kendi kanaatlerini belirtecektir.

BİR GÜNÜM**Yazar: İpek ONGUN, günce, sayfa 143**

1. Seviyeye uygun mu? (EVET)
2. Öğrencilere kazandıracığımız davranışları gerçekleştirmeye uygun mu? (EVET)
3. Öğrencilerin ilgilerini çekici mi? (EVET)
4. Öğrencilerin yaşadıkları çevrenin sosyal değerlerine uygun mu? (EVET)
5. Yaşayan dille mi yazılmış? (EVET)
6. Kelime kadrosu açısından zengin mi? (EVET)
7. Türünün genel özelliklerini yansıtıyor mu? (EVET)
8. Benzerleri arasında en güzeli mi? (EVET)
9. Sanat değeri taşıyor mu? (EVET)
10. Kısaltılmamış mı? (EVET)
11. Sadeleştirilmemiş mi? (EVET)
12. Yazarı edebiyat tarihinde (önemli) bir yere sahip mi? (EVET)
13. İmlâ ve noktalama yönünden sağlam mı? (EVET)

ÇEVİRİ İSE;

14. Klasik olmuş bir eserden mi alınmış? (.....)
15. Çeviri yaşayan Türkçe ile yapılmış mı? (.....)
16. Çeviri yapılırken anlam boyutu göz önünde bulundurulmuş mu? (.....)

*Yukarıdaki sorular “Evet” veya “Hayır” şeklinde cevaplandırılacaktır. Ayrıca “Hayır” cevabı verilen sorularla ilgili “Değerlendirme” bölümünde açıklama yapılacaktır.

DEĞERLENDİRME

Türünün güzel, öğrenci seviyesine uygun bir örneğidir.

* Metin seçimi yapan öğretmen kendi kanaatlerini belirtecektir.

ÖZ GEÇMİŞ

06.11.1976 Malatya / Merkez doğumlu olan Habip EKEN, öğrenim hayatına Malatya'da Sümer İlkokulu'nda başladı. Daha sonra Sümer Ortaokulu'nu bitirdi. Ardından yine Malatya Yunus Emre EML Elektronik bölümünden 1993'te mezun oldu. Üniversite öğrenimi ise önce İnönü Üniversitesi Malatya Meslek yüksek Okulu Bilgisayar Programcılığı ile başladı. 1996 yılında buradan mezun olduktan sonra bir yıla yakın bir süre Malatya Esnaf ve Sanatkârlar Odaları Birliği'nde çalıştı. 1997 yılında İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Öğretmenliği bölümünü açıldığı yıl kazandı ve 2000-2001 öğretim yılı sonunda ilk mezunlar arasında yer alarak bitirdi.

14.09.2001 tarihinde Malatya'ya bağlı Akçadağ ilçesinde bulunan Akçadağ Çok Programlı Lisesi'nde Türk Dili ve Edebiyatı öğretmeni olarak memuriyet hayatına başladı. İki öğretim yılı bu görevde çalıştıktan sonra "2003-2004 Öğretim Yılı"nın başında Malatya Merkez İlçe'de bulunan Sakarya İlköğretim Okulu'na Türkçe Öğretmeni olarak tayin edildi ve halen bu okulda çalışmaktadır. Aynı zamanda Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe Öğretimi Anabilim Dalı'nda yüksek lisans öğrencisidir.